

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
MEDENİ HUKUK BİLİM DALI**

MİRASIN REDDİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

İzzet BAŞARA

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Cemal OĞUZ

Ankara- 2011

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
MEDENİ HUKUK BİLİM DALI**

MİRASIN REDDİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

İzzet BAŞARA

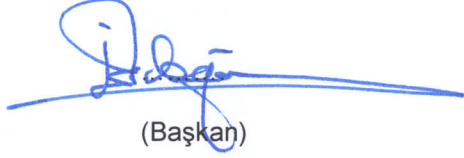
Tez Danışmanı

Doç. Dr. Cemal OĞUZ

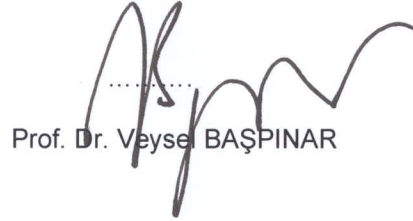
Ankara- 2011

ONAY

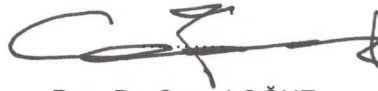
İzzet BAŞARA tarafından hazırlanan “*Mirasın Reddi*” başlıklı bu çalışma, 20.01.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda *oybirliği* ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Özel Hukuk Anabilim Medeni Hukuk Bilim* dalında *Yüksek Lisans* tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İhsan ERDOĞAN

Prof. Dr. Veyse BAŞPINAR

Doç. Dr. Cemal OĞUZ

ÖNSÖZ

“Mirasın Reddi” konulu bu tez çalışmasında, mirasın reddine ilişkin hükümler, bu konuda uygulamanın getirdiği çözümler ve öğretide ileri sürülen görüşler ışığında ele alınıp değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Mirasın reddi, mirasçılarını korumaya yönelik bir müessese olması sebebiyle, miras hukuku bakımından büyük önem arz etmektedir. Ancak redde ilişkin hükümlerin yeterince açık olmaması pek çok hukukî sorunu ve tartışmayı beraberinde getirmiştir. Tezde konuya ilişkin bu tartışmalara ve Yargıtay’ın konuyla ilgili kararlarına ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Bu sebeple, çalışmanın öğretiye ve uygulamaya yararlı olacağını ümit ediyoruz.

Buradan tezimin danışmanlığını üstlenme fedakârlığını gösteren sayın hocam Doç.Dr. Cemal OĞUZ’a teşekkürü borç bilirim. Ayrıca gerek bilimsel katkısı gerek manevi desteği için eşim Gamze TURAN BAŞARA’ya teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM MİRASIN REDDİ

I. GENEL OLARAK MİRASIN REDDİ KAVRAMI	4
II. RET BEYANININ HUKUKİ NİTELİĞİ	7
III. REDDİN ÇEŞİTLERİ	8
A. Gerçek Ret	8
1. Genel Olarak	8
2. Ret Hakkının Kullanılması	10
a. Ret Hakkının Kullanılmasında Ehliyet	10
(1) Tam Ehliyetlilerin Mirası Reddi	10
(2) Tam Ehliyetsizlerin Mirası Reddi	11
(3) Sınırlı Ehliyetsizlerin Mirası Reddi	13
(4) Sınırlı Ehliyetlilerin Mirası Reddi	14
b. Ret Beyanının Şekli ve Özellikleri	15
(1) Ret Beyanının Şekle Tabi Olmaması	15
(2) Ret Beyanının Kayıtsız ve Şartsız Olması	16
c. Ret Hakkının Kullanılmasında Süre	18
(1) Genel Olarak	18
(2) Resmî Defter Tutma Halinde Ret Süresi	19
(3) Ret Süresinin Başlangıcı	20
i. Yasal Mirasçılar Bakımından	20
ii. Atanmış Mirasçılar Bakımından	21
iii. Koruma Önlemi Olarak Terekenin Deftere Geçirilmesi Halinde	23

iv. Ret Hakkının Sonra Gelen Mirasçılara Geçmesi	
Halinde.....	25
(4) Ret Süresinin Uzatılması ve Yeni Ret Süresinin Verilmesi	27
d. Ret Beyanının Yöneltiliyeceği Yetkili Mahkeme.....	28
e. Ret Beyanının Tescili	29
f. Ret Beyanının Geri Alınması ve İptali	31
(1) Ret Beyanının Geri Alınması	31
(2) Ret beyanının iptali	34
3. Ret Hakkının Düşmesi.....	35
a. Genel Olarak.....	35
b. Ret Süresinin Dolması İle Ret Hakkının Düşmesi	36
c. Süre Dolmadan Ret Hakkının Düşmesi.....	36
(1) Feragat Sebebiyle Ret Hakkının Düşmesi	36
(2) Mirasçının Tereke İşlerine Karışması Nedeniyle Ret Hakkının Düşmesi.....	38
(3) Mirasçının Terekeye Ait Bir Malı Gizlemesi Veya Kendisine Mal Etmesi Nedeniyle Ret Hakkının Düşmesi	42
B. Hükmi Ret	43
1.Hukukî Niteliği	44
2. Hükmi Reddin Şartları	46
3. Hükmi Reddin Sonuçları.....	51

İKİNCİ BÖLÜM

MİRASIN REDDİNİN SONUÇLARI

I. MİRASIN REDDİNİN SONUÇLARI	53
A. Reddin Mirasbırakanın Serbest Tasarruf Oranına Etkisi	53
B. Reddin Denkleştirme Yükümlülüğüne Etkisi.....	54
C. Yasal Mirasçılarının Mirası Reddetmesinin Sonuçları	56
1. Genel Prensip	56

2. Özel Durumlar.....	57
a. En Yakın Yasal Mirasçılarının Tümüünün Mirası Reddetmesinin Sonuçları	57
b. Sağ Kalan Eşle Birlikte Mirasçı Olan Altsoyun Tümüünün Mirası Reddetmesinin Sonuçları	61
c. Sonra Gelen Mirasçılar (Alt Derece) Lehine Reddin Sonuçları.....	64
D. Atanmış Mirasçılarının Mirası Reddetmesinin Sonuçları.....	68
E. Vasiyet Alacaklılarının Vasiyeti Reddetmesinin Sonuçları	69
F. Devletin Mirası Reddetmesinin Sonuçları.....	71

II. REDDEDEN MİRASÇININ KİŞİSEL ALACAKLILARININ İPTAL DAVASI HAKKI	72
A. Genel Olarak Reddin İptali Davası	73
B. Reddin İptali Davasının Şartları	74
1. Mirası Reddeden Mirasçının Ret Zamanında Mevcut Mallarının Borçlarını Ödemeye Yetmemesi	74
2. Mirasçının Mirası Reddederken Alacaklılarına Zarar Verme Amacıyla Hareket Etmiş Olması	75
3. Mirasçı Tarafından Reddin İptalini Talep Eden Alacaklıya Karşı Yeterli Güvence Verilmemiş Olması	76
C. Reddin İptali Davasında Süre	77
D. Reddin İptali Davasının Tarafları	77
1. Davacı.....	77
a. Reddeden Mirasçının Alacaklıları	78
b. İflâs İdaresi	78
2. Davalı.....	79
E. Reddin İptali Davasında Görevli Ve Yetkili Mahkeme	80
F. Reddin İptali Davasının Sonuçları	82
1. Mirasın Resmî Tasfiyesi.....	82
2. Resmî Tasfiye Sürecinin Tamamlanması	84

III. MİRASBİRAKANIN ALACAKLILARININ DAVA HAKKI	85
A. Genel Olarak.....	85
B. Davanın Şartları	87
C. Davanın Sonuçları	91
D. Zamanaşımı	93
 SONUÇ	 94
KAYNAKÇA	98
ÖZET	103
ABSTRACT	105

KISALTMALAR

AD.	: Adalet Dergisi
AHFD.	: Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi
BK.	: Borçlar Hukuku
bkz.	: bakınız
bs.	: bası
C.	: Cilt
dn.	: dipnot
EMK.	: Eski Medenî Kanun
HD.	: Hukuk Dairesi
HUMK.	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İH.	: İleri Hukuk
İİK.	: İcra ve İflâs Kanunu
m.	: madde
MK.	: Medenî Kanun
S.	: Sayı
s.	: sayfa
vd.	: ve devamı
Y.	: Yargıtay
YD.	: Yargıtay Dergisi
YHGK.	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YİBK.	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu
y.y.	: yayımcı yok

GİRİŞ

Miras hukukunda geçerli olan küllî halefiyet ilkesi gereği, yasal ve atanmış mirasçılar mirasbırakanın ölümü üzerine kendiliğinden mirasçılık sıfatını kazanmakta ve mirasbırakanın borçlarından yalnız tereke ile değil, aynı zamanda kendi malvarlıkları ile de sorumlu olmaktadır. Böylece, özellikle terekenin borçları karşılamaya yetmemesi sebebiyle kişisel malvarlığı değerlerine başvurulana mirasçı için ekonomik bakımdan bir takım sakıncalı sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Bu hususu göz önünde bulunduran kanun koyucu, mirasçıları korumak ve küllî halefiyet ilkesinin irade serbestisine getirdiği sınırlamaları geçmişe etkili olarak ortadan kaldırmak amacıyla mirasın reddi müessesesini düzenlemiştir.

Mirasın reddi, gerçek ret ve hükmî ret olmak üzere iki şekilde gerçekleşmektedir. Gerçek ret, mirasçıların bu yönde bir irade açıklamasından kaynaklanırken, hükmî ret kanunun öngördüğü karineden kaynaklanmaktadır. Çalışmada her iki ret hali ve sonuçları ayrı ayrı incelenmiştir.

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi bakımından, tezin birinci bölümünde öncelikle ret kavramı ve reddin hukukî niteliği hususlarına yer verilmiştir. Daha sonra “Reddin Çeşitleri” başlığı altında ilk olarak gerçek ret incelenmiştir. Gerçek ret, mirasçının bu yönde yapacağı bir irade açıklaması neticesinde gerçekleşeceğinden, gerçek ret incelenirken ret beyanında bulunacak mirasçının ehliyeti meselesi üzerinde durulmuştur.

Kanun koyucu reddin belirli süreler içinde gerçekleştirilebileceğini öngörmüştür. Bu sebeple ret hakkının kullanılması başlığı altında ret süreleri ve bu sürelerin başlangıcı hususu da ele alınmıştır. Bu başlık altında ayrıca, hangi hallerde mirasçının ret hakkının düşeceği meselesi yasal düzenleme ve Yargıtay kararları ışığında değerlendirilerek incelenmiştir.

Gerçek ret incelendikten sonra bir diğer ret çeşidi olan hükmî ret incelenmiştir. Bu inceleme yapılırken özellikle hangi şartlar altında hükmî reddin söz konusu olacağı ve hükmî ret halinde ortaya çıkacak sonuçlar üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde mirasın reddinin sonuçları hususu ele alınmıştır. Bu başlık altında öncelikle reddin mirasbırakanın serbest tasarruf oranına ve mirası reddeden mirasçının denkleştirme yükümlülüğüne etkisi değerlendirilmiştir. Daha sonra yasal ve atanmış mirasçılar bakımından reddin sonuçları ve vasiyet alacaklısının mirası reddinin sonuçları ayrı ayrı incelenmiştir. Bu inceleme yapılırken reddin hem reddeden mirasçı hem diğer mirasçılar açısından doğuracağı sonuçlar üzerinde durulmuştur.

Kanun koyucu ret hakkının kötüye kullanılabileceği ihtimalini dikkate alarak, sırf alacaklılarını zarara sokmak amacıyla mirası reddeden mirasçının alacaklılarını ve ret neticesinde zarara uğrayan mirasbırakanın alacaklılarını korumaya yönelik düzenlemelere yer vermiştir. Bunlardan ilki, mirasçıların alacaklılarına tanınmış olan reddin iptalini talep hakkı, diğeri ise, mirasbırakanın alacaklılarına tanınmış olan, denkleştirmeye tabi kazandırmaların kendilerine geri verilmesini talep hakkıdır. Tezin ikinci bölümünde ret hakkının kötüye kullanılması halinde mirası reddeden mirasçının ve mirasbırakanın alacaklılarının sahip oldukları bu haklar incelenmiştir. Bu kapsamda ilk olarak reddin iptali davasının şartları, usule ilişkin meseleler ve davanın sonuçları ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Daha sonra mirasbırakanın alacaklılarının denkleştirmeye tabi kazandırmanın kendilerine geri verilmesine yönelik olarak sahip oldukları dava hakkının şartları ve sonuçları üzerinde durulmuştur.

Sonuç bölümünde inceleme konusu yapılan konulara ve tartışmalı hususlara ilişkin olarak katıldığımız görüşler, ana hatları ile özetlenerek tez tamamlanmıştır.

Tezde konuya ilişkin kanun hükümleri ile Türk doktrinde yapılan açıklama ve tartışmalar sistematik bir inceleme çerçevesinde değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu inceleme yapılırken Yargıtay'ın konuya ilişkin kararlarına da yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

MİRASIN REDDİ

I. GENEL OLARAK MİRASIN REDDİ KAVRAMI

Miras hukukunda mirasın yasal ve atanmış mirasçılara geçişi bakımından küllî halefiyet ilkesi benimsenmiştir. Küllî halefiyet ilkesine göre, miras, mirasbırakanın ölümü ile mirasçılara derhal ve kanunen geçmektedir.¹ Bu husus, Medenî Kanun'un 599'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, mirasçılar, mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak kanun gereğince kazanırlar. Hükümden de anlaşıldığı üzere, küllî halef olan yasal ve atanmış mirasçıların mirası kazanmaları için kural olarak bir irade açıklamasında bulunmaları gerekli değildir.²

¹ İlhan Helvacı, **Eski Medenî Kanunumuzla Karşılaştırmalı Olarak Türk Medenî Kanununa Göre Mirasın Reddi**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2002, s. 5; Hüseyin Hatemi, **Miras Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 4. bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2004, s. 123; M. Kemal Oğuzman, **Miras Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 6. bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 1995, s. 6 vd.; Bilge Öztan, **Miras Hukuku**, 3. bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2008, s. 18 vd.; Necip Kocayusufpaşaoğlu, **Miras Hukuku**, 3. bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 1987, s. 42; Nuşin Ayiter, Ahmet Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, Genişletilmiş 2. bs., Ankara, Savaş Yayınları, 1991, s. 231; Hüseyin Avni Göktürk, **Miras Hukuku**, Ankara, Devlet Basımevi, 1937, s. 97; Gökhan Antalya, **Miras Hukuku**, 2. bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009, s. 376.

² Kural bu olmakla birlikte, istisnai olarak kanunun kabul beyanını aradığı haller de söz konusudur. Bu hallerden ilki MK.'nin 605/II'nci maddesinde yer almıştır. Bu hükme göre, “*Ölümü tarihinde mirasbırakanın ödemedi aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır.*” Dolayısıyla maddede belirtilen şartlar gerçekleştiği takdirde mirası kazanmak isteyen mirasçıların ayrıca kabul beyanında bulunmaları gerekecektir. İkinci hal ise, sonra gelen mirasçılar yararına reddin düzenlendiği 614'üncü maddede yer almıştır. Bu düzenlemeye göre, “*Mirasçılar mirası reddederken, kendilerinden sonra gelen mirasçılardan mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulmasını tasfiyeden önce isteyebilirler. Bu takdirde ret, sulh hâkimi tarafından sonra gelen mirasçılara bildirilir, bunlar bir ay içinde mirası kabul etmezlerse reddetmiş sayılırlar.*” Hükümden anlaşıldığı üzere, ret, sulh hâkimi tarafından alt derecedeki mirasçılara bildirildiği takdirde, mirasçılar mirası kazanmak isterlerse, reddin kendilerine bildiriminden itibaren bir ay içinde kabul beyanında bulunmaları gerekir.

Yine küllî halefiyet ilkesinin bir sonucu olarak, mirasbırakanın ölümü ile miras, bir bütün olarak mirasçılara geçer. Bir başka ifade ile, mirasbırakanın miras yolu ile intikali mümkün malvarlığı değerlerinin (taşınır, taşınmazlar, haklar, alacaklar) yanında borçları da derhal ve kanunen mirasçılara geçmektedir.³ Zira bu konuya ilişkin Medenî Kanun'un 599/II'nci maddesinde, mirasçılarının, mirasbırakanın aynı haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliğini doğrudan doğruya kazanacakları ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olacakları ifade edilmiştir.

Netice itibarıyla, küllî halefiyet ilkesinin sonucu olarak, mirasbırakanın hak ve borçları kanunen ve derhal mirasçılara geçmekte ve mirasçılar borçlardan yalnızca tereke mevcudu ile değil, ayrıca kendi malvarlıkları ile de sorumlu olmaktadır. Bunun neticesinde tereke aktiflerinin pasiflerini karşılamaya yetmediği hallerde, mirasçılar ekonomik açıdan güç durumlarla karşı karşıya kalabileceklerdir. Bu durumu dikkate alan kanun koyucu, küllî halefiyet ilkesinin irade özerkliğine getirdiği sınırlamanın geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmasını mümkün kılmak ve mirasçılarını, mirasbırakanın borçlarından sorumlu olmaktan kurtarmak amacıyla mirasın reddi müessesesini düzenlemiştir.⁴

³ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 45; Öztan, **Miras**, s. 19; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 6; Samim Gönensay, Kemaleddin Birsan, **Miras Hukuku**, 2. bs., İstanbul, Ahmet Sait Matbaası, 1963, s. 2; Helvacı, **a.g.e.**, s. 7; Ali Naim İnan, Şeref Ertaş, Hakan Albaş, **Türk Medenî Hukuku: Miras Hukuku**, 7. bs., Ankara, Seçkin Yayınları, 2008, s. 498; Rona Serozan, Baki İlkay Engin, **Miras Hukuku**, 2. bs., Ankara, Seçkin Yayınları, 2008, s. 374.

⁴ Öztan, **Miras**, s. 324; Hatemi, **Miras**, s. 123; Helvacı, **a.g.e.**, s. 8; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 236; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 231; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 600; Cevat Erkul, **Türk Kanunu Medenisinde Mirasın Hükümleri ve Tatbikatı**, İstanbul, Marifet Matbaası, 1939, s. 93; Antalya, **a.g.e.**, s. 376; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 501; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 369; Aydın Aybay, **Miras Hukuku Dersleri**, 3. bs., İstanbul, Eko Matbaası, 2002, s. 90; Osman Hoşlan, "Mirasın Reddi", **Adalet Dergisi**, Yıl 65, 1974, s. 557.

Medenî Kanun'un 605 vd. maddelerinde düzenlenmiş olan mirasın reddi, yasal veya atanmış mirasçının kendilerine geçmiş olan mirası kabul etmemek hususundaki irade açıklamalarıdır.⁵

“Ret hakkı” kenar başlığını taşıyan Medenî Kanun'un 605'inci maddesine göre, mirası ret hakkına sahip olanlar yasal ve atanmış mirasçılardır.⁶

Mirasın reddi, ancak mirasın mirasçıya geçmesinden, yani mirasbırakanın ölümünden sonra söz konusu olabilir. Mirasbırakanın sağlığında mirasçılık sıfatını kazanmak istemeyen mirasçı, ancak mirastan feragat sözleşmesi yapabilir.⁷

Medenî Kanunumuz bakımından mirasın reddi, ya mirasçıların bu yöndeki irade açıklamasından ya da kanunun öngördüğü bir karineden kaynaklanabilir. Birinci halde *“gerçek ret”*⁸, ikinci halde ise, *“hükmî reddet”*⁹ söz edilir.

⁵ Zahit İmre, Hasan Erman, **Miras Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 7. bs., İstanbul, Der Yayınları, 2010, s. 336; Bülent Köprülü, **Miras Hukuku Dersleri**, 2. bs., İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1985, s. 373; Esat Şener, **Miras Hukuku**, I. cilt, Ankara, Olgaç Matbaası, 1977, s. 237; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 502; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 559; Zahit İmre, **Türk Miras Hukuku**, 4. bs., İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1978, s. 536.

Dural, Öz mirasın reddini, “ mirasçıya mirasçılık sıfatını kabul etmeme imkânını veren bir yol” olarak tanımlamıştır (Mustafa Dural, Turgut Öz, **Miras Hukuku**, Yenilenmiş 2. bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2003, s. 397).

⁶ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 336; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 387; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 261; Şener, **Miras**, s. 237; Erkul, **a.g.e.**, s. 94; **Kanunu Medeni Şerhi Türk-İsviçre, II. cilt: Miras-Aynı Haklar**, İstanbul, y.y., 1930, s. 194; İmre, **a.g.e.**, s. 536; Mustafa Reşit Belgesay, **Türk Kanunu Medenisi Şerhi Üçüncü Kitap: Miras**, 4. bs., İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1952, s. 162; Nuri Ülgenalp, “Mirasın Reddi ve Defter Tutma Talebi”, **Adliye Dergisi**, Yıl 36, sayı 1, 1945, s. 33; Mehmet Ayan, **Miras Hukuku**, 5. bs., Konya, Mimoza Yayınları, 2009, s. 224.

⁷ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 336; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 397; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 387; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 288, dn. 110; Şener, **Miras**, s. 238; Antalya, **a.g.e.**, s. 377; İmre, **a.g.e.**, s. 537; Ayan, **a.g.e.**, s. 224.

İsviçre Medeni Kanunu'nda mirasın reddine ilişkin hüküm “...yasal ve atanmış mirasçılar kendilerine intikal eden mirası ret yetkisine sahiptirler...” şeklinde düzenlenmiştir. Bu hükümden anlaşıldığı üzere ret için mirasın intikali şarttır. Ancak bizim Medenî Kanunumuzun 605. maddesinde yer alan “Yasal ve atanmış mirasçılar mirası reddedebilirler.” şeklindeki ifadede önceden reddin mümkün olabileceği gibi bir sonuç çıkmaktadır (Şener, **Miras**, s. 238, dn. 2).

⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz., s. 8 vd.

⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz., s. 44 vd.

II. RET BEYANININ HUKUKÎ NİTELİĞİ

Yukarıda da ifade edildiği üzere, küllî halefiyet ilkesi gereği, mirasbırakanın ölümü ile miras, mirasçılara kendiliğinden geçmektedir. Bir diğer ifade ile, yasal ve atanmış mirasçılar mirasçılık sıfatını, mirasbırakanın ölümü ile birlikte kendiliğinden, herhangi bir işleme gerek olmaksızın kazanmaktadırlar. Ancak mirasçılarının mirası reddetmeleri mümkün olduğundan, bu halde iktisap aslında geçici bir iktisaptır.¹⁰ Gerçek redde, mirası reddetmek isteyen mirasçının redde ilişkin tek taraflı irade açıklaması, mirasbırakanın yerleşim yeri sulh mahkemesine vardığında, bu geçici mirasçılık sıfatı, kazanıldığı andan, yani mirasbırakanın ölümü anından itibaren ortadan kalkmaktadır. Bu sebeple gerçek redde, ret beyanını, tek taraflı, varması zorunlu, bozucu yenilik doğuran bir irade açıklaması olarak nitelendirmek yerinde olur.¹¹

Mirasın reddinin tek taraflı bir hukukî işlem olması, bağışlama olarak nitelendirilmesine engel olmaktadır. Zira bağışlama bir sözleşme, yani iki taraflı bir hukukî işlemdir. Ayrıca Borçlar Kanunu'nun bağışlamaya ilişkin 234/II'nci maddesinde mirasın reddinin bir bağışlama olmadığı açıkça hüküm altına alınmıştır.¹²

¹⁰ Helvacı, **a.g.e.**, s. 11; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 501; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 369.

¹¹ Helvacı, **a.g.e.**, s. 11; Hatemi, **Miras**, s. 123; Köprülü, **a.g.e.**, s. 373; Öztan, **Miras**, s. 324; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 289; Şener, **Miras**, s. 241; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 601; Antalya, **a.g.e.**, s. 378; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 503; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 388; Ahmet Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, 3. bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2009, s. 249; Bülent Davran, "Mirası Ret Beyanından Rücu Caiz Midir?", **İleri Hukuk**, Sayı 24, 1947, s. 330; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 559.

Yargıtay 2 Hukuk Dairesi de 22.02.2005 T., 2004/15954 E., 2005/2593 K. sayılı kararında mirasın reddine ilişkin irade açıklamasının bozucu yenilik doğurucu nitelikteki hukukî muamele olduğuna, kazanılmış mirasçılık sıfatının geçmişe etkili olarak kalkacağına hükmetmiştir ((Erişim) <http://www.akip.net> 20 Aralık 2009).

¹² Sözü geçen bu hükümde mirasın reddinin bağışlama olmadığına açıkça düzenlenmesindeki amaç, yine aynı fıkra da geçen " *henüz iktisap edilmemiş olan bir haktan feragat bağışlama değildir.* " ifadesinin olumsuz anlamının yaratabileceği tereddütleri önlemektir. Zira mirasın reddinde esas itibarıyla iktisap edilmiş bir haktan feragat söz konusudur.

III. REDDİN ÇEŞİTLERİ

Mirasın reddinin düzenlendiği Medenî Kanun'un 605'inci maddesinde iki türlü reddin söz edildiği görülmektedir. Buna göre, ret, mirasçının bu yöndeki bir irade beyanından kaynaklanıyorsa *gerçek ret*; kanunun öngördüğü bir karineden kaynaklanıyorsa *hükmî ret* olarak ifade edilmektedir.

A. Gerçek Ret

1. Genel Olarak

Mirasbırakanın ölümü ile kendiliğinden mirasçılık sıfatını kazanmış olan mirasçının, kendi iradesi ile bu sığata son vermesi gerçek ret olarak kabul edilir. Bu sebeple ret, ancak mirasın intikali, yani mirasbırakanın ölümünden sonra ve mirasçının mirası reddettiğini açık olarak beyan etmesiyle gerçekleşebilir.¹³

Mirasın reddine ilişkin beyan bozucu yenilik doğuran bir irade beyanı olup, herhangi bir şekilde tabi değildir.¹⁴ Yazılı veya sözlü olarak mirasbırakanın son yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesine bildirilmesi yeterlidir (MK. m. 609/I).

Mirasın reddi yalnız terekenin borçlarından sorumluluğu ortadan kaldırmayıp, aynı zamanda mirasçı olma hakkının da kaybedilmesi sonucunu doğuracağından, ret beyanında bulunan mirasçının fiil ehliyetine sahip olması gerekmektedir. Ret beyanında bulunma, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olmadığından, temsilci aracılığıyla da yapılabilir. Ancak bunun için temsilcinin özel temsil yetkisinin bulunması gerekir.¹⁵

¹³ Oğuzman, **a.g.e.**, s. 289; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 346; Öztan, **Miras**, s. 324; Dural, Öz, **a.g.e.**, s.397; Şener, **Miras**, s. 239; Şakir Berki, **Miras Hukuku**, Ankara, y.y., 1975, s. 53.

¹⁴ Hatemi, **Miras**, s. 123; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 398; Köprülü, **a.g.e.**, s. 373; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 289; Öztan, **Miras**, s. 324; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 232.

¹⁵ Özel temsil yetkisini gerektiren haller vekâlet dolayısıyla BK.'nın 388/III' üncü maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükümde, dava açmak, sulh olmak, tahkim talebinde bulunmak, kambiyo

Mirasçının tam ehliyetsiz olması halinde, ret beyanı yasal temsilci aracılığıyla yapılır. Tam ehliyetsiz vesayet altında ise, vasinin beyanına sulh ve asliye mahkemelerinin izninin de eklenmesi gerekir (MK. m. 463/b.V). Sınırlı ehliyetsizlerde, ret beyanını yasal temsilci veya onun onayı ile sınırlı ehliyetsizin kendisi yapabilir. Kendisine yasal danışman atanan sınırlı ehliyetli mirasçının ret beyanının ise, tam ehliyetlilerde olduğu gibi geçerli olacağı kabul edilmektedir. Zira, sınırlı ehliyetlilerin yasal danışmanının izni veya onayı olmaksızın yapamayacağı hukukî işlemlerin düzenlendiği Medenî Kanun'un 429'uncu maddesinde mirasın reddine yer verilmemiştir.¹⁶

taahhüdünde bulunmak, bağışlama yapmak, bir gayrimenkulü temlik veya bir hak ile sınırlandırmak özel yetki gerektiren haller olarak sayılmıştır. Yine HUMK.'nın 63'üncü maddesinde de özel yetkiyi gerektiren haller sayılmıştır. Buna göre, “*Sarahaten mezuniyet verilmemişse vekil sulh olamaz ve âharı tahkim veya ibra ve davadan hiçbir surette feragat veya hasmın davasını ve teklif olunan yemini kabul veya mahkumunbihi kabz ve haczi fekkedemez. Yeminin kabul veya reddini beyan için salâhiyet ancak yemin edecek kimse tarafından yemin teklif olunan meseleye ıtıla kesbettikten sonra verilebilir.*” Görüldüğü üzere özel yetkiyi gerektiren hallerin düzenlendiği her iki maddede de mirasın reddine yer verilmemiştir. Ancak gerek Türk Medenî Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Tüzüğü’nün “Reddin şekli” başlıklı 39'uncu maddesinin “...talep bu konuda yetkili olan vekil tarafından yapılmış ise ...” şeklindeki ifadesinden gerek ret açıklamasının temsil olunan mirasçı açısından ortaya çıkardığı hukukî sonuçların öneminden hareketle temsilcinin ret beyanında bulunabilmesi için özel olarak yetkilendirilmesi gerektiği kabul edilmelidir (Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 603-604; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 389; Helvacı, **a.g.e.**, s. 71; İmre, **a.g.e.**, s. 556). Yargıtay da birçok kararında temsilcinin ret beyanında bulunabilmesi için özel temsil yetkisinin bulunması gerektiğini kabul etmiştir (Y.2. HD. 24.2.2005 T., 4968 E., 7785 K.; 17.09.2005 T., 15954 E., 2593 K. (Ali İhsan Özüğür, **Türk Medenî Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku**, I. cilt, Ankara, Seçkin Yayınları, 2005, s. 133-134); Y. 2. HD. 21.04.2004 T., 9602 E., 10936 K. (Özüğür, **a.g.e.**, s. 136); Y. 2. HD. 17.12.1999 T., 11957 E., 14057 K. (Özüğür, **a.g.e.**, s. 143); Y.2. HD. 04.07.2005 T., 8444 E., 10414 K.; 30.09.2004 T., 9602 E., 10936 K.; 01.11.2007 T., 20075 E., 14675 K. (Ömer Uğur Gençcan, **Miras Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2008, s. 589). Ancak Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 6795 esas ve 8177 karar sayılı ve 11.07.1997 tarihli bir kararında bu görüşünden ayrılarak, mirasın reddi için özel vekâletnameye gerek olmadığını kabul etmiştir. Yargıtay’a göre, “Vekilin müvekkilinden özel yetki alması gereken haller kanunlarda sayılmıştır. BK.’nın 388’inci maddesinde ortaya konan genel sınırlamanın istisnası kanunda gösterilmedikçe, genel kural uyarınca, vekilin işin gerektirdiği tüm yetkilerle donatıldığını kabul işlem güvenliği ilkesinin zorunlu bir sonucudur. Özel yetki gerektiren haller benzetme yolu ile genişletilemez. Tereke üzerinde tasarruf şahsa bağlı haklardan değildir. Yasaların öngörmediği bir konunun tüzükle benimsenmesine geçerlilik tanınmaz.” (Zarife Şenocak, “Yargıtay’ın Verdiği Bir Karar Dolayısıyla”, **Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 45, Sayı 1, 1996, s. 449). Şenocak, söz konusu karara ilişkin değerlendirmesinde düzenlemenin koruma amacından hareket edilerek, BK.’nın 338’inci maddesindeki sayımın sınırlayıcı olmadığını kabul etmek gerektiğini ileri sürmektedir. Ayrıca yazara göre, mirasın reddi müvekkilin malvarlığını etkileyecek önemli işlemlerden olduğundan özel vekâletnameyi gerektirir (Şenocak, **a.g.m.**, s. 450).

¹⁶ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 398; Öztan, **Miras**, s. 325; Helvacı, **a.g.e.**, s. 14 vd; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 289-290; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 603; Berki, **Miras**, s. 55; Köprülü, **a.g.e.**, s. 374; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 237; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 560; Antalya, **a.g.e.**, s. 378.

Mal ortaklığı rejiminde eşlerden biri, diğerinin rızası olmaksızın ortaklık mallarına girecek olan bir mirası reddedemeyeceği gibi, tereke borca batıksa kabul de edemeyecektir (MK. m. 265/I).

Mirasın reddine ilişkin beyanın kayıtsız ve şartsız olması gerekir (MK. m. 609/II). Şayet ret, bir kayda ya da şarta bağlanmış ise geçersiz sayılır ve reddeden mirasçı mirası kazanır. Bu kuralın tek istisnası Medenî Kanun'un 614'üncü maddesinde öngörülmüş olan sonra gelen mirasçı lehine reddir.¹⁷

Medenî Kanun'un 606' ncı maddesi gereğince miras üç ay içinde reddedilebilir. Kanunda öngörülmüş olan bu süre hak düşürücü bir süre olup, süresi içerisinde reddolunmayan miras, mirasçı tarafından kabul ve kesin olarak kazanılmış olur (MK. m. 610/I). Bu itibarla, mirası kabul etmek istemeyen mirasçının yasal süre içerisinde ret beyanında bulunması şarttır, aksi takdirde ret hakkı düşer.¹⁸

2. Ret Hakkının Kullanılması

a. Ret Hakkının Kullanılmasında Ehliyet

Ret hakkın kullanılması hususu tam ehliyetliler, tam ehliyetsizler, sınırlı ehliyetliler ve sınırlı ehliyetsizler bakımından ayrı ayrı incelenecektir.

1) Tam Ehliyetlilerin Mirası Reddi

Bir mirasçının ret beyanının geçerli olabilmesi için mirası reddettiğinde tam ehliyetli olması; yani ayırt etme gücüne sahip, reşit ve kısıtlı olmaması

¹⁷ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 346-347; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 232; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 605; Hatemi, **Miras**, s. 123, Oğuzman, **a.g.e.**, s. 289; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 399; Öztan, **Miras**, s. 325; Helvacı, **a.g.e.**, s. 56-57; Şener, **Miras**, s. 239-241; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 389.

¹⁸ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 343; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 608; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 400 vd.; Helvacı, **a.g.e.**, s. 73 vd.; **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 195.

gerekir.¹⁹ Bununla birlikte, ret beyanında bulunma, şahsa sıkı sıkıya bağlı haklardan olmadığından, tam ehliyetli mirasçı temsilci aracılığıyla da mirası reddedebilir. Ancak daha önce de ifade edildiği üzere, bu halde temsilcinin özel temsil yetkisinin bulunması gerekir.²⁰

(2) Tam Ehliyetsizlerin Mirası Reddi

Tam ehliyetsizin açıklamış olduğu ret beyanı kural olarak herhangi bir hukukî sonuç doğurmaz. Ancak tam ehliyetsiz mirasçının yapmış olduğu ret açıklamasının geçersiz olduğunu ileri sürmek dürüstlük kuralına aykırı ise, bu halde ret beyanının Medenî Kanun'un 2'nci maddesi gereğince geçerli olduğu kabul edilmelidir.²¹

Tam ehliyetsiz mirasçı velâyet altında ise, ret beyanı onun adına velâyet hakkına sahip olan yasal temsilcisi tarafından yapılır.²²

Ergin olmayan çocuk kural olarak ana babanın velâyeti altındadır. Hâkim vasi atanmasını gerekli görmedikçe kısıtlı erginler de ana babanın velâyeti altındadır (MK. m. 335). Medenî Kanun'un 336/l'inci maddesi gereğince ana ve baba evli ise, evlilik devam ettiği sürece velâyeti birlikte

¹⁹ Öztan, **Miras**, s. 325; Helvacı, **a.g.e.**, s.15; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 248; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 398; Berki, **Miras**, s. 56; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 289; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 502; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 603; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 388; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 249; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 34.

²⁰ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 603-604; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 389; Helvacı, **a.g.e.**, s. 71; İmre, **a.g.e.**, s. 556.

²¹ Helvacı, **a.g.e.**, s.16.

²² Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 603; Berki, **Miras**, s. 56; Şener, **Miras**, s. 240; Helvacı, **a.g.e.**, s. 16. Y. 2. HD. 12.11.1933 T., 2266 E., 152 K. sayılı kararında, "*reddi miras şahsa merbut haklardan değildir. Bu itibarla vesayet veya velayet altında bulunan mirasçının kanuni mümessili tarafından miras reddolunabilir.*"(Helvacı, **a.g.e.**, s. 16, dn.31); Aynı yönde bkz., Y. 2. HD. 10.04.2008 T., 2007/5051 E., 2008/5091 K. ((Erişim) <http://www.kazanci.com>, 02 Şubat 2010).

Burada şu hususu belirtmek gerekir ki; adına ret beyanında bulunulacak kişi ile yasal temsilcisinin menfaati çatırsa yasal temsile tabi kişiye sulh mahkemesince bir temsil kayyımının atanması ve ret beyanının bu temsil kayyımı tarafından gerçekleştirilmesi gerekecektir. Zira temsil kayyımı atanmayı gerektiren hallerin düzenlendiği Medenî Kanun'un 426'ncı maddesinin ikinci bendinde bu husus hüküm altına alınmıştır (Helvacı, **a.g.e.**, s. 24).

kullanırlar ve yine Medenî Kanun'un 342/l'inci maddesine göre, velâyet hakları çerçevesinde üçüncü kişilere karşı çocuklarının yasal temsilcileridirler. Bu sebeple, velâyet altındaki tam ehliyetsiz mirasçı adına ret açıklamasının ana baba tarafından birlikte yapılması gerekir. Eğer ana-babanın hukukî yararıyla küçüklerin hukukî yararlarının çatışma ihtimali varsa kayyım tayin edilmelidir.²³

Eğer mirasın reddi hususunda ana ve baba anlaşamazlarsa, bu anlaşmazlığın nasıl çözüleceği hususunda Medenî Kanunumuzun velâyet hakkına ilişkin hükümlerinde açık bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu itibarla, bu hususun Medenî Kanun'un aile hukukuna ilişkin hükümlerinden yola çıkılarak çözülmesi söz konusu olur. Şöyle ki; Medenî Kanun'un 185'inci maddesinde eşlerin, evlilik birliğinin mutluluğunu elbirliği ile sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine birlikte özen göstermekle yükümlü oldukları hükme bağlanmıştır. Yine Medenî Kanun'un 195'inci maddesinde, evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi halinde eşlerin ayrı ayrı veya birlikte hâkimin müdahalesini isteyebilecekleri düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerden yola çıkarak, velâyet hakkına sahip ana ve babanın, çocuklarına geçen mirasın reddi hususunda anlaşamaması halinde, bu anlaşmazlığın çözümü için birlikte veya ayrı ayrı mahkemeye başvurabileceklerini kabul etmek gerekir. Zira bu halde eşler, çocuğun gözetimine ve netice itibarıyla evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda anlaşmazlığa düşmüşler demektir.²⁴

Eşler arasındaki ortak hayat, boşanma veya ayrılık sebebiyle sona ermiş ise, velâyet hakkı kendisine bırakılan taraf (MK. m. 336/II) veya eşlerden biri ölmüş ise, velâyet hakkı kendisine kalan eş (MK. m. 336/III), tam ehliyetsiz mirasçı adına ret beyanında bulunabilir. Bunun yanı sıra ana ve baba evli değilse velâyet hakkı Medenî Kanunun 337/l'inci maddesi uyarınca

²³ Helvacı, **a.g.e.**, s. 16; Y. 2. HD. 22.03.2004 T., 2731 E., 3608 K.; 10.04.2008 T., 200/5051 E., 2008/5091 K. ((Erişim) <http://www.kazanci.com>, 10 Aralık 2009).

²⁴ Helvacı, **a.g.e.**, s. 18.

anaya ait olacağı için, tam ehliyetsiz mirasçı adına ret açıklaması ana tarafından yapılır.²⁵

Tam ehliyetsiz kişi vesayet altında ise Medenî Kanun'un 463'üncü maddesi gereğince vasisinin onun adına yapacağı ret açıklamasının hüküm ifade edebilmesi için vesayet ve denetim makamlarından yani sulh ve asliye mahkemelerinden izin alması gerekir.²⁶

(3) Sınırlı Ehliyetsizlerin Mirası Reddi

Mirası reddetme hakkı şahsa sıkı sıkıya bağlı haklardan olmadığından, sınırlı ehliyetsiz mirasçı velâyet altında ise, onun adına ret beyanını kanunî temsilcisi yapabilecektir. Bu beyanın hüküm ifade edebilmesi için yasal temsilcinin mahkemeden izin almasına ihtiyaç yoktur (MK. m. 342/III).

Velâyet altındaki sınırlı ehliyetsiz mirasçı da bizzat ret beyanında bulunabilir. Fakat bu ret beyanının hüküm ifade edebilmesi, yasal temsilcinin izin veya onayına bağlıdır.²⁷

Sınırlı ehliyetsiz mirasçı vesayet altında ise, onun adına vasisi ret beyanında bulunabilir. Bu ret beyanının hüküm ifade edebilmesi için Medenî Kanun'un 463/b.V'inci maddesi uyarınca vesayet ve denetim makamlarının izni gerekir.²⁸ Ancak belirtmek gerekir ki, vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz

²⁵ Helvacı, **a.g.e.**, s. 18.

²⁶ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 398; Helvacı, **a.g.e.**, s.20; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 603; Şener, **Miras**, s. 240; İmre, **a.g.e.**, s. 556; Berki, **Miras**, s. 56; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 289; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 503; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 389; Y. 2. HD. 28.04.2003 T., 5201 E., 6123 K. ((Erişim) <http://www.kazanci.com>, 02 Şubat 2010).

²⁷ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 398; Öztan, **Miras**, s. 325; Helvacı, **a.g.e.**, s. 20; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 603; Ayan, **a.g.e.**, s. 225.

²⁸ Öztan, **Miras**, s. 325; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 398; Şener, **Miras**, s. 240; Aybay, **a.g.e.**, s. 91; Ayan, **a.g.e.**, s. 225; Berki, **Miras**, s. 56; Helvacı, **a.g.e.**, s. 21; Y. 2. HD. 28.11.2002 T., 5201 E., 6123 K. (Özüğür, **a.g.e.**, s. 142); Y. 2. HD. 07.02.2002 T., 569 E., 1475 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 574); Y. 2. HD.

kişi görüşlerini oluşturma ve açıklama yeteneğine sahipse, Medenî Kanun'un 450/İ'inci maddesi uyarınca vasinin mirasın reddi beyanında bulunmadan önce, olanak ölçüsünde sınırlı ehliyetsizin de görüşünü alması gerekir. Bu durumda, vasinin yapacağı ret beyanı ile birlikte vesayeti altındaki sınırlı ehliyetsiz, mirasçılık sıfatını geçmişe etkili olarak kaybedeceğinden, vasinin bu işleminin önemli bir iş olduğunu kabul etmek gerekir.²⁹

Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz mirasçı bizzat ret açıklamasında bulunacak ise, vasinin izninin yanı sıra vesayet ve denetim makamlarının da izninin alınması gerekir.³⁰

(4) Sınırlı Ehliyetlilerin Mirası Reddi

Kendisine yasal danışman atanan sınırlı ehliyetli mirasçının, yasal danışmanın izni veya onayı olmaksızın yapamayacağı hukukî işlemler Medenî Kanun'un 429'uncu maddesinde sınırlı bir biçimde sayılmıştır. Bu sayımda mirasın reddine yer verilmediğinden sınırlı ehliyetli kişinin geçerli bir şekilde ret beyanında bulunabileceği kabul edilmektedir.³¹ Ancak kendisine yönetim danışmanı atanan sınırlı ehliyetliler bakımından durum farklıdır. Medenî Kanun'un 429/İİ'inci maddesinde aynı koşullar altında bir kimsenin malvarlığını yönetme yetkisinin, gelirlerinde dilediği gibi tasarruf hakkı saklı kalmak üzere kaldırılabilmesi belirtilmiştir. Bu düzenlemeden hareketle, kendisine yönetim danışmanı atanan sınırlı ehliyetlinin durumunun, malvarlığının sermaye kısmı açısından büyük oranda kısıtlanmış kişinin hukukî durumuna benzediği söylenebilir. Dolayısıyla kendisine yönetim danışmanı atanan sınırlı ehliyetli kişi adına yönetim danışmanının ret beyanında bulunduğu hallerde Medenî Kanun'un 463/V'inci maddesi

28.04.2003 T., 5201 E., 6123 K. (Nazif Kaçak, **Yeni İçtihatlarla Yeni Miras Hukuku**, Ankara, 2006, Seçkin Yayınları, s. 309).

²⁹ Helvacı, **a.g.e.**, s. 21-22.

³⁰ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 398; Helvacı, **a.g.e.**, s. 23; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 34.

³¹ Şener, **Miras**, s. 240; Berki, **Miras**, s. 56; Helvacı, **a.g.e.**, s. 23.

uygulama alanı bulur ve vesayet ve denetim makamlarının izninin alınması gerekir.³²

b. Ret Beyanının Şekli ve Özellikleri

(1) Ret Beyanının Şekle Tabi Olmaması

Mirasın reddine ilişkin Medenî Kanun'un 609'uncu maddesine göre, mirasçı mirasbırakanın son yerleşim yeri sulh mahkemesine yapacağı yazılı veya sözlü irade açıklaması ile mirası reddedebilir.³³ Burada yazılı beyanın mirasbırakanın son yerleşim yeri sulh mahkemesine posta yolu ile (mektup veya telgrafla) yöneltilmesi de mümkündür.³⁴

Mirasçı ret beyanını açıklarken, “*mirası reddediyorum*” veya “*mirası ret beyanında bulunuyorum*” gibi belirli ifadeler kullanmak zorunda değildir. Burada esas olan, mirası reddetmek isteyen mirasçının bu yöndeki arzusunun, herhangi bir şüpheye yer bırakmayacak şekilde ortaya konulmuş olmasıdır.³⁵

Mirası reddetmek isteyen mirasçı, bu yöndeki iradesini açıklarken, ret sebeplerini belirtmek zorunda da değildir. Herhangi bir sebep gösterilmeksizin yapılan ret açıklaması da mirasın reddi için yeterlidir.³⁶

³² Öztan, **Miras**, s. 325; Helvacı, **a.g.e.**, s. 23–24; Hatemi, **Miras**, s. 123.

³³ Öztan, **Miras**, s. 324; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 289; Köprülü, **a.g.e.**, s. 373; Berki, **Miras**, s. 56; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 346; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 249; Helvacı, **a.g.e.**, s. 54; Erkul, **a.g.e.**, s. 101; İmre, **a.g.e.**, s. 555; Antalya, **a.g.e.**, s. 380; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 250; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 398; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 503; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 390; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 559; Esat Şener, **Miras Hak ve Payları (Feraiz ve İntikal Hükümleri Dahil)**, Ankara, Seçkin Yayınları, 1996, s. 192; Y. 2. HD. 24.2.2005 T., 4968 E., 7785 K.; 17.09.2004 T., 15954 E., 2593 K. (Özüğür, **a.g.e.**, s. 133-134).

³⁴ Antalya, **a.g.e.**, s. 380; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 559; Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 192; İnan, Ertaş, Albaş, s. 503, dn. 192; Helvacı, **a.g.e.**, s. 54; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 390. İmre, mektup ve telgrafla mirasın reddedilmesini geçerli kabul etmekle birlikte, telefonla yapılacak ret beyanının mümkün olmayacağını belirtmiştir. Zira telefonla yapılan beyanın gerçekten mirasçı tarafından yapıp yapılmadığını tespit etmek güç olacaktır (İmre, **a.g.e.**, s. 556).

³⁵ Helvacı, **a.g.e.**, s. 55.

³⁶ Antalya, **a.g.e.**, s. 379; Helvacı, **a.g.e.**, s. 55; Köprülü, **a.g.e.**, s. 374.

Yargıtay da herhangi bir sebep gösterilmeksizin mirasın reddinin mümkün olduğunu kabul etmektedir.³⁷

(2) Ret Beyanının Kayıtsız ve Şartsız Olması

Medenî Kanun'un 609'uncu maddesi uyarınca, mirasın reddi kayıtsız ve şartsız olmalıdır. Bu hükmün asıl amacı, reddi belirsiz hale getiren şart ve kayıtlara engel olmak ve böylece mirasın reddedilip reddedilmediğini bilmekte menfaati bulunan üçüncü kişileri korumaktır.³⁸

Kanun koyucu ret beyanının kayda ve şarta bağlanamayacağını kabul etmiş, ancak mirasın kayda ve şarta bağlı olarak reddedilmesinin sonuçlarının ne olacağı hususunda herhangi bir düzenleme öngörmemiştir. Bu hususta öğretide kabul edilen görüşe göre, Borçlar Kanunu'nun 19'uncu ve 20'nci maddeleri kıyasen uygulanmak suretiyle hukuka, yani Medenî Kanun'un 609/II'nci maddesine aykırı olarak yapılan ret açıklamasının hükümsüz olduğunu ve mirasçının mirası iktisap ettiğini kabul etmek gerekir.³⁹ Ayrıca isabetli olarak belirtildiği üzere, kayda ve şarta bağlı olarak yapılan ret beyanı hükümsüz olmakla beraber, ret süresi henüz dolmamışsa, yapmış olduğu ret beyanının hükümsüz olduğunu öğrenen mirasçı, süresi içinde mirası tekrar reddedebilmelidir.⁴⁰ Burada, ret beyanının kayda bağlı olarak yapılmasından kasıt, mirasçının mirası reddederken bir hakkını saklı tutmuş olmasıdır. Ret beyanının şarta bağlı olarak yapılıp yapılmadığını tespitite ise, şartın tanımından yola çıkılmalıdır.⁴¹ Şart, gelecekte gerçekleşip

³⁷ Y. 2. HD. 10.04.1974 T., 5670 E., 5788 K. (Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 368); YHGK. 20.03.1996 T., 2-72 E., 200 K. (Özügür, **a.g.e.**, s. 147); Y. 2. HD. 09.02. 1982 T., 424 E., 999 K. (Nihat İnal, **Miras Davaları**, Ankara, y.y., 2005, s. 631).

³⁸ Öztan, **Miras**, s. 325; Helvacı, **a.g.e.**, s. 64; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 346; Şener, **Miras**, s. 243-244; Berki, **Miras**, s. 56; Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 605; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 503.

³⁹ İmre, **a.g.e.**, s. 557; Şener, **Miras**, s. 244; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 289; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 560.

⁴⁰ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 347; Şener, **Miras**, s. 244; Dural, Öz, **a.g.e.**, 399; Helvacı, **a.g.e.**, s. 57; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 389; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 289, dn. 113; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 560; İmre, s. 557.

⁴¹ Helvacı, **a.g.e.**, s.59.

gerçekleşmeyeceği şüpheli bir olaydır.⁴² Eğer ret beyanının hüküm ifade etmesi veya son bulması gelecekte gerçekleşip gerçekleşmeyeceği belli olmayan bir olaya bağlanmış ise, bu ret beyanı şartlı demektir.⁴³

Ret beyanının hüküm ifade etmesi veya hükümlerinin son bulması gelecekte gerçekleşmesi kesin olan ancak ne zaman gerçekleşeceği belirli olmayan bir olaya bağlandığı durumlarda, ret teknik anlamda bir şarta bağlanmamıştır. Örneğin, *“Mirası reddediyorum, ancak bu ret kardeşimin ölümü üzerine hükümsüz olacaktır”* şeklinde yapılan ret beyanı teknik anlamda şarta bağlı olarak yapılmamış ise de, bu halde mirasın reddi, belirsiz hale geleceğinden, reddin kayıtsız olarak yapıldığı söylenemez.⁴⁴

Ret beyanının kayıtsız ve şartsız olması kuralının istisnası Medenî Kanunun 614’ üncü maddesinde öngörülmüştür. Sözü geçen hükümde, son-ra gelen mirasçılar lehine ret halinde, mirası reddeden mirasçının kendisinden sonra gelen mirasçılardan mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulmasını tasfiyeden önce isteyebileceğine ilişkin bir kayda yer verebileceği kabul edilmiştir.

Burada üzerinde durulması gereken bir diğer husus, reddin kayıtsız ve şartsız olması kuralının kısmi reddi engelleyip engellemeyeceğidir. Öğretide hâkim olan görüşe göre, mirasın belli bir oranının reddi mümkündür. Bir mirasçının kendisine intikal eden mirasın tümünü reddedebileceği gibi, belli bir oranını da reddedebileceği kabul edilmektedir. Bu şekilde yapılan bir ret

⁴² M.Kemal Oğuzman, Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 7. bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009, s. 875; S. Sulhi Tekinay v.d., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, I. cilt, 5. bs., İstanbul, y.y., 1985, s. 437; Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 11. bs., İstanbul, Beta Yayınları, 2009, s. 1115; Kenan Tunçomağ, **Türk Borçlar Hukuku: Genel Hükümler**, I. cilt, İstanbul, Sermet Matbaası, 1976, s. 991; Esat Arsebük, **Borçlar Hukuku**, I-II. cilt, 3. bs., Ankara, Güney Matbaacılık, 1950, s. 953.

⁴³ Helvacı, **a.g.e.**, s. 59.

⁴⁴ Helvacı, **a.g.e.**, s. 59–60.

açıklamasının şarta bağlı olduğu söylenemez. Bu halde yalnızca miras payının içeriğinin sınırlandırılması söz konusudur.⁴⁵

Farklı hukukî sebeplere dayanarak mirasçı olan kişi, isterse bu sebeplerden birine dayanan mirasçılığını kabul edip, diğerlerini reddedebilir. Örneğin, mirasbırakanın ayrıca mirasçı atadığı veya lehine mal vasiyeti yaptığı yasal mirasçı, bunlardan birini kabul edip diğerini reddedebilir.⁴⁶ Bu durum mirasın reddinin kayıtsız şartsız yapılması gerektiğine ilişkin Medenî Kanun'un 609'uncu maddesine aykırı olmaz.⁴⁷

c. Ret Hakkının Kullanılmasında Süre

(1) Genel Olarak

Medenî Kanun, mirasın reddinin ancak kanunda öngörülen süreler içinde yapılabileceğini öngörmüştür. Madde 606/l'e göre ret süresi üç aydır. Ret beyanı yenilik doğuran bir beyan olduğu için bu süre hak düşürücü

⁴⁵ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 347; Öztan, **Miras**, s. 325; Helvacı, **a.g.e.**, s. 67; Köprülü, **a.g.e.**, s. 374; İmre, **a.g.e.**, s. 558; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 289. Dural, Öz'e göre ise, eğer kısmi ret bir kayıtlı ret niteliği taşıyorsa geçerli olmaz. Örneğin, "*Taşınırları ret, taşınmazları kabul ediyorum*" şeklindeki bir ret, kayda bağlı bir ret niteliğinde olduğundan geçersizdir. Buna karşılık, miras payının kesirli bir bölümünün reddedilmesi bir kayda ya da şarta bağlanmış değil de, içeriği sınırlandırılmış bir ret olduğu gerekçesiyle geçerli kabul edilmelidir (Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 399; aynı yönde görüş için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 605; İnan, Ertas, Albaş, **a.g.e.**, s. 504; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 390). *Antalya* ise, ret müessesesinin niteliği ve özelliği gereği kısmi reddin söz konusu olamayacağı görüşündedir (Antalya, **a.g.e.**, s. 377; aynı yönde görüş için bkz. Ayan, **a.g.e.**, s. 226).

Öğretide ileri sürülen bir görüşe göre ise, ret beyanı tek taraflı olup, kabulü söz konusu değildir. Kısmi ret sonucu bakımından bir şarttır. Karşı taraf kabul etmedikçe hüküm ifade etmeyecektir. Dolayısıyla mirasın kısmen reddi, şarta bağlı yapılmış ret beyanı gibi, hüküm ifade etmeyecektir (Şener, **Miras**, s. 244).

⁴⁶ Dural, Öz, bir kimsenin hem yasal hem atanmış mirasçı olması halinde bunlardan birini kabul edip diğerini reddetmesinin anlamsız olacağı görüşündedir. Çünkü kişi, bunlardan birini reddetmesi halinde diğer sıfatı ile borçlardan sorumlu olmaya devam edeceğinden ret ile izlenen amacı elde edemeyecektir (Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 399).

⁴⁷ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 347; Antalya, **a.g.e.**, s. 377; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 399; Helvacı, **a.g.e.**, s. 64; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 605; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 389.

süredir. Dolayısıyla miras, kanunda öngörülen bu süre içinde reddedilmediği takdirde mirasçı tarafından kabul ve kesin olarak kazanılmış olur.⁴⁸

Ret beyanının süresi içerisinde kullanılmış sayılabilmesi için üç ay içinde mirasbırakanın yerleşim yeri sulh mahkemesine ulaşmış olması gerekir. Süreye uyulup uyulmadığı mahkeme tarafından re'sen incelenir.⁴⁹

(2) Resmî Defter Tutma Halinde Ret Süresi

Medenî Kanun'un 626'ncı maddesinde resmî defter tutma talebinin söz konusu olduğu hallerde ret süresi bir ay olarak düzenlenmiştir. Buna göre, defter inceleme süresi bittikten sonra bir ay içinde mirasçı, mirası reddettiğini, resmî tasfiye istediğini veya deftere göre ya da kayıtsız şartsız kabul ettiğini beyan etmelidir. Hâkim kanunda öngörülen durumların gerçekleşmesi halinde ek süre verebilir (MK. m. 626/II).

Burada söz konusu olan bir aylık ret süresi, terekenin defterini tutan sulh mahkemesinin, mirasçıları tereke hakkındaki kararlarını açıklamak üzere mahkemeye davet etmeye ilişkin çağrısının mirasçılara tebliğ edildiği günden itibaren başlar (MK. m. 626).

⁴⁸ Öztan, **Miras**, s. 326; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 400; Hatemi, **Miras**, s. 124; Şener, **Miras**, s. 245; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 35; İmre, Erman, **a.g.e.**, s.343; Helvacı, **a.g.e.**, s. 73; Y. 2. HD. 10.10.1996 T., 8996 E., 9996 K. (İnal, **a.g.e.**, 628).

⁴⁹ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 400; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 290; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 36-37; Antalya, **a.g.e.**, s. 383. Farklı yönde görüş için bkz., Helvacı, **a.g.e.**, s. 75; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 608; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 562.

Yargıtay'a göre de, mirasın reddine ilişkin taleplerde sulh hâkimi öncelikle ret isteğinin süresinde olup olmadığını ve reddeden kişinin mirasçılık sıfatını taşıyıp taşımadığını tespit eder ve süre şartı ile mirasçılık sıfatının gerçekleşmesi halinde ret beyanını tescil eder (Y.2. HD. 22.04.1972 T., 2725 E., 2667 K., Lütfü Dalamanlı, **Miras Hukuku Tatbikatı: Açıklamalı, Örnekli, İctihatlı**, Ankara, Doruk Yayınları, 1975, s. 337). Aynı yönde Yargıtay kararları için bkz. Y. 2. HD. 17.01.1985 T., 2723 E., 2667 K. (Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 358); Y.2. HD. 25.11.1996 T., 11529 E., 12280 K. (Özüğür, **a.g.e.**, s. 145); Y. 2. HD. 05.04.2006 T., 4442 E., 4872 K.; 02. 11.2001 T., 12845 E., 15091 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 573, 585).

(3) Ret Süresinin Başlangıcı

Ret süresinin başlangıcı, yasal ve atanmış mirasçılar için ayrı ayrı tespit edilmiştir. Bununla birlikte gerek yasal gerek atanmış mirasçılar bakımından ortak olan düşünce, ret süresinin işlemeye başlayabilmesi için mirasçının bu konuda karar verebilecek durumda olmasıdır. Yani hem mirasbırakanın ölümünü hem de kendi mirasçılık sıfatını öğrenmiş olması gerekir.⁵⁰ Ayrıca yasa koyucu koruma önlemi olarak defter tutulması halinde ret süresinin başlangıcı bakımından başka bir anı esas almıştır. Bunun yanında, ret hakkının intikali halinde de ret süresinin farklı bir tarihte işlemeye başlayacağı kabul edilmiştir.

i. Yasal Mirasçılar Bakımından

Medenî Kanun'un 606/II'nci maddesi uyarınca yasal mirasçılar için ret süresi, kural olarak mirasbırakanın ölümünü öğrendikleri andan itibaren işlemeye başlayacaktır.⁵¹ Ancak yasal mirasçı, kendisinin mirasçı olduğunu mirasbırakanın ölümü tarihinden daha sonraki bir zamanda öğrenmişse, sürenin mirasçılık sıfatının öğrenildiği tarihten itibaren işlemeye başlayacağı kabul edilmiştir.⁵²

⁵⁰ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 608-609.

⁵¹ Öztan, **Miras**, s. 326; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 609; Aybay, **a.g.e.**, s. 92; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 392; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 505; Erkul, **a.g.e.**, s. 96; Hatemi, **Miras**, s. 124; Belgesay, **a.g.e.**, s. 165; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 562; Köprülü, **a.g.e.**, s. 376; Berki, **Miras**, s. 54; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 290; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 400; Antalya, **a.g.e.**, s. 383. Öğretide İmre, Erman'ın “*Kanuni mirasçılar için mirası ret süresinin başlangıcı, mirasbırakanın ölümü tarihidir.*” şeklindeki ifadesi kanun metnine açıkça uygun değildir. Zira ölüm tarihi ile ölümün yasal mirasçılar tarafından öğrenildiği tarihi birbirinden ayırt etmek gerekir. Yargıtay da bazı kararlarında hatalı olarak ret süresinin ölüm tarihinden itibaren başlayacağı ifadesine yer vermiştir (Y. 2. HD. T. 14.04.1981 T., 2793 E., 2850 K.; 09.02.1982 T., 424 E., 999 K. (Erişim) <http://www.kazanci.com>, 24 Aralık 2009).

⁵² Oğuzman, **a.g.e.**, s. 290; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 609; Şener, **Miras**, s. 245; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 244; Belgesay, **a.g.e.**, s. 165; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 563; Aybay, **a.g.e.**, s. 91; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 232; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 400; Erkul, **a.g.e.**, s. 96; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 505; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 344.

Ret süresinin mirasçılık sıfatının öğrenildiği tarihten itibaren başlayabilmesi için bu hususun, kim tarafından ispat edileceği meselesi Medenî Kanun'da çözüme bağlanmamıştır. Burada Eski Medenî Kanun'da yer alan çözümü benimsemek yerinde olacaktır. Eski Medenî Kanun'daki düzenlemeye göre, sürenin mirasçılık sıfatının öğrenildiği tarihten itibaren işlemeye başlayabilmesi için bu hususun buna dayanan yasal mirasçı tarafından ispat edilmesi gerekmektedir (EMK. m. 546). Mirasçılar dışında kalan kişilerden kendilerinin dışında gelişen bir takım olaylar ve olgular hakkında bilgi sahibi olmalarını beklemek doğru olmayacağı gibi, onlara bu hususları ispat külfeti yüklemek de doğru olmayacaktır. Dolayısıyla ispat külfetinin buna dayanan mirasçıda olması isabetli bir çözüm şeklidir.⁵³

Eğer bu ret açıklamasında bulunacak kişi fiil ehliyetine sahip değilse, ret süresinin başladığından söz edilebilmesi için yukarıda belirtilen hususların onun yasal temsilcisi tarafından öğrenilmiş olması gerekir. Yine ret beyanı iradi temsilci tarafından açıklanacak ise, ret süresinin başlaması için, yukarıda belirtilen hususların iradi temsilci tarafından öğrenilmiş olması gerekir.⁵⁴

Yasal mirasçı, mirasbırakanın yapmış olduğu ölüme bağlı tasarruf ile miras dışında bırakılmış ise, bu halde ret süresi ölüme bağlı tasarrufun iptal edildiğinin mirasçı tarafından öğrenilmesinden itibaren başlar.⁵⁵

ii. Atanmış Mirasçılar Bakımından

Medenî Kanun'a göre vasiyetname ile atanmış mirasçılar bakımından da ret süresi üç aydır. Ancak Kanun'un 606/II'nci maddesi gereğince,

⁵³ Helvacı, **a.g.e.**, s. 76-78; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 244; Şener, **Miras**, s. 245; **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 196; Belgesay, **a.g.e.**, s. 165.

⁵⁴ Oğuzman, **a.g.e.**, s. 290, dn. 117d; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 244; Helvacı, **a.g.e.**, s. 79-80; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 35.

⁵⁵ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 344.

atanmış mirasçılar yönünden üç aylık ret süresi, mirasçı olarak atandıklarının kendilerine resmen bildirilmesi ile başlar.⁵⁶ Bu bildirim, Medenî Kanun'un 597'nci maddesindeki düzenlemeye uygun olarak, vasiyetnameyi açan sulh mahkemesi tarafından resmen yapılır. Atanmış mirasçının nerede olduğunun bilinmemesi durumunda bildirim mahkemece ilânen tebligat yoluyla yapılır.⁵⁷

Atanmış mirasçının, mahkemece kendisine yapılan tebligata veya adresinin bulunamaması halinde yapılan ilânen tebligata rağmen durumu öğrenememesinin herhangi bir önemi olmadığı gibi, mirasbırakanın ölümünü ve mirasçı atandığını, kendisine yapılan tebligattan önce öğrenmesinin de bir önemi yoktur. Her iki durumda da ret süresi, vasiyetnamenin mahkemece atanmış mirasçıya tebliğinden itibaren başlar ve üç ay geçmekle miras ret hakkı düşer.⁵⁸

Bir kimsenin vasiyetname ile mirasçı atanması mümkün olduğu gibi miras sözleşmesi ile de mirasçı olarak atanması mümkündür. Medenî Kanun'un 606/II'nci maddesinde, vasiyetname ile atanan mirasçı için ret süresi hüküm altına alınmış olmasına rağmen, miras sözleşmesi ile atanan mirasçı bakımından herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu durumda ret süresinin miras sözleşmesi ile atanan mirasçı için ne zaman işlemeye başlayacağı meselesi gündeme gelir. Öğretide hâkim olan görüşe göre⁵⁹, miras sözleşmesi ile mirasçı olarak atanan mirasçılar yönünden ret süresinin başlangıcının tespitinde yasal mirasçılara ilişkin esasları uygulamak gerekir. Zira, bu gibi hallerde miras sözleşmesinin açılması ve ilgililere tebliği söz

⁵⁶ Helvacı, **a.g.e.**, s. 80; Hatemi, **Miras**, s. 124; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 244; Köprülü, **a.g.e.**, s. 376; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 232; Berki, **Miras**, s. 54; Öztan, **Miras**, s. 326; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 344; Erkul, **a.g.e.**, s. 97; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 400; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 290; Antalya, **a.g.e.**, s. 383; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 609; Şener, **Miras**, s. 246; **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 196; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 505; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 393; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 563.

⁵⁷ Helvacı, **a.g.e.**, s. 81; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 344.

⁵⁸ Helvacı, **a.g.e.**, s. 81-82.

⁵⁹ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 401; Helvacı, **a.g.e.**, s. 82; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 609; Hatemi, **Miras**, s. 124; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 245; Erkul, **a.g.e.**, s. 97; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 394; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 505; Köprülü, **a.g.e.**, s. 376; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 291; Şener, **Miras**, s. 246; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 232; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 35; Ayan, **a.g.e.**, s. 227.

konusu olamayacağından⁶⁰, miras sözleşmesi ile atanmış mirasçılar için ret süresinin tıpkı yasal mirasçılarda olduğu gibi mirasbırakanın ölümünü öğrendikleri andan itibaren işlemeye başlayacağı kabul edilmelidir.

Bir kimseyi mirasçı olarak atayan miras sözleşmelerinin diğer tarafını genellikle mirasçı olarak atanan kişinin oluşturduğu göz önüne alındığında, miras sözleşmesi ile atanan mirasçı, sözleşmenin kurulduğu andan itibaren mirasbırakanın ölümüyle birlikte mirasçılık sıfatını kazanacağını bilecektir. Bu nedenle, miras sözleşmesi ile atanan mirasçılar bakımından ret süresinin ne zaman işlemeye başlayacağının tespiti için yasal mirasçılar yönünden getirilen düzenlemelerden ayrılmayı gerektirecek herhangi bir sebep bulunmamaktadır. Sözleşme ile mirasçı atanan kimsenin mirasbırakanın ölümünü öğrendiği andan itibaren üç aylık ret süresi işlemeye başlayacaktır. Şayet miras sözleşmesiyle üçüncü bir kişi mirasçı olarak atanmışsa, üçüncü kişi lehine miras sözleşmeleri aynen vasiyetnameler gibi açılıp ilgisine tebliğ olduğundan, bu mirasçı yönünden ret süresi, tıpkı vasiyetname ile atanmış mirasçılarda olduğu gibi kendisine mahkemece yapılan resmî bildirimden itibaren işlemeye başlar.⁶¹

iii. Koruma Önlemi Olarak Terekenin Deftere Geçirilmesi Halinde

Medenî Kanun'un 607'nci maddesinde koruma önlemi olarak terekenin yazımı halinde mirası ret süresinin, yasal ve atanmış mirasçılar bakımından yazım işleminin sona erdiğinin sulh hâkimi tarafından kendilerine bildirilmesiyle başlayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu halde ret süresinin

⁶⁰ İmre, Erman'a göre, miras sözleşmelerinin de vasiyetnameler gibi açılması mümkündür. Bu durumda mirası ret süresi, atanmış mirasçıya mirasçılığın tebliğinden itibaren işlemeye başlayacaktır (İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 344; aynı yönde görüş için bkz. Antalya, **a.g.e.**, s. 383).

⁶¹ Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 394; Helvacı, **a.g.e.**, s. 83; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 401.

başlangıcı bakımından yasal ve atanmış mirasçılar yönünden herhangi bir ayırım yapılmamıştır.⁶²

Burada söz konusu olan, Medenî Kanun'un 590'ıncı maddesinde düzenlenen koruma önlemi niteliğindeki defter tutmadır. Medenî Kanun'un 619'uncu maddesi gereğince resmî defter tutma 607'nci maddenin uygulama alanına girmez.

Medenî Kanun'un 590'ıncı maddesinde, mirasçılar arasında vesayet altına alınmış olan veya alınması gereken birinin olması, mirasçılardan birinin uzun süreden beri bulunamaması ve temsilcisinin de olmaması, mirasçılardan veya ilgililerden birinin ölüm tarihinden başlayarak bir ay içinde istemde bulunması hallerinden birinin gerçekleşmesi durumunda sulh hâkimince terekenin defterinin tutulmasına karar verileceği düzenlenmiştir. Bu şekilde, terekenin deftere geçirilmesi işleminin tamamlanmasından sonra bu husus sulh mahkemesi tarafından yasal ve atanmış mirasçılara resmen bildirilir. Mirasçılar da kendilerine tebligatın yapıldığı tarihten itibaren üç ay içinde mirası ret haklarını kullanabilirler.⁶³ Ancak 607'nci maddedeki bu özel hüküm sadece koruma önlemine başvurulduğu an, olağan ret süresinin dolmamış olması halinde bir anlam ifade eder. Şayet koruma önlemine başvurulduğu anda olağan ret süresi zaten tamamlanmış ise sözü edilen hükmün bir etkisi olmaz.⁶⁴

⁶² Oğuzman, **a.g.e.**, s. 291; Berki, **Miras**, s. 54; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 345; Helvacı, **a.g.e.**, s. 83; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 401; Öztan, **Miras**, s. 326; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 232; Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 609; Erkul, **a.g.e.**, s. 98; Köprülü, **a.g.e.**, s. 376; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 245; Şener, **Miras**, s. 247; İmre, **a.g.e.**, s. 552; Antalya, **a.g.e.**, s. 384; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 505; Hatemi, **Miras**, s. 124; **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 197.

⁶³ Helvacı, **a.g.e.**, s. 85; Şener, **Miras**, s. 247.

Y. 2. HD. 05.08.1977 T., 5910 E., 5877 K. sayılı kararında “*Mirasbırakanın ölümünden itibaren bir ay içinde Medeni Kanunun 532. maddesi gereğince tedbir yolu ile terekenin defterinin tutulması ve mühürlenmesi istenmiş ve Medeni Kanunun 550. maddesinde yazılı işlemler de yapılmamış ise mirası reddetme süresinin başlangıcı, defter tutma işleminin tamamlandığının tebliğ edildiği gündür (MK.547). Olayda, mirasbırakanın ölümünden sonra bir aylık süre dolmadan terekenin defterinin tutulması istendiğine göre Medeni Kanunun 546. maddesinde yazılı red süresi kendiliğinden uzamıştır. Bu yön gözetilmeden kararda yazılı sebep ve düşüncelerle hak düşürücü sürenin geçtiğinden söz edilerek davacının mirası red isteğinin reddedilmesi usul ve kanuna aykırıdır.*” (Helvacı, **a.g.e.**, s. 85, dn. 200).

⁶⁴ Öztan, **Miras**, s. 326; Helvacı, **a.g.e.**, s. 85.

iv. Ret Hakkının Sonra Gelen Mirasçılara Geçmesi Halinde

Bir mirasçının ret hakkını süresi içinde kullanamadan ölmesi ihtimalini dikkate alan kanun koyucu, Medenî Kanun'un "Ret hakkının geçmesi" kenar başlıklı 608/l'inci maddesinde, mirası reddetmeden ölen mirasçının ret hakkının kendi mirasçılarına geçeceğini hüküm altına almıştır.⁶⁵ Bu halde, ölenin yerini alan mirasçının iki ret hakkı söz konusu olacaktır. Bunlardan biri, kendi mirasbırakanından kalan mirası ret hakkı; diğeri ise, kendi mirasbırakanına onun mirasbırakanından kalan mirası ret hakkıdır.⁶⁶

Mirasçı, her iki mirası da reddedebileceği gibi sadece kendi mirasbırakanına kalan mirası da reddedebilir. Ancak belirtmek gerekir ki; mirasçı kendi mirasbırakanından kalan mirası reddedip, mirasbırakanına kalan mirası kabul edemez. Çünkü ilk miras, ona mirası reddetmeden ölen kendi mirasbırakanının terekesinin bir parçası olarak geçmektedir. Dolayısıyla, mirasçının, tamamı reddedip, bu tamamın bir parçasını kabul etmesi söz konusu olamaz.⁶⁷ Örneğin; mirasbırakan M öldüğünde geride mirasçuları A ve B kalmıştır. B'nin üç aylık ret süresi dolmadan ölmesi halinde, B'ye ait ret hakkı, B'nin mirasçısı olan oğlu C tarafından kullanılabilir. Bu durumda C'ye iki ayrı tereke intikal etmektedir. Bunlardan ilki, kendi mirasbırakanı olan B'nin terekesi, ikincisi ise M'den B'ye kalan ve hali hazırda B'nin terekesinin bir parçasını teşkil eden terekedir. Bu halde, C'nin yukarıda da ifade edildiği üzere, B'nin mirasını reddedip M'nin mirasını kabul etmesi mümkün değildir.

⁶⁵ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 346; Öztan, **Miras**, s. 326; Köprülü, **a.g.e.**, s. 376; Berki, **Miras**, s. 55; Şener, **Miras**, s. 249; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 294; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 613; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 402; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 246; Helvacı, **a.g.e.**, s. 85; Erkul, **a.g.e.**, s. 99; **Kanunu Medeni Serhi**, s. 202; Antalya, **a.g.e.**, s. 385.

⁶⁶ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 402; Öztan, **Miras**, s. 326; Şener, **Miras**, s. 249; İmre, **a.g.e.**, s. 553; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 388; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 613.

⁶⁷ Öztan, **Miras**, s. 326; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 294; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 402; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 613; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 233; Şener, **Miras**, s. 249; Antalya, **a.g.e.**, s. 385; İmre, **a.g.e.**, s. 553; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 565.

Mirası reddetmeden ölen mirasçının yerine geçen mirasçılar için ret süresinin ne olacağı da yine Medenî Kanun'un 608'inci maddesinde düzenlenmiştir. Sözü geçen maddede iki farklı süre öngörülmüştür. Bunlardan ilki öğretilde “*ortak süre*” olarak ifade edilen süre olup mirasçının, kendi mirasbırakanından kalan mirası reddetme süresidir. Bir başka ifadeyle, mirasçı, hem kendi mirasbırakanından kalan mirası hem de kendi mirasbırakanından dolaylı olarak kendisine intikal eden mirası, kendi mirasbırakanının ölümünden veya kendisinin mirasçı olduğunu öğrendiği andan itibaren üç ay içerisinde reddedebilir. Ancak ilk mirası reddetme süresi mirasçının kendi mirasbırakanından kalan mirası reddetme süresinden daha kısa olamaz.⁶⁸ Kanun koyucunun böyle bir düzenlemeye gitmesi isabetli olmuştur. Zira bir mirasçıdan kendi mirasbırakanına geçen bir malvarlığı hakkında kısa sürede bilgi sahibi olmasını beklemek doğru değildir. Dolayısıyla daha kendi mirasbırakanından geçen tereke hakkındaki düşünme süresi tamamlanmadan mirasbırakanına geçen tereke hakkında bir karar vermeye zorlanmaması yerindedir.⁶⁹

Medenî Kanun'un 608/II'nci maddesinde öngörülen diğer süre ise, öğretilde “*bağımsız süre*” olarak ifade edilen ret süresidir. Bu sürenin başlangıcı, ret hakkına sahip olan mirasçının birinci mirasın kendi mirasbırakanına intikal ettiğini öğrendiği andır. Ancak, ret hakkı sahibinin, aynı zamanda kendi mirasbırakanının da öldüğünü ve kendisinin de dolaylı olarak mirasçı olduğunu öğrenmiş olması gerekir.⁷⁰

Medenî Kanun'un 608'inci maddesinde düzenlenmiş olan bir diğer husus, birinci mirasçının mirası reddetmesi halinde onun yerine geçen ikinci mirasçı için ret süresinin ne zaman başlayacağıdır. Sözü geçen maddede yer

⁶⁸ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 613; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 402; Berki, **Miras**, s. 55; Şener, **Miras**, s. 249; Öztan, **Miras**, s. 326.

⁶⁹ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 613; Şener, **Miras**, s. 250; Helvacı, **a.g.e.**, s. 86.

⁷⁰ Oğuzman, **a.g.e.**, s. 294; Gönençay, Birsan, **a.g.e.**, s. 246; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 402; Köprülü, **a.g.e.**, s. 376-377; Şener, **Miras**, s. 250; Berki, **Miras**, s. 55; Erkul, **a.g.e.**, s. 99; Öztan, **Miras**, s. 327; Antalya, **a.g.e.**, s. 385; İnan, Ertay, Albaş, **a.g.e.**, s.506; Belgesay, **a.g.e.**, s. 167; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 566.

alan düzenlemeye göre, bu sürenin başlangıcı, ilk mirasçının mirası reddettiğini ve mirasın kendisine geçtiğini öğrendiği tarihtir.⁷¹

(4) Ret Süresinin Uzatılması ve Yeni Ret Süresinin Verilmesi

Medenî Kanun'un 615'inci maddesinde, önemli sebeplerin varlığı halinde sulh hâkiminin yasal ve atanmış mirasçılara tanınmış olan ret süresini uzatabileceği veya yeni bir süre tanıyabileceği hükme bağlanmıştır. Burada kanunun öngördüğü üç aylık süre içerisinde karar vermenin fevkalâde zor olması veya karar verme imkânının olmaması önemli sebep sayılır. Bir başka ifadeyle üç aylık ret süresi içinde mirasçıdan karar vermesini beklemek hakkaniyete aykırı ise, haklı sebebin varlığı kabul edilir ve süre uzatılır veya yeni bir süre verilir. Haklı sebebin var olup olmadığı hâkim tarafından her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilir. Tereke mallarının dağınık olması, mirasçılardan birinin hastalığı veya gaipliği, tereke ilişkilerinin karmaşık olması, mirasçıların mirası ret kararı üzerine etkili olabilecek bir davanın varlığı gibi haller, önemli sebebe örnek olarak gösterilebilir.⁷² Belirtmek

⁷¹ Oğuzman, **a.g.e.**, s. 294; Helvacı, **a.g.e.**, s. 87; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 403; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 247; Şener, **Miras**, s. 250; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 233; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 393; Köprülü, **a.g.e.**, s. 377; Erkul, **a.g.e.**, s. 99; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 507; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 614; İmre, **a.g.e.**, s. 554; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 566.

Medenî Kanun'un sözü geçen hükmüne paralel bir hüküm Eski Medenî Kanun'umuzda da yer almaktaydı. Bu hüküm öğretide Kocayusufpaşaoğlu tarafından gereksiz bulunmaktaydı. Yazar Eski Medenî Kanun'umuzun bu düzenlemesi olmasaydı dahi ret süresinin düzenlendiği genel hüküm niteliğindeki 546. maddesinden yola çıkarak da aynı sonuca varılabileceğini ileri sürmekteydi (Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 614).

⁷² Öztan, **Miras**, s. 326; Berki, **Miras**, s. 54; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 247-248; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 233; Şener, **Miras**, s. 248; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 610; Helvacı, **a.g.e.**, s. 92 vd; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 401; Köprülü, **a.g.e.**, s. 377; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 345; Hatemi, **Miras**, s.124; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 291; Erkul, **a.g.e.**, s. 115-116; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 505-506; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 394; Y. 2. HD. 11.04.1994 T., 2802 E., 3708 K. (Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 357); Hoşlan, **a.g.m.**, s. 564.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 11.09.1979 T., 5840 E., 6209 K., sayılı kararında haklı sebeplerin varlığı halinde mirasçının ret süresinin uzatılmasını talep edebileceğini, haklı sebepten amacın mirasçının yabancı bir memlekette olup haber alma ve araştırma imkânlarının kısıtlı olması, terekenin defterinin tutulma süresi geçirilmiş olup, malların değişik memleketlerde olması yüzünden gerçek tereke durumunun tespitinde güçlük bulunması, miras bırakanın haksız eylemi yüzünden mevcut bir sorumluluğun geç öğrenilmesi, mirasçının temyiz kudretini yitirmiş olup da kendisine vasi tayin etme işinin uzaması ve mirasçının işini yapmayacak durumda olması gibi haller olduğuna hükmetmiştir ((Erişim <http://www.kazanci.com>, 10 Ocak 2010).

gerekir ki; ret süresinin uzatılması veya yeni bir ret süresinin gündeme gelmesi için üç aylık sürenin susarak geçirilmiş olması gerekir.⁷³

Ret süresinin uzatılması veya yeni bir ret süresi tanınabilmesi için mirasçının bu yönde bir talebi bulunmalıdır. Hâkimin, re'sen yeni bir ret süresi tanınması veya mevcut süreyi uzatması söz konusu değildir.⁷⁴

Ret süresinin uzatılması veya yeni bir ret süresi tanınmasına ilişkin talepler değerlendirilirken mirasbırakanın alacaklılarının menfaatleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Zira, yasal sürenin uzatılması veya yeni bir süre tanınması halinde, söz konusu süreler içerisinde mirasbırakanın alacaklılarının, mirasçılarının kişisel malvarlığı değerlerine müracaat etmeleri mümkün değildir.⁷⁵

Medenî Kanun'un 615'inci maddesinin düzenlenmesinin amacı, ret süresinin yeterli olmaması sebebiyle ortaya çıkabilecek hakkaniyete aykırı sonuçları engellemek olduğundan uzatılmış olan sürenin de yeterli olmaması halinde yeniden uzatılması mümkün olabilir.⁷⁶

d. Ret Beyanının Yöneltileceği Yetkili Mahkeme

Medenî Kanun'da ret beyanının yöneltileceği mahkeme açıkça düzenlenmemişse de, "*Reddin şekli*" kenar başlıklı 609'uncu maddenin dördüncü fıkrasında yer alan süresi içinde yapılan ret beyanının, mirasın açıldığı yerin sulh mahkemesince özel kütüğe yazılacağına ilişkin düzenlemeden hareketle, ret beyanının geçerli olması için mirasın açıldığı yerin sulh mahkemesine yöneltilmesi gerekir.

⁷³ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 612; Öztan, **Miras**, s. 326; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 401.

⁷⁴ Helvacı, **a.g.e.**, s.94; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 248; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 291; Erkul, **a.g.e.**, s. 115; Antalya, **a.g.e.**, s. 384.

⁷⁵ Helvacı, **a.g.e.**, s.96.

⁷⁶ Helvacı, **a.g.e.**, s. 96; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 345.

Sözü geçen düzenlemedeki “*mirasın açıldığı yer sulh mahkemesi*” ise Medenî Kanun 576/I’inci maddesinden hareketle tespit edilecektir. Bu hükme göre miras, malvarlığının tamamı için mirasbırakanın yerleşim yerinde açılır. Dolayısıyla Medenî Kanun’un 609/IV’üncü maddesinin öngördüğü ve ret beyanının yöneltileceği yetkili mahkeme, mirasbırakanın yerleşim yeri sulh mahkemesidir.⁷⁷ Kanunun bu düzenlemesi karşısında, mirası reddetmek isteyen bir mirasçının, ret beyanını mirasbırakanın yerleşim yeri sulh mahkemesine yöneltmesi zorunludur. Aksi halde, yapılan ret açıklaması geçersiz olur.⁷⁸

e. Ret Beyanının Tescili

Medenî Kanun’un 609/IV’üncü maddesi gereğince ret beyanı, mirasın açıldığı yer sulh mahkemesi tarafından, mahkemenin özel kütüğüne tescil edilir.⁷⁹ Bu düzenlemeden anlaşıldığı üzere, yetkili sulh hukuk mahkemesinde, bu hususta üçüncü kişilerin özellikle alacaklıların mirasın reddinden haberdar olmalarının sağlanması amacıyla bir sicilin tutulması gerekmektedir.⁸⁰

⁷⁷ EMK. m. 518/c.1’de “*Miras bilcümle malları şamil olmak üzere müteveffanın son ikametgâhı mahkemesinde açılır.*” hükmü mevcuttu. Bu hükümden de anlaşılabacağı üzere MK. m. 576/I, EMK.m.518/c.1’den ayrılmıştır. MK. m. 576/I’de “*miras... mirasbırakanın yerleşim yerinde açılır...*” ifadesi hüküm altına alınmıştır. Bu değişiklik fikrimizce yerinde bir değişiklik olmuştur. Zira bu fıkranın amacı mahkemenin yetkisini tayine değil mirasın geçişinin gerçekleştiği yeri belirlemeye yöneliktir (Bu yönde bkz. Oğuzman, s. 261). Yeni Medenî Kanunumuzun gerekçesinde de 576’ncı madde ile getirilen değişiklikle ilgili olarak şu açıklamalara yer verilmiştir: “... Birinci fıkra yürürlükteki metinde yer alan “mahkeme” sözcüğü çıkarılmıştır. Çünkü mahkeme sözcüğü mirasın mutlaka bir dava veya mahkemeye yapılacak bir başvuru ile açılacağı izlenimini yaratmaktadır. Bu yanlıştır. Amaç, miras işleri nedeniyle yapılacak işlemler için bir yer belirlenmesi olup, bu yerin “mirasbırakanın yerleşim yeri” olduğu maddenin birinci fıkrasında belirtilmiştir. Mahkeme ve yetki konusu ikinci fıkra düzenlenmiş bulunmaktadır...” (Bilge Öztan, **Türk Medenî Kanunu ve İlgili Mevzuat**, 4. bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 2003, s. 576).

⁷⁸ Helvacı, **a.g.e.**, s. 53-54; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 289; Öztan, **Miras**, s. 324; Y. 2. HD. 24.03.2004 T., 6246 E., 7140 K., Özüğür, **a.g.e.**, s. 137.

⁷⁹ Öztan, **Miras**, s. 324; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 249; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 398; Köprülü, **a.g.e.**, s. 374; İmre, **a.g.e.**, s. 558; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 290; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 232; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 390; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 347; Erkul, **a.g.e.**, s. 102; Antalya, **a.g.e.**, s. 380; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 504; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 250; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 35.

⁸⁰ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 348; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 232; İmre, **a.g.e.**, s. 558; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 250.

Mirası reddetmek isteyen mirasçının yetkili mahkemeye başvurması üzerine, hâkim sözlü veya yazılı olarak açıklanan ret beyanını bir tutanakla tespit eder (MK. m. 609/III). Bu hükümden ne anlaşılması gerektiği Türk Medenî Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük'ün 39'uncu maddesinde açıklığa kavuşturulmuştur. Buna göre, mirasçının mirası reddetmek istemesi halinde, öncelikle hâkim tarafından düzenlenecek bir tutanakla beyanda bulunan mirasçının açık kimliği belirlenir ve ret beyanında bulunduğu düzenlenecek olan bu tutanağa yazılarak tutanağın altı ret beyanında bulunan mirasçı, hâkim ve zabıt kâtibi tarafından imzalanır.

Süresi içinde yapılmış olan ret beyanı, mirasın açıldığı yer sulh mahkemesinde tutulan özel kütüğe işlenir ve mirasçı tarafından talep edilmesi halinde kendisine mirası reddettiğini gösteren bir belge verilir (MK. m. 609/IV).⁸¹

Ret beyanı üzerine yukarıda bahsi geçen işlemlerin yapıldığı sırada mirası reddetmek isteyen kişinin mirasçı olduğunu ispat etme zorunluluğu olmadığı gibi, hâkime de bu yönde bir araştırma yapma yetkisi verilmemiştir. Hâkimin çoğu zaman böyle bir araştırma yapacak durumda olmaması ve sulh mahkemesi hâkimince düzenlenecek tutanağın kesin hüküm niteliği taşıması, ispat zorunluluğu olmamasına ilişkin düşünceye haklılık kazandırmaktadır.⁸²

⁸¹ Helvacı, **a.g.e.**, s.103; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 601; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 398; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 290; Antalya, **a.g.e.**, s. 380.

⁸² Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 608; Helvacı, **a.g.e.**, s. 103. Yargıtay' a göre ise sulh hâkimi tarafından mirası reddetmek isteyen kişinin mirasçılık sıfatının bulunup bulunmadığının araştırılması gerekmektedir. Nitekim Y.2. HD.'nin 28.04.1972 T., 2723 E.,2667 K. sayılı ilamında mirasın reddine ilişkin taleplerde sulh hâkiminin görevinin, ret isteğinin süresinde olup olmadığını ve reddeden kişinin mirasçılık sıfatını taşıyıp taşımadığını tespit etmekten ibaret olduğu, süre şartı ve mirasçılık sıfatının gerçekleşmesi durumunda hâkimin ret beyanını tescil edeceği hüküm altına alınmıştır. Aynı yönde Yargıtay kararı için bkz. Y.2. HD. 24.12.1975 T., 4968 E., 8660 K. (Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 358).

Mahkemece ret beyanının tesciline ilişkin olarak yapılacak işlemler, mirasın reddi yönünden kurucu nitelikte değildir. Ret beyanı yetkili sulh mahkemesine ulaşmakla ret gerçekleşmiş olur.⁸³ Kanun koyucu bu işlemleri düzenlerken ret beyanının alenî hale gelmesini amaçlamıştır. Böylece mirasın reddi hususunda bilgi almakta menfaati olduğunu kanıtlayan şahıslar, ret beyanının tesciline ilişkin işlemleri inceleyebilirler.⁸⁴

f. Ret Beyanının Geri Alınması ve İptali

Ret beyanının geri alınması ile iptal edilmesi birbirinden farklı kavramlardır. Ret beyanının geri alınmasının söz konusu olması için öncelikle geçerli bir ret beyanı bulunmalıdır. Ret beyanının iptalinde ise, beyanın, hata, hile veya ikrah nedeniyle sakat olması ve ret beyanında bulunurken iradesi sakatlanan tarafın bu irade beyanının iptalini istemesi söz konusudur.⁸⁵

(1) Ret Beyanının Geri Alınması

Medenî Kanun'da ret beyanının geri alınmasına ilişkin açık bir hükme yer verilmemiştir. Öte yandan, Borçlar Kanunu'nun genel hükümlerinin özel hukukun diğer alanlarına da uygulanabileceğini düzenleyen Medenî Kanun'un 5'inci maddesinden hareketle, icap ve kabulün geri alınmasına ilişkin Borçlar Kanunu'nun 9'uncu maddesini kıyasen uygulamak suretiyle ret beyanının geri alınması mümkündür.⁸⁶

Borçlar Kanunu'nun sözü geçen hükmüne göre, icabın geri alındığına ilişkin beyan icaptan önce veya aynı anda ulaşılmışsa ya da icaptan sonra

⁸³ İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 508; Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 601-602; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 560; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 401; Helvacı, **a.g.e.**, s. 104; Antalya, **a.g.e.**, s. 380; Ayan, **a.g.e.**, s. 226.

⁸⁴ Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 232; Helvacı, **a.g.e.**, s. 106; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 504; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 560.

⁸⁵ Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 607; Helvacı, **a.g.e.**, s. 107; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 237; Şener, **Miras**, s. 243.

⁸⁶ Helvacı, **a.g.e.**, s. 107; Öztan, **Miras**, s. 325.

ulaşmakla beraber karşı taraf, icabı öğrenmesinden önce icabın geri alındığını öğrenmişse artık icap hüküm ifade etmez. Bu hükümden hareketle, reddin geri alındığına ilişkin beyan, mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesine ret açıklamasından önce ulaşmışsa artık ret açıklaması hükümsüzdür. Reddin geri alındığına ilişkin beyan, ret açıklaması ile aynı anda ulaşmış ise veya ret açıklamasından sonra ulaşmış ancak ret açıklaması öğrenilmeden önce reddin geri alındığı öğrenilmişse, bu halde de ret açıklamasının bir anlamı olmaz.⁸⁷ Öte yandan belirtmek gerekir ki, ret beyanında bulunma bozucu yenilik doğuran bir hukukî işlemdir.⁸⁸ Yenilik doğuran hukukî işlemlerin en önemli özelliklerinden biri, bir kez kullanılıp sonuçlarını meydana getirdikten sonra geri dönülebilmesidir.⁸⁹ Dolayısıyla mirası ret açıklaması sulh mahkemesine varmışsa kural olarak bu ret açıklamasının geri alınması mümkün değildir.⁹⁰ Ancak öğretilde bazı yazarlar, bütün mirasçılarının rızası ile ret beyanının geri alınmasının mümkün olacağını ileri sürmektedirler.⁹¹ Yargıtay da vermiş olduğu bir kararında, mirası ret beyanının bozucu yenilik doğuran bir irade açıklaması olduğunu, bu sebeple sulh mahkemesine varma şartı gerçekleştikten sonra bu beyandan dönülebilmesinin ancak tüm mirasçılarının onayı ile mümkün olabileceğini hükme bağlamıştır.⁹²

Kocayusufpaşaoğlu, ret açıklamasının geri alınabilmesi için sadece mirasçılarının değil, tüm ilgililerin rızasının alınması gerektiği görüşündedir. Yazara göre, ilgililer kavramına mirasçılarının yanında reddeden mirasçının alacaklıları da girer. Zira ret açıklamasında bulunarak mirasçılık sıfatını

⁸⁷ Helvacı, **a.g.e.**, s. 108

⁸⁸ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 601; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 399; Helvacı, **a.g.e.**, s. 108.

⁸⁹ Vedat Buz, **Yenilik Doğuran Haklar**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2005, s. 256; Mustafa Dural, Suat Sarı, **Türk Özel Hukuku: Temel Kavramlar ve Medenî Kanunun Başlangıç Hükümleri**, I. cilt, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2004, s. 134; Kemal Oğuzman, Nami Barlas, **Medenî Hukuk: Giriş-Kaynaklar- Temel Kavramlar**, 15. bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2008, s. 113; Hüseyin Hatemi, **Medenî Hukuka Giriş**, 3.bs., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2004, s. 132.

⁹⁰ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 606; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 503; İmre, **a.g.e.**, s. 559; Öztan, **Miras**, s. 325; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 390; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 232; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 290; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 399; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 348; Şener, **Miras**, s. 242; Antalya, **a.g.e.**, s. 379.

⁹¹ Davran, **a.g.m.**, s. 331 vd.; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 346; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 236; Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 192; Belgesay, **a.g.e.**, s. 161; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 562.

⁹² Y. 2. HD. 12.09.1978 T., 5695 E., 5977 K. (Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 370).

geçmişe etkili olarak kaybeden, böylece tereke borçlarından kişisel sorumluluğu bulunmayan bir mirasçının, daha sonra bu ret açıklamasından rücu etmesi, tereke alacaklılarının onun malvarlığına müracaat etme imkânını gündeme getirecektir. Bu halde, kişisel alacaklıların yeterince tatmin edilememesi tehlikesi ortaya çıkabilecektir. Bu sebeple, ret beyanının geri alınmasına diğer tüm mirasçılarla birlikte ret beyanını geri almak isteyen mirasçının kişisel alacaklılarının da rızası aranmalıdır.⁹³

Ret beyanının geri alınamayacağı yolundaki kuralın bir istisnası da İcra ve İflâs Kanunu'nun 183'üncü maddesinde yer almaktadır. Söz konusu maddeye göre, *“Bir tereke 180'inci madde mucibince tasfiye halinde bulunur ve tasfiyenin kapanmasından evvel mirasçılardan biri gelerek mirası kabul eylediğini bildirirse borçların ödenmesi için mirasçının teminat göstermesi mukabilinde mahkeme tasfiyeyi durdurur.”* Maddede sözü geçen, İcra ve İflâs Kanunu'nun 180'inci maddesi ise, reddolunan mirasın iflâs hükümlerine göre tasfiye edileceğini bildiren hükümdür. Terekenin bu maddeye göre tasfiyesi, mirasın en yakın yasal mirasçılarının tümü tarafından reddinde (MK. m. 612), hükmî ret halinde (MK. m. 605) ve mirasın alt derece lehine reddedilip de onların da mirası reddetmeleri halinde (MK. m. 614) söz konusu olacaktır. Görüldüğü üzere yukarıda anılan hallerde mirası açıkça reddetmiş olan (MK. m. 612) ya da reddetmiş sayılan (MK. m. 605, 614) bir mirasçı, İcra ve İflâs Kanunu çerçevesinde sürdürülen tasfiye kapanmadan önce borçların ödeneceğine dair teminat göstererek ret açıklamasını geri alabilir.⁹⁴

⁹³ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 606. Helvacı da bu görüşe katılmakla birlikte ilgililer kavramını biraz daha genişletmekte ve *“ mirası ret açıklaması üzerine ortaya çıkan mevcut hukuki durumun olduğu gibi sürdürülmesinde menfaati bulunan tüm kişileri”* ilgililer arasında saymaktadır. Yazara göre, ret beyanının geri alınabilmesi için, mirasçının kişisel alacaklılarının yanı sıra tereke alacaklılarının da onayının alınması gerekir (Helvacı, **a.g.e.**, s. 110-111).

⁹⁴ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 606-607; Helvacı, **a.g.e.**, s. 112-113; Şener, **Miras**, s. 243; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 390; Davran, **a.g.m.**, s. 332; Antalya, **a.g.e.**, s. 379.

(2) Ret Beyanının İptali

Miras reddedildikten sonra kural olarak, reddin geri alınması mümkün değil iken, irade bozukluğu ile sakat olan bir ret beyanının Borçlar Kanunu madde 23 vd. hükümlerine göre iptal edilmesi mümkündür. Esas itibarıyla Medenî Kanun'un mirasın reddine ilişkin hükümleri arasında irade sakatlığı halinde sorunun nasıl çözüleceğine dair bir hükme yer verilmemiştir. Ancak daha önce de ifade edildiği üzere Medenî Kanun'un 5'inci maddesinin Borçlar Kanunu'nun genel nitelikteki hükümlerinin özel hukukun diğer alanlarında da uygulama alanı bulabileceğini öngören hükmünden hareketle, Borçlar Kanunu madde 23 vd. hükümlerinin kıyasen uygulanabileceği ileri sürülebilir. Dolayısıyla ret beyanına ilişkin iradesi hata, hile ya da ikrah ile sakatlanan bir mirasçının, ret beyanının iptalini isteyebilmesi mümkün olabilecektir.⁹⁵ Yargıtay'da konuya ilişkin kararlarında bu yönde bir çözümü benimsemiştir.⁹⁶

Mirasçının, mirasın reddine ilişkin beyanının irade sakatlığına dayanarak iptalini talep edebilmesi için dava yoluna başvurusu gerekir. İrade sakatlığı nedeniyle iptal edilen ret beyanı geçmişe etkili ortadan kalkar ve mirasçı mirası hiç reddetmemiş gibi mirasçılık sıfatına sahip olur.⁹⁷

⁹⁵ Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 607; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 232; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 290; Hatemi, **Miras**, s. 123; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 348; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 400; İmre, **a.g.e.**, s. 559; Helvacı, **a.g.e.**, s. 115; Şener, **Miras**, s. 243; Şakir Berki, "Türk Hukukunda Mirasta Ret ve İade", **Adalet Dergisi**, Yıl 43, sayı 4, 1952, s. 481; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 390; Davran, **a.g.m.**, s. 345; Erkul, **a.g.e.**, s. 94; Antalya, **a.g.e.**, s. 378; Belgesay, **a.g.e.**, s. 162; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 562; Ayan, **a.g.e.**, s. 226.

⁹⁶ Y. 2. HD. 27.11.1959 T., 6381 E., 5860 K. sayılı kararında "... *redde vazgeçilebilmesi ancak reddin iradeyi sakatlayan sebeplerle yapıldığının ispat edilebilmesine bağlıdır...*" hükmüne varmıştır (Helvacı, **a.g.e.**, s. 115, dn. 272); aynı yönde bkz. Y. 2. HD. 12.09.1978 T., 5695 E., 5977 K. (İnal, **a.g.e.**, s. 616-617).

⁹⁷ Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 607. Helvacı, iptal açıklamasının mirasbırakanın yerleşim yeri sulh mahkemesine yapılması gerektiğini kabul etmektedir. Yazara göre, iptal açıklamasının mahkemeye varması üzerine ret geçmişe etkili olarak hükümsüz olacaktır (Helvacı, **a.g.e.**, s. 115).

Yargıtay'ın ise, "karşı tarafın hilesi sonucu mirasın reddedildiği ileri sürülerek açılan iptal davasında asliye hukuk mahkemesi görevlidir" şeklindeki ifadesinden ret açıklamasının irade sakatlığına dayanarak iptalinde dava yoluna başvurulması gerektiği görüşünü benimsediği anlaşılmaktadır (Y. 2. HD. 06.12.1984 T., 9898 E., 10100 K. (Erişim) <http://www.kazanci.com>, 15 Mart 2010).

İptal etme aynı zamanda kişinin mirası kesin bir biçimde iktisap etmek istediği şeklinde yorumlanabiliyorsa, artık ret hakkının düştüğünün kabul edilmesi gerekir. Eğer somut olayda böyle bir yorum yapılamıyorsa mirasçı ret süresi içinde yeni bir ret beyanında bulunabilir. Bu arada ret süresi dolmuş ise, mirasçıya Medenî Kanun'un 615'inci maddesi uyarınca yeni bir süre verilebilir.⁹⁸

3. Ret Hakkının Düşmesi

a. Genel Olarak

Ret hakkının düşmesi hususu, Medenî Kanun'un 610'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükme göre *“Yasal süre içinde mirası reddetmeyen mirasçı, mirası kayıtsız şartsız kazanmış olur. Ret süresi sona ermeden mirasçı olarak tereke işlerine karışan, terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan veya mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapan ya da tereke mallarını gizleyen ya da kendisine mal eden mirasçı mirası reddemez.”*

Medenî Kanun'un sözü geçen hükmünden yola çıkarak, üç halde mirasçının ret hakkının düşeceği söylenebilir. Bunlardan ilki, süresi içerisinde ret hakkının kullanılmamış olmasıdır. İkincisi, bir mirasçının ret süresi içinde terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan veya mirasbırakana ait işlerin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapmasıdır. Ret hakkının düşmesine neden olan hallerden üçüncüsü ise, tereke değerlerine sahip çıkma veya tereke değerlerini gizleme halidir. Bu hallere ret hakkından ret süresi içinde feragat edilmesini de eklemek gerekir.

⁹⁸ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 607; Helvacı, **a.g.e.**, s. 116; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 400.

b. Ret Süresinin Dolması İle Ret Hakkının Düşmesi

Medenî Kanun'un "*Ret hakkının düşmesi*" kenar başlıklı 610/l'inci maddesi hükmüne göre "*Yasal süre içinde mirası reddetmeyen mirasçı, mirası kayıtsız şartsız kazanmış olur.*"

Medenî Kanun 606/l'inci maddesine göre, ret süresi üç aydır.⁹⁹ Bu süre içerisinde reddolunmayan miras, mirasçı tarafından kabul edilmiş ve kesin olarak kazanılmış olur.¹⁰⁰ Bu nedenle, mirası kabul etmek istemeyen mirasçının kanunda öngörülen süre içerisinde ret beyanında bulunması gerekmekte olup aksi durumda ret hakkı düşer.¹⁰¹

Ret hakkının süresi içinde kullanılmış sayılması için, beyanın üç ay geçmeden gönderilmesi yeterli olmayıp, ret süresi tamamlanmadan sulh hâkimine varmış olması gerekir.¹⁰²

c. Süre Dolmadan Ret Hakkının Düşmesi

(1) Feragat Sebebiyle Ret Hakkının Düşmesi

Mirasın yasal ve atanmış mirasçılara mirasbırakanın ölümü üzerine kanunen (ipso iure) geçmesini öngören küllî halefiyet ilkesinin benimsendiği miras hukukumuzda, miras, mirasbırakanın ölümüyle birlikte mirasçılara sadece sunulmakla kalmayıp aynı zamanda mirasçılar tarafından iktisap da

⁹⁹ Ret hakkının kullanılması ve ret süresinin başlangıcı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. s. 19 vd.

¹⁰⁰ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 343; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 400; Şener, **Miras**, s. 252; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 233; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 239; Öztan, **Miras**, s. 327; Göktürk, **a.g.e.**, s. 97; Erkul, **a.g.e.**, s. 105; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 509; Antalya, **a.g.e.**, s. 386; İmre, **a.g.e.**, s. 549; Belgesay, **a.g.e.**, s. 169; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 568.

¹⁰¹ Oğuzman, **a.g.e.**, s. 290; İmre, Erman, **a.g.e.**, s.343; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 403; İmre, **a.g.e.**, s. 549; Şener, **Miras**, s. 251; Berki, **Miras**, s. 55; Belgesay, **a.g.e.**, s. 169; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 239; Öztan, **Miras**, s. 327; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 35.

¹⁰² Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 608.

edilmektedir. Bu nedenle mirasçılarının mirası kabul etmelerinden anlaşılması gereken asıl husus, mirası ret haklarından feragat etmeleridir.¹⁰³

Mirası ret hakkından feragat de yine mirasın reddinde olduğu gibi varması gerekli bir irade beyanıdır. Mirasçının bu hakkından feragat ettiğini bildirmesinin yasal sonucu, ret hakkının düşmesi ve mirası kesin olarak kazanmasıdır. Bu sebeple, ret beyanında olduğu gibi mirası reddeden feragat de hukukî niteliği itibarıyla yenilik doğuran bir işlemdir.¹⁰⁴

Mirasçının ret hakkından feragat ettiğine dair irade açıklamasının yasal sonuçlarını doğurabilmesi için bu yöndeki irade açıklamasının ret süresi içerisinde muhataplarına ulaşması gerekir. Aksi halde mirasın, ret hakkından feragat edilmesi nedeniyle kesin olarak kazanıldığından söz etmek mümkün olmaz.¹⁰⁵

Mirası reddeden feragat beyanı yazılı veya sözlü olarak mirasbırakanın son yerleşim yeri sulh mahkemesine yöneltilebileceği gibi mirasla ilgili kişilere de (mirasçılara, vasiyet alacaklılarına, tereke alacaklılarına) yöneltilebilir.¹⁰⁶

Mirasın reddinde olduğu gibi reddeden feragat beyanı da muhatabına vardıktan sonra kural olarak geri alınamaz. Bu beyandan dönmenin ancak tüm mirasçılarının onayı ile mümkün olabileceği kabul edilmektedir.¹⁰⁷ Ayrıca hata, hile, ikrah gibi irade sakatlıklarının varlığı halinde iptali de talep edilebilir.¹⁰⁸

¹⁰³ Helvacı, **a.g.e.**, s. 124; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 240; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 234; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 593; Göktürk, **a.g.e.**, s. 97; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 509; Şener, **Miras**, s. 251.

¹⁰⁴ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 593; Helvacı, **a.g.e.**, s. 125.

¹⁰⁵ Helvacı, **a.g.e.**, s. 125.

¹⁰⁶ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 593; Helvacı, **a.g.e.**, s. 125.

¹⁰⁷ Şener'e göre, mirasın kabulü alacaklıların yararına olacağı için, onların onayı olmaksızın mirası kabulden dönülemez. Zira mirası kabul eden mirasçı, şahsi malvarlığı ile terekenin borçlarından sorumlu olacaktır. Bu durum alacaklının yararına olduğundan, onun rızası olmadan mirası kabulden dönülmesi mümkün olmayacaktır (Şener, **Miras**, s. 252).

¹⁰⁸ Helvacı, **a.g.e.**, s. 126; Şener, **Miras**, s. 252; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 593.

(2) Mirasçının Tereke İşlerine Karışması Nedeniyle Ret Hakkının Düşmesi

Medenî Kanun'un 610/II'nci maddesine göre, *“Ret süresi sona ermeden mirasçı olarak tereke işlerine karışan, terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan veya mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapan... mirasçı, mirası reddedemez”*. Sözü geçen hükümde mirasın örtülü olarak veya iradeyi gösterir hareketlerle kabulüne ilişkin bir düzenleme getirilmiştir. Şöyle ki, mirasçılardan birinin terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan veya mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapmak suretiyle tereke işlerine karışması, mirasın örtülü (zımnî) kabulü olarak nitelendirilmiş ve aynen mirasın açıkça kabulünde olduğu gibi, ret hakkını sona erdireceği kabul edilmiştir.¹⁰⁹

Medenî Kanun'un 610/II'nci maddesi anlamında tereke işlerine karışma olgusundan ne anlaşılması gerektiği hususu tartışmalıdır. Öğretide ileri sürülen ve Yargıtay tarafından da benimsenmiş olan görüşe göre, bir işlemin olağan idarî işlem olup olmadığını tespit için, mirasçı tarafından yapılan işlemin mahiyetine ve kapsamına bakmak, ayrıca mirasçının bu işlemi yaparken hangi amaçla hareket ettiğini göz önünde tutmak gerekir. Eğer mirasçının amacı tereke üzerinde tasarruf olmayıp, bu işlemin yapılmaması halinde meydana gelebilecek olan bir zararın önüne geçmekse mirasçının eylemi terekeye karışma olarak nitelendirilmemeli ve bu tür eylemler ret hakkının düşmesine neden olmamalıdır.¹¹⁰

¹⁰⁹ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 403; Hatemi, **Miras**, s. 124; Berki, **Miras**, s. 55; Öztan, **Miras**, s. 327; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 291-292; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 234; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 509; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 340; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 260; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 615; Helvacı, **a.g.e.**, s. 130; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 241.

¹¹⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Oğuzman, **a.g.e.**, s. 292; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 341; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 32; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 242; İmre, **a.g.e.**, s. 545; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 569; Şener, **Miras**, s. 253. YHGK.'nın 08.02.1950 T., 1- 261 E., 140- 20 K. sayılı kararında bu husus şu şekilde ifade edilmiştir: “ ... alelade idare terekeyi asli halinde muhafaza etmek, bunu herhangi bir suretle zarara maruz bulundurmamak maksadı ile yapılan muamelelerdir. Bir muamelenin alelade idari muamele olan olup olmadığını tayin için bilhassa muameleyi yapan varisin maksadını nazara almak lazımdır. Eğer bunun maksadı mirasçı sıfatı ile terekeden tasarruf olmayıp mücerret bilahare mirası kabul ettiği zaman ihmal yüzünden meydana gelebilecek bir zararın önüne geçmek ise yaptığı

Mirasçının asıl amacının araştırılıp tespit edilmesi oldukça güçtür. Öğretide isabetle belirtildiği gibi, mirasçının dış dünyaya aksetmemiş düşünce ve tasavvurlarını araştırmak yerine, onun davranışları güven prensibi¹¹¹ çerçevesinde yorumlanarak mesele çözüme kavuşturulmalıdır. Bu bağlamda, bir mirasçının dış dünyaya yansıyan iradesi veya davranışının, bu irade açıklaması veya davranışın muhatabının dürüstlük kuralına göre kendisi tarafından bilinen veya bilinmesi gereken bütün hal ve şartları göz önünde bulundurarak vereceği anlama göre, mirasın kabulü sonucunu doğuracak nitelikte bir tereke işlerine karışma faaliyetinin olup olmadığının tespit edilmesi gerekir.¹¹² Bu durumda, üçüncü kişilerin, özellikle de tereke alacaklılarının hayat tecrübelerine ve dürüstlük kuralına göre, mirasçının davranış ya da beyanlarından mirasın kesin olarak kazanıldığı sonucunu çıkarmaları halinde, bu beyan ve davranışlar tereke işlerine karışma olarak kabul edilmeli ve mirasçının ret hakkının düştüğü sonucuna varılmalıdır.¹¹³ Örneğin, terekeye ait malların çalınmaması için önlem alınması, temerrüt faizine engel olmak için para borcunun ifa edilmesi, terekenin defterinin tutulmasını isteme, terekeye dâhil bir işletmenin gerekli olan vergilerinin ödenmesi veya acil onarım işlerinin yapılması, mirasbırakana karşı açılmış bulunan dava ve takiplerde terekenin zarara uğramasını önleyecek nitelikte itiraz¹¹⁴ ve def'ilerde bulunulması tereke işlerine karışma olarak

muamelelerin alelade idari muamele olarak kabulü zaruridir. Ezcümle malların çalınmaması için tedbir itihazi malları deftere geçirmek, zamanaşımın kesmek için derhal dava açmak, davaya mani olmak için müstacel borçları ödemek alelade idarenin istilzam ettiği muamelattır..." (Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 375); aynı yönde Yargıtay kararları için bkz. YHGK. 30.09.1997 T., 2-569 E., 724 K. (Özügür, **a.g.e.**, s. 145); Y. 2. HD. 6.1.1975 T., 8046 E., 8423 K.; 1.4.1974 T., 2038 E. 1987 K. (Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 376-377).

¹¹¹ Güven prensibine göre, bir irade beyanının veya bir iradi davranışın ne anlama geldiğini belirlemek için, beyanda bulunan veya sözü geçen iradi davranışta bulunan kişinin iç iradesine değil beyana veya anılan davranışa muhatap olan karşı tarafın dürüstlük kuralı gereğince, kendisinden bilmesi beklenen tüm hal ve şartları gereği gibi değerlendirerek buna ne anlam vermesi gerektiğine bakılır. (Eren, **a.g.e.**, s. 141; Tekinay vd., **a.g.e.**, s. 95; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 616).

¹¹² Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 616; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 293; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 404; Helvacı; **a.g.e.**, s. 132; Antalya, **a.g.e.**, s. 387.

¹¹³ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 404; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 616; Helvacı, **a.g.e.**, s. 132 İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 510.

¹¹⁴ Y. 2. HD. 06.02.1975 T., 8495 E., 1131 K. sayılı kararında mirasçının mirasbırakan hakkındaki icra takibine itiraz etmiş olmasının terekeyi kabul ettiği anlamına gelmeyeceğini, mirasçının bu eyleminin terekenin korunması amacını güden basit ve tereke yönünden zorunlu işlem olduğunu kabul etmiştir (Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 380-381).

nitelendirilemez.¹¹⁵ Buna karşılık, tereke mallarını satmak, alacakların tahsili, terekeye dâhil olan bir taşınmazın mirasçı tarafından kendi adına tescil ettirilmesi¹¹⁶, mirasbırakanın bir vasiyetini yerine getirme, miras sebebiyle istihkak, tenkis¹¹⁷ veya paylaşırma davasının açılması ret hakkının düşmesine neden olan davranışlardandır.¹¹⁸ Ayrıca belirtmek gerekir ki, Medenî Kanun'un 610'uncu maddesine eklenen üçüncü fıkra ile zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin dolmasına engel olmak için dava açılması ve cebri icra takibi yapılmasının da ret hakkını ortadan kaldırmayacağı hükme bağlanmıştır.

Burada üzerinde durulması gereken bir diğer mesele, bir mirasçının mirasçılık belgesi almak için mahkemeye müracaat etmesinin tereke işlerine karışma olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceğidir. Öğretide bir mirasçının mirasçılık belgesi almak için mahkemeye başvurması tereke işlerine karışma olarak nitelendirilmekte ve bu mirasçının mirası ret hakkını kaybettiği kabul edilmektedir.¹¹⁹ Yargıtay ise, bir mirasçının mirasçılık belgesi almasını tereke işlerine karışma olarak nitelendirmemektedir. Zira Yargıtay'a göre mirasçılık belgesi istenmesi ve alınması bir vakanın açıklanması ve saptanması niteliğindedir. Dolayısıyla mirasçının bu yöndeki eylemi mirasın örtülü kabulü olarak değerlendirilmez.¹²⁰

¹¹⁵ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 616-617; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 242; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 404; Şener, **Miras**, s. 257; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 234-235; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 341; Öztan, **Miras**, s. 327; İmre, **a.g.e.**, s. 545; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 510; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 394; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 32-33.

¹¹⁶ Y. 2. HD. 12.06.1979 T., 4682 E., 4876 K. (Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 378); Y.2.HD. 16.06.1972 T., 3280 E., 3874 K. (İsmail Özmen, **Eski ve Yeni Açıklamalı-İçtihatlı Miras Hukuku Davaları**, Ankara, Kartal Yayınları, 2006, s. 756); 03.06.2003 T., 5254 E., 5989 K. (Özüğür, **a.g.e.**, s. 140); Y. 2. HD. 28.09.2007 T., 11460 E., 12835 K.; 26.02.2007 T. 12141 E., 2756 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 596).

¹¹⁷ Y. 2. HD. 17.11.1958 T., E. 3734, K. 3545 sayılı kararında, tenkis davası açmış olan kimsenin mirasçılık sıfatını kabul ettiğini, dolayısıyla mirası ret hakkını kaybettiğini kabul etmiştir (Dalamanlı, **a.g.e.**, s. 339); aynı yönde bkz. YHGK. 27.01.1960 T., 2/4 E., 4 K. (Dalamanlı, **a.g.e.**, s. 344).

¹¹⁸ Oğuzman, **a.g.e.**, s. 293; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 617; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 510; Öztan, **Miras**, s. 327; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 404; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 234; Şener, **Miras**, s. 257; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 242.

¹¹⁹ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 618; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 293; Helvacı, **a.g.e.**, s. 138; farklı yönde görüş için bkz. Şener, **Miras**, s. 257; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 395.

¹²⁰ Y. 2. HD. 13.05.1976 T., 3899 E., 4138 K. (Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 360); Y. 2. HD. 27.03.1979 T., 1027 E., 2465 K. (Özüğür, **a.g.e.**, s. 148); Y. 2. HD. 27.05.2002 T., 6298 E., 7780 K.,

Tereke işlerine karışma olarak nitelendirilemeyecek bir diğer hal de, mirasçının Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan dul veya yetim maaşı alması halidir. Ölenin dul ve yetimlerine yapılan ödemeler, onların sosyal güvencesini temin amacıyla yapılmaktadır. Dolayısıyla dul veya yetim aylığının alınması ret hakkının düşmesi sonucunu doğurmamalıdır.¹²¹ Yine Yargıtay'a göre destekten yoksun kalma tazminatı niteliği itibariyle üçüncü kişilere, desteğin gelir ve yardımından yoksun kalmaları nedeniyle tanınmış bağımsız bir hak olup, mirasçılık sıfatı ve miras hukuku ile ilgisi olmadığından ve bu hakkın, mirasçılık sıfatından değil, eylemli olarak destek olanın ölümü nedeniyle, onun gelir ve yardımından yoksun kalma ya da farazi destek olma olgusundan kaynaklandığından mirasın reddedilmiş olması bu tazminatın talep edilmesine engel değildir.¹²²

Bir mirasçının davranışlarının hangi şartlar altında tereke işlerine karışma olarak nitelendirilmesi gerektiği hususunda öğretide kabul edilen hâkim görüşün yaptığı tespite rağmen meselenin çözümü her zaman kolay olmayacak ve hâkimin takdir yetkisi önemli rol oynar. Hâkim, somut olaydaki tüm şartları değerlendirmek suretiyle mirasçının davranışının tereke işlerine karışma olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceğine karar vermelidir.¹²³

Ret hakkının düşmesini istemeyen mirasçı, tereke ile ilgili bazı işlemler yapacaksa, öncelikle mahkemeden bu işlemler için kendisine yetki

10.11.2003 T., 14536 E., 15192 K.; 21.02.2005 T., 1048 E., 2427 K. ((Erişim) <http://www.ikip.net>, 04 Nisan 2010).

¹²¹ Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 262. Yargıtay da, Bağ-Kur'dan bağlanan emekli aylığının terekeden intikal eden bir hak olmadığı gerekçesiyle, tereke işlerine karışma olarak nitelendirilemeyeceği sonucuna varmıştır (Y. 2. HD. 20.01.1977 T., 295 E., 414 K., Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 382); aynı yönde bkz. Y. 2. HD. 22.11.1983 T., 8965 E., 8919 K., (İnal, **a.g.e.**, s. 618); Y. 2. HD. 07.06.1998 T., 4379 E., 6408 K. (Özmen, **a.g.e.**, s. 811); Y. 2. HD. 07.06.1999 T., 4379 E., 6408 K. (Özügür, **a.g.e.**, s. 174); Y. 2. HD. 25.04.2005 T., 4071 E., 6616 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 594); Y. 2. HD. 18.04.2002 T., 4454 E., 5478 K.; 26.12.2005 T., 23073 E., 26042 K. (Kaçak, **a.g.e.**, s. 308, 321).

¹²² YHGK. 25.05.1984 T., 1982/9-301 E., 1984/619 K.; 18.04.2007 T., 4-222 E., 2007/222 K. ((Erişim) <http://www.ikip.net>, 04 Nisan 2010).

¹²³ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 616; Helvacı, **a.g.e.**, s. 133; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 243; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 234; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 570.

verilmesini istemeli ve en kısa sürede resmî defter tutulmasını veya resmî tasfiyeyi talep etmelidir.¹²⁴

(3) Mirasçının Terekeye Ait Bir Malı Gizlemesi veya Kendisine Mal Etmesi Nedeniyle Ret Hakkının Düşmesi

Medenî Kanun'un 610/II'nci maddesine göre, ret süresi içinde terekedeki bir malın mirasçı tarafından gizlenmesi veya kendisine mal edilmesi halinde miras kabul edilmiş sayılır ve ret hakkı düşer. Bu sonucun meydana gelebilmesi için mirasçının kendi mirasçılık sıfatını, gizlediği veya sahip çıktığı mal varlığı değerinin terekeye ait olduğunu ya da olabileceğini bilmesi ve kasıtlı olarak hareket etmesi şarttır.¹²⁵ Bu hüküm kapsamında ret hakkının düşmesi için terekeye ait bazı malların mirasçının elinde bulunması yeterli olmayıp, ayrıca mirasçının tereke malını diğer mirasçılardan gizlemiş olması veya bunu kendisine mal etmesi yani hukuka aykırı davranmış olması gerekir.¹²⁶ Mirasçı tereke malını gizlemekle veya bunu kendine mal etmekle, diğer mirasçıların ve tereke alacaklılarının aleyhine ve zararına hareket etmiş ve kendi yükümlülüklerini ihlal etmiş olur. Nitekim Medenî Kanun hükümlerine göre (m. 646/III, m. 649/II) tereke malına zilyet bulunan mirasçı bu husus hakkında bilgi vermekle mükelleftir.¹²⁷

Yukarıda anılan maddede yalnızca “mal” deyimini kullanılmış ise de öğretide isabetle belirtildiği üzere, malların dışındaki terekedeki sair mal varlığı değerlerinin, hakların ve alacakların da madde kapsamında değerlendirilmesi gerekir. Zira kanun koyucunun bu düzenlemeye yer

¹²⁴ Öztan, **Miras**, s. 328.

¹²⁵ Dural, Öz, **a.g.e.**, s.405; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 235; Berki, **Miras**, s. 55; İmre, **a.g.e.**, s. 548; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 614; Öztan, **Miras**, s. 327; Belgesay, **a.g.e.**, s. 170; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 294; Helvacı, **a.g.e.**, s.129; Şener, **Miras**, s. 258; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 396.

¹²⁶ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 342; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 243; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 405; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 614; Helvacı, **a.g.e.**, s. 129; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 511; YHGK. 23.01.1957 T., 2/13 E., 16 K.; Y. 2. HD. 22.11.1983 T., 8985 E., 8919 K.; 11.12. 1984 T., 10040 E., 10249 K. (Özmen, **a.g.e.**, s. 760).

¹²⁷ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 343; İmre, **a.g.e.**, s. 548.

vermekteki amacı, bir mirasçının diğer mirasçıların ya da tereke alacaklılarının aleyhine olacak şekilde kendisine düşecek hisseyi artırmaya yönelik davranışlarına engel olmaktır.¹²⁸

Mirasçının tereke malını gizlemesi veya kendisine mal etmesi hukukî niteliği itibarıyla, bir tür haksız fiil teşkil ettiğinden böyle bir fiili yapanın bunun sonuçlarından sorumlu tutulabilmesi için ayırt etme gücüne sahip olması gerekir.¹²⁹

B. Hükmî Ret

Medenî Kanun'un 605/II'nci maddesine göre, ölümü tarihinde mirasbırakanın ödemeden aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise miras reddedilmiş sayılır. Hükümden anlaşılacağı üzere hükmî redde, belirli şartların gerçekleşmesiyle, mirasçıların ayrı bir ret beyanında bulunmasına gerek olmaksızın miras kendiliğinden reddedilmiş olur.¹³⁰

Hükmî reddin söz konusu olduğu hallerde kabul için bir süre öngörülmemiştir. Aynı zamanda hükmî redde dayanmak için de bir süre belirtilmemiştir.¹³¹ Bunun tespiti mahkemeden her zaman istenebileceği gibi¹³²; tereke alacaklılarının açtığı davada da her zaman ileri sürülebilir.¹³³

¹²⁸ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 615; Dural,Öz, **a.g.e.**, s. 405; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 293; Helvacı, **a.g.e.**, s. 128

¹²⁹ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 614; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 343; Helvacı, **a.g.e.**, s. 129; İmre, **a.g.e.**, s. 548; Y. 4. HD. 21.11.1964 T., 6051 E., 5466 K. (Özmen, **a.g.e.**, s. 760).

¹³⁰ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 405; Şener, **Miras**, s. 259; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 295; Aybay, **a.g.e.**, s. 93; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 336; Öztan, **Miras**, s. 328; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 619; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 238; Köprülü, **a.g.e.**, s. 374; Berki, **Miras**, s. 53; Erkul, **a.g.e.**, s. 94; **Kanunu Medenî Şerhi**, s. 195; Antalya, **a.g.e.**, s. 382; İmre, **a.g.e.**, s. 538; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 396. Y. 2. HD. 16.12.2003 T., 16865 E., 374 K. sayılı kararında terekenin borca batık olmasının mirasçının gerçek ret yoluna başvurmaya engel olmayacağına karar vermiştir. Yani hükmî reddin şartları gerçekleşmiş olsa dahi, mirasçı gerçek ret beyanında bulunabilir (Özuğur, **a.g.e.**, s. 139).

¹³¹ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 621; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 405; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 295; İmre, **a.g.e.**, s. 542.

¹³² Yargıtay da farklı tarihlerde vermiş olduğu kararlarında terekenin borca batıklığı sebebiyle hükmen reddinin herhangi bir süreye tabi olmadığını hükme bağlamıştır (Y. 2. HD. 17.5.1977 T., 4007 E., 4186 K.; Y. 2. HD. 22.11.1983 T., 8965 E., 8919 K. (Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 357); Y. 2. HD.

Borçlu mirasçının hükmî redde dayanması hukukî yönden bir def'i değil, itiraz teşkil eder.¹³⁴ Dolayısıyla hâkim her zaman, hükmî reddin şartlarının bulunup bulunmadığını tespit edebilir.¹³⁵

1. Hukukî Niteliği

Medenî Kanun'un 605/II'nci maddesinde yer alan “...*miras reddedilmiş sayılır.*” ifadesinin ne şekilde yorumlanması gerektiği, bu ifadeyle kanun koyucunun küllî halefiyet ilkesine bir istisna getirmek isteyip istemediği yeterince açık değildir. Bu hususta öğretide iki görüş ileri sürülmektedir. Bunlardan ilki, kanun koyucunun bu hükümle mirasın mirasçılara mirasbırakanın ölümüyle birlikte kanunen (ipso iure) intikâline bir istisna getirdiğine ilişkin görüştür. Bu durumda mirasçılar, mirası maddede hüküm altına alınan hallerin gerçekleştiği ihtimallerde sadece açıkça veya zımnen kabul etmeleri halinde kazanabilirler. İkincisi ise, kanun koyucunun bu hükümle küllî halefiyet ilkesine bir istisna getirmediğine ilişkin görüştür. Maddede hüküm altına alınan hallerin gerçekleştiği ihtimallerde bile, mirasbırakanın ölümüyle birlikte mirasçılar mirası, kanunen (ipso iure) kazanırlar. Ancak söz konusu hallerde, mirasçıların bu sıfatlarını korumak istemeleri halinde, bu hususa ilişkin iradelerini açıkça veya zımnen olarak

10.03.2000 T., 852 E., 3152 K. (Özuğur, **a.g.e.**, s. 173); Y. 2. HD. 30.11.2004 T., 4524 E., 7346 K.; 23.06.2004 T., 16676 E., 2398 K. (Özuğur, **a.g.e.**, s. 164-165); Y. 2. HD. 07.11. 2007 T. 14769 E., 15193 K.; 09.11.2005 T., 17543 E., 15369 K.; 22.03.2004 T., 2731 E., 3608 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 586-587).

¹³³ Y. 2. HD. 23.11.1992 T., 8220 E., 14732 K.; YHGK. 14.0.2001 T., 1-220 E., 240 K. (İnal, **a.g.e.**, s. 619,625); YHGK. 16.04.2008 T., 4-332 E., 336 K. ((Erişim) <http://www.kazanci.com>, 15 Mart 2010).

¹³⁴ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 621. İnan, Ertaş, Albaş, borçlu mirasçının aleyhine açılan bir davada hükmî redde dayanmasını def'i olarak nitelendirmektedir (İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 508; aynı yönde bkz. Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 241).

YHGK.'nın 4-332 esas 336 karar sayılı ve 16.04.2008 tarihli bir kararında yer alan “ ... Mirası hükmen red etmiş sayılan kişi, tereke alacaklıları aleyhine husumet yöneltmek bu durumun tespitini isteyebileceği gibi, bunu def'i yolu ile de ileri sürebilir.” şeklindeki ifadede Yargıtay'ın da borçlu mirasçının aleyhine açılan bir davada hükmî redde dayanmasını def'i olarak nitelendirdiği söylenebilir ((Erişim) <http://www.kazanci.com>, 30 Mart 2010).

¹³⁵ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 406; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 621; Antalya, **a.g.e.**, s. 382; İmre, **a.g.e.**, s. 540; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 397.

ortaya koymaları gerekmektedir. Bu durumda mirasçının susması mirası reddetmemek değil, aksine mirası reddetmek anlamına gelir.¹³⁶

Öğretide isabetle kabul edildiği üzere, hükmî ret halinde de mirasın açılması ile mirasçılar terekeyi bir bütün olarak kanunen (ipso iure) kazanırlar. Bu durumda mirasçıların terekeyi kazanımları geçici bir kazanımdır ve gerçek reddin farklı olarak mirasçının susması ret iradesinin teyidi anlamına gelmektedir. Gerçek redde ise, susma mirasın kabulü anlamındadır. Kanun koyucu Medenî Kanun'un 605/II'nci maddesindeki düzenlemeyle mirasçıların ret süresini susarak geçirmeleri halinde mirası reddettikleri yönünde bir karine benimsemiştir.¹³⁷

Öğretide kabul edilen ve yukarıda anılan görüş, terekenin sahihsiz kalmasına engel olmak isteyen kanun koyucunun amacına da uygundur. Diğer taraftan, bu düşünce Medenî Kanun'un 605/II'nci maddesi metniyle de örtüşmektedir. Anılan hükümde sadece mirasın reddinden bahsedilmiştir. Gerçekten de mirasın intikalinde kabul beyanı şart koşulmuş olsaydı, yalnız kabulden söz edilmesi gerekir ve ret olgusu anlamını yitirirdi. Zira, ancak mirasçı tarafından kazanılmış bir mirasın reddinden söz edilebilir. Mirasbırakanın ölümü anında mirasçılara intikal etmemiş olan, başka bir ifadeyle zaten hiç kazanılmamış olan bir mirasın reddinden bahsedilmesinin de bir anlamı olmaz.¹³⁸

Hükmî ret bir karine olarak kabul edildiğinden, reddin gerçekleşmiş sayılabilmesi için mirasçıların ret beyanında bulunmalarına gerek yoktur. Ancak mirasçı, ileride doğacak ihtilafları önlemek için sulh mahkemesine bir

¹³⁶ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Helvacı, **a.g.e.**, s. 190-191; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 620.

¹³⁷ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 620; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 337; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 240; Hatemi, **Miras**, s. 125; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 405; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 507; Antalya, **a.g.e.**, s. 381; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 559.

¹³⁸ Helvacı, **a.g.e.**, s. 193.

beyanda bulunabilir. Çünkü hükmî reddin söz konusu olduğunu ispat yükü kendisine aittir.¹³⁹

Hükmî redde ilişkin karinenin aksi ispat edilebilir. İlgili kişiler terekenin borca batık olmadığını, mirasbırakanın ödemededen aciz halinin bulunmadığını ispat edebilirler. Ayrıca terekenin borca batık olmasına rağmen mirasın, mirasçı tarafından açık veya örtülü olarak kabul edilmiş olduğunu ve bu sebeple mirasçının ret hakkının düşmüş olduğunu iddia ve ispat edebilirler.¹⁴⁰

Yargıtay da tereke işlerine karışma veya tereke değerlerini mal edinmeye ya da gizlemeye yönelik davranışların, ret karinesinin çürütülmesi bakımından uygulama alanı bulduğunu kabul etmiştir.¹⁴¹ Nitekim Yargıtay 2. Hukuk Dairesi bir kararında¹⁴², mirasçılarının mirasçılık sıfatları nedeniyle aleyhlerine açılan bir tazminat davasında, davacıya bir miktar para ödeyerek davasından vazgeçmelerini sağlamalarını terekeye sahip çıkma niteliğinde bir eylem olarak görmüş ve mirasçılarının hükmî ret karinesinden yararlanamayacaklarına hükmetmiştir.

2. Hükmî Reddin Şartları

Medenî Kanun'un 605/II'nci maddesinde hüküm altına alınan ret karinesinin söz konusu olabilmesi için, mirasbırakanın, ölümü anında borçlarını ödemekten aciz durumda olması ve ödemededen aczinin açıkça belli olması veya resmen tespit edilmiş olması gerekir.¹⁴³

¹³⁹ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 621; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 338; Öztan, **Miras**, s. 324; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 405-406. Y. 2. HD. 10.10.1996 T., 8996 E., 9996 K. sayılı kararında ispat külfetinin MK.'nın 6'ncı maddesi gereğince mirası hükmen ret ettiğini iddia eden mirasçıya ait olduğuna hükmetmiştir ((Erişim) <http://www.akip.net>, 12 Mart 2010).

¹⁴⁰ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 338; Şener, **Miras**, s. 261; İmre, **a.g.e.**, s. 541; Ayan, **a.g.e.**, s. 228.

¹⁴¹ Helvacı, **a.g.e.**, s. 194

¹⁴² Y. 2. HD. 11.12. 1984 T., 10040 E., 10249 K. ((Erişim) <http://www.kazanci.com>, 10 Şubat 2010). Aynı yönde Yargıtay kararı için bkz. Y. 2. HD. 14.03.2002 T., 2571 E., 3505 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 584).

¹⁴³ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 337; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 619; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 405; Helvacı, **a.g.e.**, s. 194; Öztan, **Miras**, s. 324; Şener, **Miras**, s. 259; Erkul, **a.g.e.**, s. 95; Antalya, **a.g.e.**, s. 381; İmre, **a.g.e.**, s. 538; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 508.

Mirasbırakanın ölümü anında, malvarlığında bulunan para veya malın borçlarını karşılayacak miktarda olmaması halinde, ödemeden aciz durumda olduğunun, başka bir ifadeyle terekesinin borca batık olduğunun kabulü gerekir.¹⁴⁴ Mirasbırakanın ölümü anında borçlarını ödemekten aciz halde olması, geçici olarak parasal yönden sıkıntı içerisinde olması olarak anlaşılmamalıdır. Burada söz konusu olan, mirasbırakanın terekesinin pasiflerinin aktiflerini aşmış olması, yani mirasbırakanın kendi borçlarını ödeyemez bir halde olmasıdır. Öte yandan ret karinesinden söz edebilmek için, mirasbırakanın ölümü anında sadece ödemeden aciz halde bulunması değil, aynı zamanda bu durumun yukarıda da ifade edildiği üzere açıkça belli olması ya da resmen tespit edilmiş olması gerekir.¹⁴⁵

Mirasbırakanın ölümü anında ödemeden aczinin açıkça belli olmasından maksat, mirasbırakanın malvarlığında borçlarını ödeyecek malı veya parasının olmadığıнын herkes tarafından biliniyor olmasıdır. Ancak burada *“herkes tarafından bilinme”* şartının mutlak olarak mirasbırakanın yaşadığı yerdeki tüm kişilerce bilinmesi olarak anlaşılmaması gerekmektedir. Mirasbırakanı tanıyan ve çevresinde bulunan kişilerin özellikle mirasçılarının bu durumu bilmeleri yeterlidir.¹⁴⁶ Öğretide Helvacı'nın da isabetle belirttiği gibi, bu şart hukuk güvenliğini temin için getirilmiştir.¹⁴⁷ Zira hükmün amacı da mirasçılar ile mirasbırakanın alacaklıları arasındaki menfaat çatışması durumunda denge sağlamaktır. Örneğin, ünlü bir iş adamı intihar etmiş, gazeteler onun ekonomik çöküntü içinde olduğunu ve milyarlarca lira borçlu olarak öldüğünü yazmışlarsa onun aciz halinin açıkça belli olduğunu kabul etmek gerekir.¹⁴⁸

¹⁴⁴ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 337; Köprülü, **a.g.e.**, s. 374-375; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 397; Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 619; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 508; İmre, **a.g.e.**, s. 538.

¹⁴⁵ Helvacı, **a.g.e.**, s. 195; Hatemi, **Miras**, s. 125; Göktürk, **a.g.e.**, s. 98-99; Şener, **Miras**, s. 260; Köprülü, **a.g.e.**, s. 374-375; Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 619; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 295; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 337; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 397; Antalya, **a.g.e.**, s. 381.

¹⁴⁶ Oğuzman, **a.g.e.**, s. 295; Şener, **Miras**, s. 260; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 405; İmre, **a.g.e.**, s. 539; Köprülü, **a.g.e.**, s. 375; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 337; Öztan, **Miras**, s. 324; Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 619; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 508; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 583.

¹⁴⁷ Helvacı, **a.g.e.**, s. 195.

¹⁴⁸ Helvacı, **a.g.e.**, s. 195.

Mirasbırakanın ölümü anında ödemedi aczinin resmen tespit edilmiş olması, yani alacaklılarının mirasbırakan aleyhine başlattıkları icra takibinin semeresiz kalması nedeniyle ödemedi aciz belgesi almış olmaları, mirasbırakanın iflâsına karar verilmesi, büyük miktardaki borçları nedeniyle malları üzerine haciz konulmuş olması ya da mirasbırakanın konkordato sürecinde bulunması gibi hallerde de hükmî reddin sonuçları meydana gelecektir.¹⁴⁹ Öte yandan Yargıtay ise, bir kararında haklı olarak mirasbırakanın sağlığında iflâsına karar verilmesi ya da konkordato teklifinin tasdik ve ilan edilmiş olmasının daha sonraki bir tarihte (ölümü anında) hükmî reddin varlığının mutlak olarak kabulünü gerektirmeyeceğine hükmetmiştir.¹⁵⁰

Hükmî reddin şartları gerçekleştiği hallerde, mirasçılarının karine olarak mirası reddettikleri kabul edilir. Mirasçılarının ayrıca gerçek reddin aksine mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hâkimine başvurarak ret beyanında bulunmaları aranmaz.¹⁵¹ Öte yandan, mirasçılardan birinin hükmî reddin tespitine ilişkin olarak dava açmasında da kanunen bir engel yoktur. Hatta mirasçının böyle bir tespit davası açmasında hukukî yararı da vardır. Zira mirasçının herhangi bir süreye tabi olmayan böyle bir dava sonucunda alacağı kararı, ileride mirasbırakanın borçlarından dolayı aleyhine açılacak dava veya icra takiplerinde kesin delil olarak ileri sürmesi mümkündür.¹⁵²

Yargıtay da bir kararında, davacı mirasçılarının murislerinin terekesinin ölümü anında borca batık olduğunu iddia etmeleri ve bu iddianın sabit olması durumunda miras hükmen reddedilmiş olacağından, hukukî niteliği itibarıyla bir tespit davası olan bu davanın açılmasında mirasçılarının hukukî yararının bulunduğu hükmetmiştir.¹⁵³ Yargıtay bir başka kararında da, mirasçılarının

¹⁴⁹ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 337; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 619-620; Köprülü, **a.g.e.**, s. 374; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 238; Helvacı, **a.g.e.**, s. 196; Öztan, **Miras**, s. 324; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 508-509; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 261; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 405; İmre, **a.g.e.**, s. 538; Antalya, **a.g.e.**, s. 381; Belgesay, **a.g.e.**, s. 162.

¹⁵⁰ Y. 2. HD. 29.06.1982 T., 5107 E., 5806 K. (Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 360).

¹⁵¹ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 621; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 397; Helvacı, **a.g.e.**, s. 197; Öztan, **Miras**, s. 324.

¹⁵² Dural, Öz, **a.g.e.**, s.406 ; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 241; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 621.

¹⁵³ Y. 2. HD. 16.06.1972 T., 3280 E., 3874 K., Helvacı, **a.g.e.**, s. 197, dn. 495.

ret hakkından yoksun kalmadıkça her zaman terekenin borca batık olduğunun tespitini isteyebileceklerini ve mahkemece davanın üç aylık süresi içerisinde açılmadığı yönündeki gerekçesinin yerinde olmadığını kabul etmiştir.¹⁵⁴

Bir mirasçının, mirasbırakanın borcundan dolayı tereke alacaklılarının kendisine karşı açtığı davada, hükmî reddi savunma olarak da ileri sürmesi mümkündür. Böyle bir durumda mahkeme, görülmekte olan davada hükmî reddin şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 222 vd. maddeleri gereğince hadise şeklinde inceleyip çözüme kavuşturabileceği gibi, mirasçıya, bu yönde bir karar alarak, iddiasını ispat etmesi için uygun bir süre de verebilir.¹⁵⁵ Tereke alacaklıları tarafından açılan davada mirasçı tarafından hükmî reddin ileri sürülmesi niteliği itibariyle bir def'i değil itirazdır.¹⁵⁶

Hükmî ret, mirasçılar tarafından, mirasbırakanın borçlarından dolayı haklarında açılan bir icra takibinde itiraz olarak da ileri sürülebilir. İcra ve İflâs Kanunu'nun 68'inci maddesinin dördüncü fıkrasında borçlunun, murisinin borcundan dolayı aleyhine açılan bir takipte, terekenin borca batık olduğunu ileri sürmesi halinde, bu hususta ilam getirmesi için kendisine uygun bir süre verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu düzenlemeye göre, mirasçı tarafından ileri sürülen hükmî redde ilişkin itirazın icra mahkemesi tarafından incelenmesi mümkün değildir. Mirasçının bu yönde bir tespit davası açması zorunludur.¹⁵⁷

¹⁵⁴ Y. 2. HD. 22.11.1983 T., 8965 E., 8919 K.; Aynı yönde kararları için bkz. Y. 2. HD. 19.06.1997 T., 5921 E., 7193 K. ((Erişim) <http://www.kazanci.com>, 22 Şubat 2010).

¹⁵⁵ Y. 2. HD. 23.11.1992 T., 8220 E., 14732 K.; Y. 4. HD. 24.01.2005 T., 2004/6782 E., 2005/155 K. ((Erişim) <http://www.aki.net>, 23 Şubat 2010); Y. 19. HD. 03.03.2005 T., 6245 E., 2153 K. ((Erişim) <http://www.kazanci.com>, 22 Şubat 2010).

¹⁵⁶ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 621; İmre, **a.g.e.**, s. 540.

¹⁵⁷ Helvacı, **a.g.e.**, s. 198-199; Y. 12. HD. 27.05.1991 T., 1990/14066 E., 1991/6637 K.; 20.01. 1997 T., 1996/16095 E., 1997/147 K. ((Erişim) <http://www.kazanci.com>, 22 Şubat 2010).

Mirasçılar tarafından hükmî reddin tespiti hususunda açılacak davada yetkili mahkeme, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 9/l'inci maddesinde öngörülen genel yetki kuralına göre tespit edilmelidir. Zira bu dava bakımından kanunda bir özel yetki kuralı öngörülmemiştir. Buna göre, hükmî reddin tespitine ilişkin davada yetkili mahkeme, takipte bulunan davalı tereke alacaklısının davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesidir.¹⁵⁸ Görevli mahkeme ise, yine Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 8'inci maddesindeki genel kurala göre belirlenmelidir. Bu kurala göre, dava açıldığı tarihteki değeri yedibinikiyüzotuz Türk Lirasını¹⁵⁹ geçmeyen davalarda sulh hukuk mahkemesi, değeri bu miktarın üstünde olan davalarda ise asliye hukuk mahkemesi görevlidir. Bu itibarla, tereke borcunun değeri yedibinikiyüzotuz Türk Lirasının altında ise sulh hukuk mahkemesinde, üstünde ise asliye hukuk mahkemesinde tespit davası açılmalıdır.¹⁶⁰ Yargıtay da bir kararında, *“Terekenin borca müstağrik olduğunun şuyu veya sübutu ve mirasın fiilen veya kavlen kabul edilmiş olup olmadığı muhakemeye muhtaç hususlardan olup kanunda bu kabil ihtilafların mutlaka sulh hâkimleri tarafından görüleceği hakkında bir sarahat olmadığından meselenin vazifeye mütedair kanuni esaslar dairesinde mütalaası muktazi...olduğuna... karar verildi”* şeklinde bir sonuca varmıştır.¹⁶¹

¹⁵⁸ Baki Kuru, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, I. cilt, 6. bs., İstanbul, Demir Müşavirlik ve Yayıncılık, 2001 s. 293; Helvacı, **a.g.e.**, s. 199; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 406, dn. 45; Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 210. Yargıtay da terekenin borca batık olduğunun tespitine ilişki davalarda kanunda özel yetki tayin olunmadığından HUMK. madde 9'da öngörülen genel yetki kuralından hareketle yetkili mahkemenin belirlenmesi gerektiğine ve yetkili mahkemenin davalının, yani tereke alacaklısının davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi olduğuna karar vermiştir (Y. 2. HD. 06.07.1973 T., 4596 E., 4438 K., Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 367-38). Aynı yönde bkz. YHGK. 14.03.1984 T., 2-66 E., 239 K.; Y. 2. HD. 17.04.1997 T., 3065 E., 4332 K. (Helvacı, **a.g.e.**, s. 199, dn. 501); Y. 2. HD. 10.03.2000 T., 852 E., 3152 K. (Özügür, **a.g.e.**, s. 172); Y. 2. HD. 20.07.2005 T., 10358 E., 11711 K.; 02.11.2007 T., 19260 E., 14876 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 580).

İmre, Erman bu konuda farklı görüştedir. Yazarlara göre, bu konuda MK.576'ncı maddesi gereğince mirasbırakanın son yerleşim yeri mahkemesi yetkili sayılmalıdır (İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 337, dn. 5).

¹⁵⁹ Görev sınırına ilişkin bu miktar 01.01.2010-31.12.2010 tarihleri arasında geçerlidir.

¹⁶⁰ Kuru, **a.g.e.**, s. 292-295; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 508; Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 210; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 558; Özügür, **a.g.e.**, s. 162; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 406, dn. 45; Antalya, **a.g.e.**, s. 382; farklı görüş için bkz. Helvacı, **a.g.e.**, s. 199.

¹⁶¹ YİBK. 23.12.1942 T., 24 E., 29 K. (Erişim) <http://www.meseyazilim.com>, 22 Şubat 2010. Yargıtay bir başka kararında özetle “ gerçekte redde hasım söz konusu değildir; hükmen redde ise, ilgili tereke alacaklısının hasım gösterilmesi şarttır. Gerçek redde görevli mahkemenin açıkça gösterilmesine karşılık, hükmen ret davasında reddin hangi mahkemede yapılacağı hakkında bir hüküm

Gerçek redde görevli mahkeme “*Reddin şekli*” kenar başlıklı Medenî Kanun’un 609/l’ inci maddesinde “*Mirasın reddi, mirasçılar tarafından sulh mahkemesine sözlü veya yazılı beyanla yapılır.*” hükmü ile açıkça gösterilmiştir. Buna karşılık, hükmen reddin hangi mahkemeye yapılacağı hakkında bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle, hükmen ret davasında görevli mahkemenin genel dava kuralları çerçevesinde belirlenmesi isabetlidir.

3. Hükmi Reddin Sonuçları

Mirasın hükmen reddinde de gerçek redde olduğu gibi mirasçının mirasçılık sıfatı ve mirasbırakanın borçlarından sorumluluğu ortadan kalkar. Öğretide hâkim olan bu görüşe göre, hükmi ret karinesi bütün mirasçıları etkileyeceği ve dolayısıyla en yakın tüm yasal mirasçıların mirası reddetmiş olması haline benzer bir durum ortaya çıkacağı için, böyle bir durumda, mirası kabul eden herhangi bir mirasçı olmaması halinde mirasın, İcra ve İflâs Kanunu’nun 180’inci maddesi uyarınca iflâs hükümlerine göre resmî tasfiyesi yoluna gidilmesi gerekir.¹⁶² Nitekim, bu husus Medenî Kanun’un 612/l’inci maddesinde “*En yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından*

bulunmamaktadır. Onun için hükmen red davasında görevli mahkemenin genel dava kuralları çerçevesinde, diğer bir deyişle, tereke alacaklısının alacak miktarına göre sulh veya asliye hukuk mahkemesinde belirlenmesi gerekir” hükmüne yer vermiştir (YHGK. 14.02.1984 T. 2-66 E. 239 K. (Erişim) <http://www.meseyazilim.com>, 22 Şubat 2010). Aynı yöndeki Yargıtay Kararları için bkz. Y. 2. HD. 11.02.1986 T., 749 E. 1328 K. (Şener, *Miras Hak ve Payları*, s. 366); Y. 2. HD. 09.05.2002 T., 5162 E., 6139 K. ((Erişim) <http://www.meseyazilim.com>, 22 Şubat 2010); Y. 2. HD. 17.11.2004, 4985 E., 7492 K.; 21.09.2004 T., 15948 E., 1841 K.; 23.06.2004 T., 16676 E., 2398 K. (Özüğür, *a.g.e.*, s. 164-165); Y.2.HD. 20.08.2003 T., 14125 E., 15438 K. (Özüğür, *a.g.e.*, s. 169); Y. 2. HD. 20.07.2005 T., 10358 E., 11711 K.; 07.11.2007 T. 14769 E., 15193 K. (Gençcan, *a.g.e.*, s. 577-578); Y. 2. HD. 05.03.2009 T., 2008/17267 E., 2009/3864 K. ((Erişim) <http://www.kazanci.com>, 22 Şubat 2010).

¹⁶² Kocayusufpaşaoğlu, *Miras*, s. 622; Şener, *Miras*, s. 262; İmre, Erman, *a.g.e.*, s. 339; Oğuzman, *a.g.e.*, s. 296; İmre, *a.g.e.*, s. 542; Helvacı, *a.g.e.*, s. 200; Baki Kuru, Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, *İcra ve İflâs Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 23.bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2009; Saim Üstündağ, *İflâs Hukuku, (İflâs, Konkordato, İptal Davaları)*, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 5.bs., İstanbul, y.y., 1998, s. 44; YHGK. 20.05.1953 T., 4/201/60 E., 68 K. (Özmen, *a.g.e.*, s. 757); Y. 2. HD. 01.05.2003 T., 5242 E., 6440 K. ((Erişim) <http://www.akip.net>, 22 Şubat 2010).

reddolunan miras, sulh mahkemesince iflas hükümlerine göre tasfiye edilir” şeklinde hükme bağlanmıştır.

Borca batık olması nedeniyle reddedilmiş sayılan mirasın, resmî tasfiyeye kadar¹⁶³ mirasçılardan biri tarafından açıkça veya örtülü olarak kabul edilmesi ya da Medenî Kanun’un 619 ve devamı maddeleri uyarınca terekenin resmî defterinin tutulmasının talep edilmesi halinde hükmî ret durumu ortadan kalkacağı için, artık mirasın resmî tasfiyesine gidilemez.¹⁶⁴

¹⁶³ Medenî Kanun’da mirasın hükmen reddi karinesinin ve hükmünün ortadan kaldırılması amacıyla mirasın mirasçı tarafından kabulüne ilişkin olarak bir süre öngörülmemiştir. Öğretide bazı yazarlar tarafından, mirasın reddi hakkında öngörülen üç aylık süreye paralel olarak hükmen reddedilmiş sayılan mirasın kabulü için de bu sürenin geçerli olması gerektiğini ileri sürmüşlerdir (bkz. İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 339).

¹⁶⁴ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 339; Şener, **Miras**, s. 262.

İKİNCİ BÖLÜM

MİRASIN REDDİNİN SONUÇLARI

I. MİRASIN REDDİNİN SONUÇLARI

Bu başlık altında öncelikle mirasın reddinin, mirasbırakanın tasarruf oranına ve mirası reddeden mirasçının denkleştirme yükümlülüğüne etkisi üzerinden durulacaktır. Daha sonra reddin yasal ve atanmış mirasçılar bakımından sonuçları ile devletin mirası reddinin sonuçları ayrı ayrı incelenecektir. Bu inceleme yapılırken özellik arz eden hususlar ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

A. Reddin Mirasbırakanın Serbest Tasarruf Oranına Etkisi

Mirası reddeden mirasçının saklı paylı mirasçı olması halinde, mirasbırakandan önce ölmüş gibi kabul edilerek mirasbırakanın tasarruf oranı hesap edilmelidir.¹ Mirası reddeden saklı paylı mirasçının saklı payı, halefiyet yoluyla altsoyuna geçer. Şayet altsoyu yoksa miras, aynı zümredeki diğer mirasçılar arasında paylaştırılır.²

Mirasın reddinin tasarruf oranına etkisi, mirası reddeden mirasçının yerine mirasçı olacakların saklı paylı mirasçı olmamaları veya saklı paylarının mirası reddeden mirasçının saklı payına oranla daha az olması halinde söz konusu olur ve mirasbırakanın tasarruf oranı, aradaki fark miktarınca artar.³ Örneğin, mirasbırakan (M)'nin ölümünde üç oğlu (A), (B) ve (C) hayattadır. Bunlardan (A) mirası reddetmiştir. Olayda (A)'nın altsoyu yoktur. Bu durumda

¹ Öztan, **Miras**, s. 103; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 234-235; Helvacı, **a.g.e.**, s. 174; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 262; Ayan, **a.g.e.**, s. 229.

² Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 262-263; Öztan, **Miras**, s. 103.

³ Öztan, **Miras**, s. 103; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 263; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 230.

miras aynı zümredeki (B) ve (C) arasında paylaştırılır. Bu halde (B) ve (C)'nin saklı payları toplamı 1/2, mirasbırakanın tasarruf oranı 1/2 olur. Dolayısıyla tasarruf oranında herhangi bir değişiklik meydana gelmez. Buna karşılık, mirasbırakan (M)'nin ölümünde oğlu (B) ve kardeşleri (K¹) ve (K²) hayatta olması ve oğlu (B)'nin mirası reddetmesi halinde mirasbırakanın tasarruf oranı artar. Çünkü bu halde ikinci zümredeki kardeşlerin saklı payları olmadığından⁴ mirasbırakanın tasarruf oranı terekenin tamamıdır.⁵

B. Reddin Denkleştirme Yükümlülüğüne Etkisi

Denkleştirme, mirasbırakanın sağlığında yasal mirasçılara miras payına mahsuben yapmış olduğu karşılıksız kazandırmaların aynen veya karşılığının, mirasın paylaşılması aşamasında terekeye geri verilmesini öngören bir müessesedir.⁶

Altsoy mirasçılar bakımından denkleştirme yükümlülüğü kanundan dolayı söz konusu iken, altsoy dışındaki mirasçılar bakımından denkleştirme yükümlülüğü ancak mirasbırakanın bu yöndeki irade beyanıyla söz konusu olabilir.⁷

Denkleştirmenin söz konusu olabilmesi için, lehine sağlararası karşılıksız kazandırma yapılan yasal mirasçının mirasın açıldığı sırada mirasçılık sıfatına sahip olması gerekir.⁸ Dolayısıyla yasal mirasçı,

⁴ Medenî Kanun'unun 506'ncı maddesinde 04.05.2007 tarih, 5650 sayılı Kanun'un 2'nci maddesi ile yapılan değişiklikle kardeşler saklı paylı mirasçı olmaktan çıkarılmıştır.

⁵ Örnekler için bkz. Öztan, **Miras**, s. 103; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 263.

⁶ Mirasta denkleştirme ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 494 vd.; Öztan, **Miras**, s. 393 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 441 vd.; K. Nuri Turanboy, **Mirasbırakanın Denkleştirme ve Tenkise Bağlı Sağlararası Hukuki İşlemleri**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2010, s. 29 vd.; Necip Kocayusufpaşaoğlu, "Mirasta İade Mefhumu ve Murisin İadeye Tabi Kazandırmaları", Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, İstanbul, 1960, s. 36 vd.

⁷ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 495; Turanboy, **a.g.e.**, s. 36; Kocayusufpaşaoğlu, **Mirasta İade**, s. 80 vd.; Öztan, **Miras**, s. 393; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 442; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 313 vd.

⁸ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 442; Öztan, **Miras**, s. 393; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 494; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 311.

mirasbırakandan sağlığında denkleştirmeye tabi kazandırma elde etmiş olmasına rağmen mirası reddedecek olursa, denkleştirme ile yükümlü olmayacaktır. Zira Medenî Kanun'un 611/l' inci maddesine göre, mirası reddeden mirasçı, mirasçılık sıfatını geçmişe etkili olarak kaybeder ve mirasbırakandan önce ölmüş gibi kabul edilir. Bu halde, diğer yasal mirasçıların zarara uğrayabileceği ihtimalini göz önünde bulunduran kanun koyucu bu hususa ilişkin çeşitli hükümler öngörmüştür.

Yakarıda bahsedilen hükümlerden ilki, Medenî Kanun'un saklı paylı mirasçıları korumaya yönelik olan 565' inci maddesinde yer almaktadır. Buna göre, mirasbırakanın, mirasçılık sıfatını kaybeden yasal mirasçıya miras payına mahsuben yapmış olduğu sağlararası kazandırmalar tenkise tabidir. Bu hüküm neticesinde, mirasbırakandan denkleştirmeye tabi kazandırma elde etmiş olan yasal mirasçının daha sonra mirası reddetmesi sebebiyle denkleştirmeden muaf olan kazandırma tenkise tabi olur. Böylece saklı payını elde edememe tehlikesiyle karşı karşıya kalan saklı paylı mirasçı denkleştirmeden muaf olan kazandırmayı tenkis ettirmek suretiyle saklı payını elde edebilme imkânına sahiptir.⁹ Bu hususta kanunda öngörülen bir diğer düzenleme Medenî Kanun'un 670' inci maddesinde yer almaktadır. Bu hükme göre, mirasın açılmasından önce veya sonra mirasçılık sıfatını kaybeden mirasçıya ait geri verme yükümlülüğü onun yerini alan mirasçılara, miras payında meydana gelen artış oranında geçer. Hükümden anlaşıldığı üzere, kanun koyucu bu düzenleme ile, mirasbırakandan sağlığında denkleştirmeye tabi bir kazandırma alan ancak, mirası reddetmek suretiyle denkleştirme yükümlülüğünden kurtulan bir mirasçının geri verme yükümlülüğünün, onun yerini alan mirasçılara ait olacağını kabul etmiştir. Fakat belirtmek gerekir ki, sonra gelen mirasçıların sorumluluğu ret nedeniyle miras paylarında meydana gelen artış oranıyla sınırlandırılmıştır.¹⁰ Böylece mirası reddederek denkleştirme yükümlülüğünden kurtulan yasal mirasçı ile

⁹ Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 386; Öztan, **Miras**, s. 393; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 254-255; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 221; Turanboy, **a.g.e.**, s. 68; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 248.

¹⁰ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 504; Öztan, **Miras**, 393; Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 449; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 406.

aynı kökte bulunan ve bu nedenle miras payları artan yasal mirasçılar, miras payları azalan diğer mirasçılara karşı, miras paylarında meydana gelen artışla sınırlı olarak, denkleştirme ile yükümlü tutulmak suretiyle ret nedeniyle bozulan denge yeniden sağlanmış olmaktadır.¹¹

C. Yasal Mirasçılarının Mirası Reddetmesinin Sonuçları

1. Genel Prensip

Medenî Kanun'un "*Mirasçılardan biri tarafından ret*" kenar başlıklı 611'inci maddesine göre, mirasın reddi ile mirasçılık sıfatı geçmişe etkili olarak, yani mirasbırakanın ölümü anından itibaren sona erer.¹² Bu halde, mirası reddeden mirasçı, mirasbırakandan önce ölmüş gibi kabul edilerek miras paylaşılır. Şayet mirası reddeden yasal mirasçının altsoyu varsa, halefiyet ilkesi gereğince onun miras payı altsoyuna geçer. Reddedenin altsoyunun bulunmaması halinde ise, reddolunan miras payı diğer mirasçılara geçeceğinden, bu mirasçıların miras paylarında artış meydana gelir.¹³ Örneğin, (M)' nin (A), (B) ve (C) adlı çocuklarından (A)'nın mirası

¹¹ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 449; Helvacı, **a.g.e.**, s. 180.

¹² Y. 2. HD. 20.09.2005 T., 7014 E., 12350 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 572).

¹³ İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 512; Öztan, **Miras**, s. 328; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 398; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 406; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 251; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 348-349; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 622; İmre, **a.g.e.**, s. 560; Antalya, **a.g.e.**, s. 388; Şener, **Miras**, s. 264; Köprülü, **a.g.e.**, s. 378; Hatemi, **Miras**, s. 125; Göktürk, **a.g.e.**, s. 100; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 572; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 235-236; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 250; Coquoz, R., "Mirasın Reddinin Mirasın İntikali Üzerine Olan Tesirleri, **Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 8, Sayı 1-2, 1951, s. 687; Y. 2. HD. 27.01.1995 T., 13145 E., 947 K. (İnal, **a.g.e.**, s. 657); Y. 2. HD. 21.04.2000 T., 3080 E., 5113 K.; 01.12.2005 T., 14173 E., 16750 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 596-597). Eski Medenî Kanun'un "*Reddeden mirasçının hissesi*" kenar başlıklı 551'inci maddesinin 1. fıkrasında şu hükme yer verilmiştir: "*Ölüme bağlı bir tasarrufla bulunmaksızın vefat eden kimsenin mirasçılarında biri, mirası reddederse bunun hissesi murisin vefatında hayatta değil imiş gibi diğer mirasçılara intikal eder.*" Yeni Medenî Kanun'da ise "*Ölüme bağlı bir tasarrufla bulunmaksızın vefat eden kimsenin mirasçılarında biri*" ifadesi yerine kısaca "*Yasal mirasçılardan biri*" ifadesine yer verilmiş olup kanunun gerekçesinde bu değişikliğin sebebi şu şekilde ifade edilmiştir: Mirasbırakanın ölüme bağlı bir tasarrufla bulunmadığı sürece ancak yasal mirasçılar mirasçılık sıfatına sahip olabilirler. Hâlbuki "*...mirasçılardan biri...*" ifadesi hem yasal, hem de atanmış mirasçılar kapsayan bir ifadedir. Hem ölüme bağlı bir tasarrufla bulunmaksızın vefat eden bir mirasbırakandan, hem de onun mirasçılarında söz edilmesi isabetli değildir. Dolayısıyla bu çelişkiyi ortadan kaldırmak için Yeni Medenî Kanunumuzda sadece "*Yasal mirasçılar...*" ifadesine yer verilmiştir (Öztan, **TMK**, s. 611).

reddetmesi halinde (B) ve (C)' nin miras payları 1/3'ten 1/2'ye yükselir. Ancak (A)'nın (D) ve (E) adlı çocukları varsa bu durumda (D) ve (E), (A)'nın halefi olacaklarından mirasbırakanları (A)'ya düşen 1/3 miras payını aralarında eşit olarak paylaşırlar ve (B) ve (C)'nin miras payları da değişmez.

2. Özel Durumlar

a. En Yakın Yasal Mirasçıların Tümünün Mirası Reddetmesinin Sonuçları

Kanun koyucu, Medenî Kanun'un 612'nci maddesinde, en yakın yasal mirasçıların tümünün mirası reddetmeleri durumunda, terekenin mirasbırakanın yerleşim yeri sulh mahkemesi tarafından iflâs hükümlerine göre tasfiye edileceği hüküm altına alınmıştır. Sözü geçen hükme göre, en yakın yasal mirasçıların tümünün mirası reddetmesi halinde, miras, reddedenin yerini alacak mirasçılara geçmez. Bu halde tereke mahkemece tasfiye edilir ve tereke borçları ödenir. Şayet geriye bir şey kalırsa, kalan bu tasfiye bakiyesi, sanki mirası reddetmemişler gibi ret beyanında bulunan en yakın yasal mirasçılara verilir.¹⁴

Maddede sözü geçen “*en yakın yasal mirasçılar*” ifadesiyle kastedilen, mirasbırakanın ölümü anında ona en yakın durumda olan ve doğrudan doğruya mirasçı olan kişilerdir. Örneğin, mirasbırakanın ölümü anında eşi, çocukları ve kendisinden önce ölen çocuğundan olma torunları

¹⁴ Antalya, **a.g.e.**, s. 389; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 406-407; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 399; Helvacı, **a.g.e.**, s. 151; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 349-350; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 623- 624; Ayan, **a.g.e.**, s. 230; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 253; İmre, **a.g.e.**, s. 563; Köprülü, **a.g.e.**, s. 379; Şener, **Miras**, s. 266; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 297; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 38; Hatemi, **Miras**, s. 126; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 236; YHGK. 27.04.1994 T., 2-971 E., 273 K. (Özmen, **a.g.e.**, s. 767); Y. 2. HD. 04.08.1981 T., 5541 E., 5634 K.; 24.05.1993 T., 4864 E., 5542 K. (İnal, **a.g.e.**, s. 653); Y. 2. HD. 01.05.2003 T., 5242 E., 6440 K.; 21.04.2004 T., 4444 E., 5457 K.; 05.05.2008 T., 2007/7038 E., 2008/ 6521 K.; 08.06.2009 T., 8176 E., 11128 K. ((Erişim) <http://www.akip.net>, 01 Nisan 2010); Y. 2. HD. 07.03.2005 T., 517 E., 3440 K.; 10.05.2004 T., 4959 E., 5990 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 597, 600); Y. 2. HD. 05.03.2004 T., 2004/16422 E., 2005-2538 K. (Özügür, **a.g.e.**, s. 138).

hayatta ise, eş, çocuklar ve torunlar en yakın yasal mirasçılar kavramına dâhil olur.¹⁵

Kocayusufpaşaoğlu'na göre, kanun koyucunun en yakın yasal mirasçılarının tümü tarafından mirasın reddedilmesi durumunda ana kuraldan farklı bir düzenleme getirmesinin nedeni, en yakın yasal mirasçılarının tamamı tarafından reddedilen bir terekenin genel olarak borç içinde olan bir tereke olması, en yakın yasal mirasçılardan sonra gelen ve mirasbırakana olan nisbî uzaklıkları dolayısıyla manevi yönden bağları daha zayıf olan diğer mirasçılarının da bu terekeyi nasıl olsa reddedeceklerinin asıl olmasıdır. Bu nedenle, gereksiz yere zaman kaybetmek yerine, mirasın intikâlini durdurarak terekenin tasfiyesi yoluna gitmek daha doğru olur kanaatindeyiz.¹⁶

Mirasbırakanın ölümü anında en yakın yasal mirasçılarının yanı sıra atanmış mirasçılarının da bulunması halinde, Medenî Kanun'un 612'nci maddesinin nasıl uygulanacağı hususuna gelince, burada üç ihtimalden söz edilebilir: Birinci ihtimal; sadece atanmış mirasçılarının biri, birkaçı veya tamamı tarafından mirasın reddedilmesidir ki; bu durumda Medenî Kanun'un 612'nci maddesi uygulanmaz. Bu halde, atanmış mirasçılarının payı terekeye geri döneceğinden reddetme en yakın yasal mirasçılar yararlanırlar.¹⁷ Zira, 612'nci madde sadece en yakın yasal mirasçılarının hepsi tarafından mirasın reddi halinde uygulama alanı bulacak bir hükümdür.¹⁸

¹⁵ İmre, **a.g.e.**, s. 564; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 624; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 297; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 350; Şener, **Miras**, s. 266; Öztan, **Miras**, s. 329; Y. 2. HD. 23.10.2003 T., 11013 E., 14146 K.; 10.05.2004 T., 4959 E., 5990 K.; 20.09.2005 T., 7014 E., 12350 K.; 31.01.2007 T., 9528 E., 874 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 597-599). Aynı yönde Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 23.04.1981 T., 3041 E., 3099 K. sayılı bir kararında da mirasbırakanın yalnız bir çocuğunun bulunması ve onun da mirası reddetmesi halinde, en yakın bütün mirasçılarının reddine ilişkin Medenî Kanun'un 552-553'üncü maddeleri (YMK. m. 612) uyarınca işlem yapılması gerektiğine hükmetmiştir (İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 350, dn. 38).

¹⁶ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 624; aynı yönde bkz. İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 351; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 254.

¹⁷ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 628; Helvacı, **a.g.e.**, s. 188; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 407; Öztan, **Miras**, s. 329; Şener, **Miras**, s. 265; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 38; Özuğur, **a.g.e.**, s. 179.

¹⁸ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 351; Helvacı, **a.g.e.**, s. 188; Şener, **Miras**, s. 267.

İkinci ihtimal; hem en yakın yasal hem de atanmış mirasçılarının tümünün mirası reddetmesi durumudur ki, bu halde Medenî Kanun 612'nci maddesi gereğince terekenin resmî tasfiyesi söz konusu olur.¹⁹

Üçüncü ve son ihtimal ise; mirasın yalnızca en yakın yasal mirasçılar tarafından reddedilmesi, atanmış mirasçılarının mirası kabul etmesi durumudur ki, bu halde Medenî Kanun'un 612'nci maddesi uygulanmamalıdır. Zira, yasal mirasçılarının paylarından atanmış mirasçılarının yararlanmaları söz konusu olamayacağından, reddedilen yasal miras payları hakkında Medenî Kanun'un 611'inci maddesindeki genel prensibi uygulamak ve bu payların sonra gelen yasal mirasçılara (en son ihtimal olarak devlete) geçeceğini kabul etmek yerinde olur.²⁰

Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, mirasbırakanın yerleşim yeri sulh mahkemesi tarafından tasfiye işlemlerine başlanabilmesi için mirasçılar tarafından mahkemeye ayrıca bir talepte bulunulmasına ihtiyaç yoktur. Terekenin tasfiyesine sulh hukuk mahkemesi tarafından re'sen²¹ karar verilir ve İcra ve İflâs Kanunu'nun 180'inci maddesinin yollamasıyla aynı kanunun 208-256'ncı maddelerine uygun olarak tasfiye işlemleri yürütülür.²²

Terekenin tasfiyesine ilişkin süreçte öncelikle masa alacakları başka bir ifadeyle, sulh mahkemesi tarafından tasfiye sırasında yapılan masraflar İcra ve İflâs Kanunu'nun 248'inci maddesine göre tam olarak ödenir. Daha sonra sırasıyla mirasbırakanın alacaklıları, alacaklarıyla orantılı olarak tatmin

¹⁹ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 628; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 400; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 351; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 407; Helvacı, **a.g.e.**, s. 187; Öztan, **Miras**, s. 329.

²⁰ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s.628; Helvacı, **a.g.e.**, s. 187; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 351; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 407-408; Öztan, **Miras**, s. 329; İmre, **a.g.e.**, s. 565; Özüğür, **a.g.e.**, s. 179-180; Coquoz, **a.g.m.**, s. 690; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 251.

²¹ YHGK. 29.03.2006 T., 2-65 E., 108 K. ((Erişim) <http://www.kazanci.com>, 01 Nisan 2010); Y. 2. HD. 12.06.2003 T., 2003/7484 E., 2003/8676 K. ((Erişim) <http://www.aki.net>, 01 Nisan 2010); Y. 2. HD. 07.12.2004 T., 14914 E., 14665 K.; 08.12.2005 T., 14348 E., 17188 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 600-601).

²² Helvacı, **a.g.e.**, s. 154; Şener, **Miras**, s. 267; Kuru, Arslan, Yılmaz, **İcra ve İflâs**, s. 503; Y. 2. HD. 18.06.2001 T., 8081 E., 9578 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 599); Y. 2. HD., 13.10.2003 T., 12013 E., 13349 K. (Özmen, **a.g.e.**, s. 807); Y. 2. HD., 10.12.2004 T., 11256 E., 12960 K. (Özüğür, **a.g.e.**, s. 139).

edilir ve geriye bir şey kalırsa, vasiyet alacaklarının değeriyle orantılı olarak vasiyet alacaklıları tatmin edilir.²³ Nitekim Medenî Kanun'un “*alacaklıların durumu*” kenar başlıklı 603/l'inci maddesine göre de; “*Mirasbırakanın alacaklılarının hakları, vasiyet alacaklılarının haklarından, vasiyet alacaklılarının hakları da mirasçılarının alacaklılarının haklarından önce gelir.*”²⁴

Yukarıda da ifade edildiği üzere, tasfiye sürecinde geriye bir şey kalırsa kalan miktar tasfiye bakiyesi olarak adlandırılır ve mirası reddetmemişler gibi kalan bakiye en yakın yasal mirasçılara verilir. Zira, bu durum resmî tasfiyenin hukukî bakımından, tabîî bir sonucu olmaktadır.²⁵

Tasfiye sonucunda artan bakiyenin de mirası reddetmiş olan en yakın yasal mirasçılarının biri veya bir kısmı tarafından reddedilmesi mümkündür. Bu halde yine Medenî Kanun'un 611/l'inci maddesindeki ana kural uyarınca, reddeden mirasçı ya da mirasçılarının hissesi mirasbırakandan önce ölmüşler gibi kendi altsoylarına geçer. Şayet altsoy yoksa diğer yasal mirasçılarının hisselerinde artış olur. Tasfiye bakiyesinin en yakın yasal mirasçılarının tamamı tarafından reddedilmesi durumunda ise, daha sonraki derece veya zümrede bulunan yasal mirasçılar ve en son olarak da devletin mirasçılığı söz konusu olur.²⁶

²³ Kuru, Arslan, Yılmaz, **İcra ve İflâs**, s. 590 vd; Helvacı, **a.g.e.**, s. 155.

²⁴ EMK.m.543/l'de “*Müteveffanın alacaklılarının hakları, kendilerine muayyen şey vasiyet olunan kimselerin haklarına tekaddüm eder*” hükmü mevcuttu. Bu hükme göre, mirasçılarının alacaklıları ile vasiyet alacaklılarından hangisine öncelik tanınacağı hususu belirsizdi. Eski Medenî Kanunumuzda bu yönde bir kanun boşluğu bulunmaktaydı. Öğretide, söz konusu boşluğun vasiyet alacaklılarının haklarının mirasçının kişisel alacaklılarının haklarından önce geldiği yönünde bir hükümle doldurulması gerektiği görüşü hâkimdi (İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 417; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 598). Yeni Medenî Kanunumuz yasalaşırken Eski Medenî Kanunumuzdaki bu boşluk dikkate alınarak, öğretide hâkim olan görüş de uygun olacak şekilde 603/l'inci maddede, vasiyet alacaklılarının haklarının mirasçılarının alacaklılarının haklarına göre öncelikli olduğu hükme bağlanmıştır. Yeni Medenî Kanunun gerekçesinde de bu durum şu şekilde ifade edilmiştir: “*...mirasçılar, vasiyet alacaklıları ifa edildikten sonra kalan terekeyi paylaşacaklarından ve mirasçılarının alacaklıları da borçlusuna(mirasçıya) düşecek pay üzerinde bir istem hakkına sahip olacağından, vasiyet alacaklılarının haklarının, mirasçının alacaklılarının haklarından önce gelmesi olağandır...*” (Özkan, **TMK**, s. 604).

²⁵ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 351; Helvacı, **a.g.e.**, s. 155; İmre, **a.g.e.**, s. 566.

²⁶ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 352; Helvacı, **a.g.e.**, s. 158; İmre, **a.g.e.**, s. 566; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 575; Özuğur, **a.g.e.**, s. 180. Eski Medenî Kanun yürürlükteyken tasfiye bakiyesinin kime ait olacağı hususu tartışmalıydı. Öğretide hâkim olan düşünceye göre; kaynak İsviçre Medeni Kanunu

b. Sağ Kalan Eşle Birlikte Mirasçı Olan Altsoyun Tümünün Mirası Reddetmesinin Sonuçları

Kanun koyucu, Medenî Kanun'un 613' üncü maddesinde, altsoyun tümü tarafından reddedilen mirasın tamamının sağ kalan eşe geçeceğini kabul etmiştir. Bu maddede de, bir zümrede hiç mirasçı bulunmaması durumunda terekenin sonra gelen zümreye geçeceğine ilişkin ana kurala bir

CCS.art.573/al.2'nci maddesinde borçlar ödendikten sonra tasfiye bakiyesinin ret hiç yapılmamış gibi hak sahiplerine ait olacağına ilişkin hükmün yeterince açık olmasından dolayı hukukumuz açısından da tasfiye bakiyesinin aidiyeti yönünden aynı çözümün kabul edilmesi ve tasfiye bakiyesinin sanki ret hiç yapılmamış gibi mirası reddetmiş bulunan mirasçılara ait olması gerektiği kabul edilmekteydi (İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 431; Hatemi, **Miras**, s. 112; Köprülü, **a.g.e.**, s. 379, dn. 14; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 368; Berki, "Ret ve İade", s. 484). Yargıtay da, tasfiye bakiyesinin sanki mirası hiç reddetmemişler gibi hak sahiplerine yani mirasçılara verileceği görüşündeydi (bkz. Y.2. HD. 30.03.1973 T., 2042 E., 2039 K.; 3.3.1987 T., 678 E., 1676 K. (Erişim) <http://www.meseyazilim.com>, 12 Mart 2010). Kocayusufpaşaoğlu ise, Medenî Kanun'da 1'inci madde anlamında bir gerçek olmayan boşluk bulunduğunu ve bu boşluğun kaynak İsviçre Medeni Kanunu'nun 573'üncü maddesine uygun şekilde doldurulması gerektiğini savunmuştur. Yazara göre, bu halde bizim hukukumuz açısından da en yakın yasal mirasçıların tümü tarafından reddedilen mirasın mevzuatımızdaki diğer hükümlerden de yararlanmak suretiyle, kaynak kanunda olduğu gibi iflâs hükümlerine göre tasfiyesine gidilebilir. Bunun yanı sıra mevzuatımızda mevcut diğer düzenlemeler olan MK. 554'üncü ve reddolunan mirasın tasfiyesini düzenleyen İİK.180'inci maddeleri, terekenin bu şekilde bir tasfiyesinin yapılması gerektiğini belirten ancak tasfiye bakiyesinin kime ait olacağı konusunda herhangi bir çözüm öngörmemiş olan hükümlerdir. Bu nedenle, tasfiye bakiyesinin kime ait olacağı sorunu için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Mirası reddederek mirasla hukukî ilişkilerini koparmak isteyen mirasçıların tasfiyeden sonra sanki mirası reddetmemişler gibi tasfiye bakiyesine sahip olmaları doğru bir yaklaşım değildir. Dolayısıyla MK. 572'nci maddesinde metnin anlamsızlığı nedeniyle ortaya çıkmış olan boşluğun doldurulması sırasında, İsviçre Medeni Kanunu'nun sadece, bu durumlarda mirasın iflâs hükümlerine göre tasfiye edileceğine ilişkin hükmünden yararlanılması gerekir. MK. 572'nci ve devamındaki düzenlemelerde, mirasbırakanın borçlarından dolayı kişisel olarak sorumlu olmak istememekle birlikte yine de mirastan yararlanmak isteyen mirasçılara resmî tasfiye talebinde bulunabilmelerine imkân sağlandığı göz önüne alındığında Medenî Kanunumuzdaki boşluğun, kaynak kanunun 573/II'nci(CCS.art.573/al.2) maddesinden yararlanılmak suretiyle doldurulması zorunlu değildir. MK.551/I'inci maddesindeki genel prensibin uygulanacağını ve tasfiye bakiyesinin, mirası reddeden mirasçılardan sonra gelen mirasçılara ait olacağını kabul etmek daha doğru bir çözüm olacaktır (Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 626-627). Helvacı'nın da isabetle belirttiği üzere, hükmün amacı mirası reddeden en yakın yasal mirasçıların mirası reddettikleri için cezalandırılması değildir. Kanun koyucu düzenleme yaparken, en yakın yasal mirasçıların tümünün mirası reddettiği hallerde, mirasbırakana manevi yönden daha zayıf bağlarla bağlı olan mirasçıların da mirası reddetmelerinin kuvvetli bir ihtimal olduğu varsayımından hareket edilmiştir. Bu sebeple, en yakın yasal mirasçıların mirası reddettikleri durumlarda mirasın diğer mirasçılara intikaline izin vermeden mirasın bir an önce tasfiye edilmesi gerekir. Ancak tasfiye sonucunda geriye bir şey kalması halinde, kalan değer, mirasbırakanla manevi bağları daha zayıf olan diğer mirasçılara ait olması hakkaniyete uygun bir çözüm olmayacaktır. Zira bu tarz bir sonuç hayatın olağan akışına göre çoğu zaman mirasbırakanın da gerçekleştirmesini istemeyeceği bir çözüm olacaktır (Helvacı, **a.g.e.**, s. 158). Öğretide hâkim olan düşünceye uygun olarak, Yeni Medenî Kanunumuzda, kaynak İsviçre Medeni Kanunu'nun 573. maddesine bağlı kalınarak tasfiye sonucunda geriye bir şey kalırsa, kalan bu değer, mirası reddetmemişler gibi yine en yakın yasal mirasçılara verileceğinin hüküm altına alınması isabetli bir düzenleme olmuştur.

istisna getirilmiştir.²⁷ Sözü geçen hükmün uygulanabilmesi için, sağ kalan eşin altsoy ile birlikte mirasçı olması, altsoyun tamamı tarafından mirasın reddedilmiş olması ve aynı zamanda sağ kalan eşin de mirası reddetmemiş olması gerekir. Şayet sağ kalan eş tarafından da miras reddedilmişse, artık miras en yakın tüm yasal mirasçılar tarafından reddedilmiş sayılır ve Medenî Kanun'un 612'nci maddesi uyarınca mirasın resmî tasfiyesi yoluna gidilir.²⁸

Yukarıda zikredilen maddede yer alan “altsoyun tamamı” ifadesi yeterince açık değildir. Bir önceki başlık altında açıklandığı gibi burada da ifade edilmek istenen altsoy zümresinin tamamı olmayıp, mirasbırakana ilk planda ve doğrudan doğruya birinci derecede yasal mirasçı olan altsoyudur.²⁹ Örneğin; mirasbırakanın ölümü anında yasal mirasçıları olarak oğulları (A), (B) ve (C) ile (A)'nın çocukları (D) ve (E) hayatta ise, bu durumda (A), (B), ve (C) Medenî Kanun'un 613'üncü maddesi anlamında altsoy kavramı içindedirler. Buna karşılık (A)'nın çocukları (D) ve (E) 613'üncü maddenin uygulama alanına girmezler.

Medenî Kanun'un 613' üncü maddesinde yalnızca mirasbırakana ilk planda ve doğrudan doğruya mirasçı olan altsoyun tamamı tarafından mirasın reddedilmesi halinde mirasın tamamının sağ kalan eşe kalacağı kabul edilmiştir. Sağ kalan eşin birlikte mirasçı olduğu diğer zümre mirasçıların tamamının mirası reddettikleri hallerde de, mirasın tamamının yine sağ kalan eşe mi kalacağı hususunda ise kanunda herhangi bir çözüm öngörülmemiştir.³⁰ Şöyle ki, sağ kalan eşin ikinci zümre ile mirasçı olması ve bunlardan da mirasbırakana ilk planda ve doğrudan doğruya mirasçı

²⁷ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 408; Antalya, **a.g.e.**, s. 389; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 400. Medenî Kanun'un 613'üncü maddesinde niçin bu şekilde bir düzenleme getirildiği gerekçede şu şekilde açıklanmaktadır: “*Dar anlamda aile ve sağ kalan eşin mirasta daha fazla korunması yönündeki çağdaş eğilimlere uygun olarak, birinci zümrede yer alan ölenin altsoyunun tamamının mirası reddetmeleri halinde, bu reddin sağ kalan eşin yararlanması gerektiği, böyle bir reddin mirasbırakanın ikinci zümredeki mirasçılarının yararlanmasının mantıklı olmayacağı düşünülmüştür.*” (Özta, **TMK**, s. 612).

²⁸ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 352; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 298; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 513.

²⁹ Özta, **Miras**, s. 329; Helvacı, **a.g.e.**, s. 165; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 408; İmre, Erman, **a.g.e.**, s.352; Özüğür, **a.g.e.**, s. 181.

³⁰ Helvacı, **a.g.e.**, s. 165; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 400.

olanların tümünün mirası reddetmesi halinde, terekenin tamamı sağ kalan eşe mi kalacak; yoksa sağ kalan eşin diğer mirasçılar ile birlikte mirasçılığı mı söz konusu olacaktır?

Burada öncelikle belirtmek gerekir ki, Medenî Kanun'un 613'üncü maddesi istisnai bir hüküm olup, istisnai hükümler dar yorumlanmalıdır. Kanun koyucunun, Medenî Kanun'un 613'üncü maddesini tüm zümre mirasçılarını içine alacak şekilde kaleme alabilecekken, sadece altsoyun tümünün mirası reddetmesi ihtimalini hüküm altına almış olması bu meseleyi olumsuz bir şekilde çözüme kavuşturmak istediğini göstermektedir. Bu nedenle, sağ kalan eşin mirasçı olduğu diğer zümre mirasçılarından mirasbırakana ilk planda ve doğrudan doğruya mirasçı olanların tamamı tarafından mirasın reddedildiği hallerde, Medenî Kanun'un 611'inci maddesindeki genel kural uygulanmalı ve sağ kalan eşin diğer mirasçılar ile birlikte mirasçı olduğu kabul edilmelidir. Bu durumda sağ kalan eşin miras hakkı kuşkusuz artmış olur.³¹

Bu meseleyi örneklerle somutlaştıracak olursak: Mirasbırakan (M)'nin ölümü anında yasal mirasçıları olarak sağ kalan eşi (E) ve kardeşi (K)'nin bulunması ve (K)'nin mirası reddetmesi halinde, onun miras hakkı (E)'ye geçmez. Böyle bir ihtimalde, (E)'nin üçüncü zümre ile birlikte mirasçılığı söz konusu olur. Yine başka bir örnekte; (M)'nin ölümü ile birlikte geride eşi (E), annesi (A), babası (B) ve kardeşi (K)'nin kaldığını varsayarsak, böyle bir ihtimalde (M)'nin mirasçıları eşi (E), annesi (A) ve babası (B)'dir. (A) ve (B)'nin mirası reddetmeleri durumunda, (E)'nin birlikte mirasçı olduğu ikinci zümre mirasçılarından ilk planda ve doğrudan doğruya mirasbırakana mirasçı olanların tamamı mirası reddetmiş olurlar. Bu halde Medenî Kanun'un 611'inci maddesi gereğince sağ kalan eş (E), mirasbırakan (M)'nin kardeşi (K) ile birlikte mirasçı olur.

³¹ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 352; Helvacı, **a.g.e.**, s. 166.

Sözü geçen madde metninde de açıkça ifade edildiği üzere, Medenî Kanun'un 613' üncü maddesi hükmü mirasbırakanın altsoyuyla birlikte eşinin de yaşıyor olması halinde uygulanır. Buna karşılık mirasbırakanın ölümü anında eşi hayatta değilse, böyle bir halde altsoyun tamamının mirası reddetmesi durumunda ne yapılması gerektiği hususunda bir düzenleme getirilmemiştir.

Öğretide de isabetle belirttiği üzere, bu boşluk Medenî Kanun'un 612' inci maddesinin kıyas yoluyla uygulanması suretiyle doldurulmalıdır. Yani bu halde, mirasın en yakın yasal mirasçılarının tamamı tarafından reddedildiği ve dolayısıyla iflâs hükümlerine göre tasfiyeye gidileceği kabul edilmelidir.³²

c. Sonra Gelen Mirasçılar (Alt Derece) Lehine Reddin Sonuçları

Medenî Kanun'un 614'üncü maddesinde en yakın yasal mirasçılarının tamamı, birkaçı veya birinin, kendisinden sonra gelen derecedeki mirasçılar lehine mirası reddetmelerinin mümkün olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu durumda, mirasın Medenî Kanun'un 612'nci maddesine göre tasfiyesinden önce, lehine ret beyanında bulunulan kişiye mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesi tarafından bildirimde bulunularak, mirası kabul etmesi teklif olunur. Lehine ret beyanında bulunulan mirasçı, bildirimden itibaren bir aylık bir süre içinde mirası kabul edilebilir, reddedilebilir ya da bu süreyi susarak geçirebilir. Sürenin susarak geçirilmesi ret anlamına gelir.³³ Ancak lehine ret beyanında bulunulan alt derecedeki mirasçının da 614'üncü

³² Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 408; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 400.

³³ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 630; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 401; Antalya, **a.g.e.**, s. 389-390; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 352-353; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 408-409; Köprülü, **a.g.e.**, s. 380; İmre, **a.g.e.**, s. 568; Helvacı, **a.g.e.**, s. 173; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 298; Berki, **Miras**, s. 57; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 514; Şener, **Miras**, s. 268; Özüğür, **a.g.e.**, s. 181; Aybay, **a.g.e.**, s. 94; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 255; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 39; Öztan, **Miras**, s. 330; Y. 2. HD. 08.07.1997 T., 5854 E., 8034 K. ((Erişim) <http://www.akip.net> 15 Mart 2010).

maddeden yararlanması ve mirası tekrar alt derece lehine reddetmesi mümkün değildir.³⁴

Sonra gelen mirasçılar (alt derece) lehine reddi düzenleyen Medenî Kanun'un 614'üncü maddesi, en yakın yasal mirasçılarının tümü tarafından reddedilen mirasın, iflâs hükümlerine göre tasfiye edileceğine ilişkin Medenî Kanun'un 612'nci maddesinin ikinci istisnasıdır.³⁵ Bu hüküm daha önce de ifade edildiği üzere, ret açıklamasının kayıtsız ve şartsız olması gerektiğini düzenleyen Medenî Kanun'un 609/II' nci maddesinin de bir istisnasını teşkil etmektedir. Zira, mirasın sonra gelen mirasçılarının, kabul veya ret yönünde beyanda bulunmaya davet edilmek suretiyle reddedilmesi durumunda artık ret beyanının kayıtsız ve şartsız olduğundan söz etmek mümkün değildir.³⁶

Medenî Kanun 614'üncü maddesinin uygulama alanı bulabilmesi için, en yakın yasal mirasçılarının tamamının mirası reddetmesi ve içlerinden en az birinin mirası alt derece lehine reddetmiş olması gerekir. Dolayısıyla mirası kabul eden bir mirasçı dahi olsa, reddeden mirasçı veya mirasçılarının sonra gelen (alt derece) mirasçılar lehine yapmış oldukları ret hüküm ifade etmez ve madde 611'deki ana kural uygulama alanı bulur.³⁷ Diğer taraftan, hükmün uygulama alanı bulabilmesi için, mirası reddeden yasal mirasçılarının tamamının sonra gelen mirasçılar (alt derece) lehine mirasın reddi yoluna gitmelerinin zorunlu olup olmadığı hususunda bir belirsizlik söz konusudur. Bu halde, mirası reddeden en yakın tüm yasal mirasçılardan biri veya birkaçının, mirası sonra gelen mirasçı ya da mirasçılar lehine reddetmiş olmasının, hükmün uygulama alanı bulabilmesi için yeterli olacağının kabulü yerindedir.³⁸ Zira mirası reddeden en yakın yasal mirasçılarının tamamının alt

³⁴ Helvacı, **a.g.e.**, s. 173; Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 630; Özügür, **a.g.e.**, s. 181.

³⁵ Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 628; İmre, **a.g.e.**, s. 568; Antalya, **a.g.e.**, s. 390; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 353; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 408. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesini öngören MK.'nın 612'nci maddesinin birinci istisnası “sağ kalan eşle birlikte mirasçı olan altsoyun tümü tarafından mirasın reddi” başlığı altında açıklanan MK.'nın 613'üncü maddesidir (bkz. s. 63-65).

³⁶ Helvacı, **a.g.e.**, s.169-170; Kocayusufoğlu, **Miras**, s. 628; Öztan, **Miras**, s. 330.

³⁷ İmre, **a.g.e.**, s. 568; Şener, **Miras**, s. 269-270.

³⁸ Oğuzman da eserinde bu hususu “ mirası reddeden en yakın kanuni mirasçılar veya içlerinden biri kendilerinden sonra gelen (*madun*) derecedeki (*sonra gelen tabaka veya zümredeki*) mirasçılarının

derece lehine ret beyanında bulunmalarının zorunlu olduğunun kabulü hükmün amacı ile bağdaşmaz. Eğer mirasçılarının tamamının alt derece lehine ret beyanında bulunmasının zorunlu olduğu kabul edilecek olursa, örneğin, ailesi ile iyi ilişkiler içerisinde olmayan ve mirası reddeden bir mirasçı, diğer mirasçılarının sonra gelen mirasçı lehine ret beyanında bulunmalarını kolaylıkla engelleyebilir.³⁹

Sonra gelen mirasçılar (alt derece) lehine reddin herhangi bir mirasçı lehine yapılması söz konusu değildir. Maddeye göre, mirasçılarının ancak kendilerinden sonra ilk gelen derece veya zümrede bulunan mirasçılar lehine ret beyanında bulunmaları gerekir. Yine buradaki reddin, alt derecedeki veya zümredeki bütün mirasçılar lehine yapılması gerekmektedir. Bunlardan en az birisinin mirası kabul etmesi ile terekenin resmî tasfiyesi önlenmiş olur.⁴⁰

Yargıtay da bir kararında, sözü geçen hükmün uygulanabilmesi için, mirasçılarının tümünün mirası reddetmiş olmaları ve ret hakkının alt derecenin tümünü kapsayacak şekilde kullanılması gerektiğine hükmetmiştir. Yargıtay söz konusu kararda ayrıca mirası reddeden bütün mirasçılarının değil, yalnızca bir mirasçının alt derece yararına ret hakkını kullanmasının yeterli olacağını kabul etmiştir.⁴¹

Maddenin birinci fıkrasında geçen “kendilerinden sonra gelen mirasçılardan” ifadesinden ne anlaşılması gerektiği hususuna da kısaca değinmekte fayda vardır. Helvacı’nın da isabetle belirttiği üzere, bu ifadeden

tasfiyeye başvurmadan önce *mirası kabul veya red etmeye davet olunmalarını* talep edebilir.” şeklinde ifade ederek hükmün uygulanabilmesi için en yakın yasal mirasçılardan biri tarafından sonra gelen (alt derece) mirasçı lehine mirasın reddedilmiş olmasının yeterli olacağını kabul etmiştir (Oğuzman, **a.g.e.**, s. 298).

³⁹ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s.630; Coquoz, **a.g.m.**, s. 692; Helvacı, **a.g.e.**, s. 170.

⁴⁰ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 353; İmre, **a.g.e.**, s. 568; Şener, **Miras**, s. 269-270; Belgesay, **a.g.e.**, s. 175; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 576; Coquez, **a.g.m.**, s. 692; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 255. Y. 2. HD. 24.02.1998 T., 14364 E., 2100 K. sayılı kararında da bu husus şu şekilde ifade edilmiştir: “...*En yakın yasal mirasçılarının kendilerinden sonra gelen derecedeki (paranteldeki) mirasçılar lehine reddetmeleri de imkân dâhilindedir. Buradaki ret alt tabakadaki (paranteldeki) bütün mirasçılar lehine yapılmalıdır... Bunlardan birisinin mirası kabul etmesi halinde artık Medeni Kanunun 552 (YMK. 612). maddesinde öngörülen resmi tasfiye yoluna gidilemez...*” (Özüğür, **a.g.e.**, s. 144).

⁴¹ Y.2. HD. 03.05.1977 T., 3525 E., 3743 K. (Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 216-217).

mirasbırakandan önce ölmüş olsalardı, en yakın yasal mirasçılarının yerine mirasçı olacak kişileri anlamak gerekir.⁴² Örneğin, mirasbırakan (M)'nin ölümü ile geride annesi (A), kardeşi (K), oğlu (O) ve oğlundan olma torunu (T)'nin kaldığını, (M)'nin oğlu (O)'nun mirası süresi içerisinde sonra gelen mirasçı (alt derece) lehine reddettiğini varsayalım. Bu durumda alt derecedeki mirasçı (O)'nun çocuğu (T)' dir.

Daha önce de ifade edildiği üzere, sulh hâkimi tarafından kendisine resmen bildirimde bulunulduğu tarihten itibaren bir ay içinde alt derecedeki mirasçılarının hiçbirisinin mirası kabul etmemesi halinde, miras onlar tarafından da reddedilmiş sayılır ve Medenî Kanun'un 612'nci maddesi uyarınca terekenin iflâs hükümlerine göre resmî tasfiyesinin yapılması söz konusu olur.⁴³

Tasfiye sonucunda geriye artan birşey kalması durumunda, tasfiye bakiyesinin kime ait olacağı da Medenî Kanun'un 614'üncü maddesinin son fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre, tasfiye sonunda arta kalan değerler önce gelen mirasçılara verilir. Burada önce gelen mirasçılardan kasıt, mirası önceden reddetmiş bulunan en yakın yasal mirasçılardır. Alt derecedeki mirasçılar, lehine miras reddedildiği halde mirası kabul etmedikleri için tasfiye bakiyesinde hakları olmaz.⁴⁴

⁴² Helvacı, **a.g.e.**, s. 172.

⁴³ Helvacı, **a.g.e.**, s. 173; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 353; Şener, **Miras**, s. 269; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 298; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 255.

⁴⁴ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 409; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 353; Öztan, **Miras**, s. 331; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 401; Helvacı, **a.g.e.**, s. 174; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 255; Şener, **Miras**, s. 269. İmre, tasfiye sonucunda geriye artan birşey kalması durumunda, bu tasfiye bakiyesinin sonuncu mirasçılara (lehine miras reddedilmiş olan mirasçılara) verilmesi gerektiğini savunmuştur. Yazara göre, sonra gelen mirasçılar (alt derece) lehine ret, şarta bağlı bir ret niteliği taşımaz. Çünkü lehine ret beyanında bulunulan mirasçı da mirası kabul etmeyecek olursa, mirası reddetmiş olan mirasçılar yeniden miras haklarını kazanamazlar. Buradaki durum, daha çok reddeden mirasçılar üzerinde etkili olmayan bir kayıtla, bir hakkın kullanılmasıdır (İmre, **a.g.e.**, s. 569).

D. Atanmış Mirasçılarının Mirası Reddetmesinin Sonuçları

Medenî Kanun'un 611/II'nci maddesine göre, atanmış mirasçının mirası reddetmesi halinde, ölüme bağlı tasarrufla aksi öngörülmemişse, ona tahsis edilmiş olan pay, mirasbırakanın en yakın yasal mirasçılarına geçer. Hükümden anlaşıldığı üzere, atanmış mirasçının mirası reddetmesi, mirasbırakanın en yakın yasal mirasçılarının miras paylarının artmasına sebep olacaktır. Bu halde atanmış mirasçının mirasçıları ya da diğer atanmış mirasçılar reddedilen miras payı üzerinde hak iddia edemez.⁴⁵

Burada bir veya birden fazla atanmış mirasçının bulunması, bunlardan birinin veya hepsinin mirası reddetmiş olması farklı sonuç doğurmaz. Her halde atanmış mirasçı tarafından reddolunan miras en yakın yasal mirasçıya geçer. Ancak mirasbırakan ölüme bağlı tasarrufunda aksini öngörmüşse bu takdirde mirasbırakanın arzusuna göre hareket edilmelidir.⁴⁶ Böyle bir ölüme bağlı tasarruf, esas itibariyle, yedek mirasçı atamayı içeren bir ölüme bağlı tasarruftur. Zira yedek mirasçı atamanın düzenlendiği Medenî Kanun'un 520'nci maddesine göre, mirasbırakan atadığı mirasçının mirası reddetmesi halinde onun yerine geçmek üzere bir veya birden çok kişiyi yedek mirasçı olarak atayabilir.⁴⁷

⁴⁵ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 630; Antalya, **a.g.e.**, s. 389; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 409; Helvacı, **a.g.e.**, s. 183-184; İmre, **a.g.e.**, s. 561; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 514; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 349; Şener, **Miras**, s. 265; Coquez, **a.g.m.**, s. 693-694; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 296; Özüğür, **a.g.e.**, s. 179; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 252.

⁴⁶ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 3349; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 514; Helvacı, **a.g.e.**, s. 184; İmre, **a.g.e.**, s. 561; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 630; İmre, **a.g.e.**, s. 561; Şener, **Miras**, s. 265; Belgesay, **a.g.e.**, s. 172; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 251.

⁴⁷ Helvacı, **a.g.e.**, s. 185; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 631; Belgesay, **a.g.e.**, s. 172; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 236. İmre'ye göre, ölüme bağlı tasarrufta bu konuda bir açıklık bulunmuyorsa mirasbırakanın irade beyanının yorumlanması gerekir. Örneğin, mirasbırakanın, mirasının tamamını birden fazla atanmış mirasçıya bırakması ve yasal mirasçılarını mirasından uzaklaştırmış olması halinde, atanmış mirasçılardan biri mirası reddedirse bu durumda, reddolunan miras payının yasal mirasçılara değil, mirası reddetmemiş olan diğer atanmış mirasçılara intikal etmesi gerekir. Zira bu sonuç, mirasbırakanın son arzusundan anlaşılmaktadır (İmre, **a.g.e.**, s. 561. Aynı yönde görüş için bkz. İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 514; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 573).

E. Vasiyet Alacaklılarının Vasiyeti Reddetmesinin Sonuçları

Medenî Kanun'un "*vasiyetin reddi*" kenar başlıklı 616'ncı maddesine göre, vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetmesi halinde, ölüme bağlı tasarrufta mirasbırakan aksini öngörmemişse, vasiyet edilen şey vasiyet borçlusuna aittir.

Vasiyet alacaklısı mirasbırakanın küllî halefi olmadığından terekenin borçlarından sorumlu değildir. Buna rağmen kanun koyucu, vasiyet alacaklısının da vasiyeti reddedebileceğini öngörmüştür. Ancak burada teknik anlamda bir ret söz konusu değildir.⁴⁸ Vasiyet, vasiyet alacaklısına sadece bir alacak hakkı tanıdığından vasiyet alacağının reddi, mirasın gerçek reddinden bir takım farklılıklar arz eder. Bu farklılıklar dikkate alınmak suretiyle gerçek redde ilişkin hükümler uygulama alanı bulabilir.⁴⁹

Kanun koyucu, vasiyet alacağının reddine imkân tanımakla birlikte, bu reddin nasıl gerçekleştirileceği hususunda herhangi bir düzenlemeye yer vermemiştir. Bu nedenle, vasiyet alacağının reddi açık bir irade beyanı ile olabileceği gibi, vasiyet alacaklısının, vasiyet konusu belirli bir malın teslimi ile yükümlü olan mirasçı tarafından satılmasına veya vasiyet edilen alacağın temlikine olur vermesi gibi örtülü olarak da olabilir. Yine vasiyet alacaklısı, vasiyet borçlusu mirasçı ile yapacağı bir anlaşma ile onu vasiyet borcundan ibra edebilir.⁵⁰

Vasiyet alacaklısı tek taraflı irade açıklaması ile vasiyet alacağını reddedebilir. Ancak gerçek reddin farklı olarak vasiyet alacağının reddi için

⁴⁸ Helvacı, **a.g.e.**, s. 204; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 261.

⁴⁹ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 359; Helvacı, **a.g.e.**, s. 205.

⁵⁰ Kemal Tahir, Gürsoy, **Türk Medenî Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti**, Ankara, Yıldız Matbaası, 1955, s. 114; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 359; İnan, Ertas, Albaş, **a.g.e.**, s. 519; İmre, **a.g.e.**, s. 577; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 584; Aybay, **a.g.e.**, s. 95.

herhangi bir süre öngörülmemiştir.⁵¹ Dolayısıyla vasiyet alacaklısı kendisine yapılan vasiyeti dilediği zaman reddedebilir.⁵²

Vasiyet alacağının reddi beyanının, gerçek reddin farklı olarak mirasbırakanın son yerleşim yeri sulh mahkemesine yöneltilmesi şart değildir.⁵³

Vasiyet alacağının reddinde, mirasçılarının, mirasbırakanın veya mirasçılarının alacaklılarının menfaatlerinin korunmasına ilişkin bir gereklilik bulunmadığından, reddin kayıtsız şartsız olması gerektiği hakkındaki Medenî Kanun'un 609/II' nci maddesinin uygulanması söz konusu olmaz ve vasiyet alacağının reddi, mirasbırakanın iradesine aykırı düşmedikçe kayıt veya şarta bağlı olarak yapılabilir.⁵⁴

Mirası reddeden mirasçının alacaklılarının reddin iptali hakkındaki talep ve dava haklarına ilişkin olarak Medenî Kanun'un 617'nci maddesi de mal vasiyetinin reddi halinde uygulanmaz. Mal vasiyetini reddeden vasiyet alacaklısının alacaklıları, 617'nci maddeye dayanarak iptal davası açamayacaklar ise de, İcra ve İflâs Kanunu'nun 280' inci maddesine dayanarak iptal davası açabilmeleri mümkündür. Bu hükme göre, malvarlığı borçlarına yetmeyen borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kastı ile yapacağı tüm işlemlerin iptali talep edilebilir.⁵⁵

⁵¹ Helvacı, **a.g.e.**, s. 205; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 269; Belgesay, **a.g.e.**, s. 176; Göktürk, **a.g.e.**, s. 104; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 359; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 261.

⁵² İmre, Erman'a göre mal vasiyetinin reddi için bir süre öngörülmemiş ise de bunun talep edilebilmesi bakımından Medenî Kanun'un 602'nci maddesinde on yıllık bir zamanaşımı süresi öngörülmüştür. Dolayısıyla vasiyet alacaklısının bu zamanaşımı süresi içinde talepte bulunmaması vasiyet alacağının reddi anlamına gelecektir (İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 357; Aynı yönde bkz. İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 519; Gürsoy, **a.g.e.**, s. 114). Bu görüş, alacak haklarının sona ermeyip ancak zamanaşımına uğrayabileceği gözden kaçırıldığı gerekçesiyle eleştirilmiştir (Oğuzman, **a.g.e.**, s. 287, dn. 101; Helvacı, **a.g.e.**, s. 206, dn. 516).

⁵³ Helvacı, **a.g.e.**, s. 207.

⁵⁴ Gürsoy, **a.g.e.**, s. 113; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 359; Helvacı, **a.g.e.**, s. 207; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 519; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 584.

⁵⁵ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 359-360; Aybay, **a.g.e.**, s. 95; Helvacı, **a.g.e.**, s. 209-210.

Birden çok vasiyet alacağının söz konusu olması halinde vasiyet alacaklısı, bunlardan bir kısmını kabul edip diğerlerini reddedebilir.⁵⁶

Vasiyet alacağının reddinin düzenlendiği 616'ncı maddede, yer alan “...mirasbırakanın arzusunun başka türlü olduğu tasarruftan anlaşılmadıkça...” şeklindeki ifadeden anlaşılması gereken mirasbırakanın yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufta bir yedek vasiyet alacaklısı atama yoluna gitmemiş olmasıdır. Medenî Kanun'un yedek mirasçı atamaya ilişkin 520'nci maddesi belirli mal vasiyeti bakımından da uygulanabilir. Bir başka ifadeyle mirasbırakan, vasiyet alacaklısının mirası reddetmesi halinde, onun yerine yedek vasiyet alacaklısı atayabilir. Bu halde artık vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetmesi durumunda vasiyet konusu malvarlığı değeri vasiyet yükümlüsüne geçmez.⁵⁷

F. Devletin Mirası Reddetmesinin Sonuçları

Devletin mirası ret hakkına sahip olup olmadığı hususunda öğretide iki farklı görüş ileri sürülmektedir. Bir görüşe göre⁵⁸, yasal mirasçı olan devlet de diğer yasal mirasçılar gibi, mirası reddetme hakkına sahiptir. Nitekim Medenî Kanun'un 605/l'inci maddesine göre, yasal ve atanmış mirasçılar mirası reddedebilirler. Bu hükümden hareket edildiğinde devletin de bir yasal mirasçı olduğu, dolayısıyla mirası reddetmesine herhangi bir engel bulunmadığı kabul edilebilir. Bu görüş neticesinde devletin mirası reddetmesi üzerine en yakın tüm yasal mirasçıların mirası reddetmesine ilişkin Medenî Kanun'un 612'nci maddesi uygulama alanı bulur ve tereke sulh mahkemesince iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir. Eğer tasfiyenin sonunda geriye birşey kalırsa yine devlete ait olacak ve devlet bir yasal mirasçı gibi tasfiyenin kapanmasından sonra geriye kalan net aktifi reddetme hakkına

⁵⁶ Helvacı, **a.g.e.**, s. 208; Gürsoy, **a.g.e.**, s. 113.

⁵⁷ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 409; Göktürk, **a.g.e.**, s. 104; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 360; Helvacı, **a.g.e.**, s. 208; Belgesay, **a.g.e.**, s. 177; Gürsoy, **a.g.e.**, s. 119; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 262.

⁵⁸ Aybay, **a.g.e.**, s. 27; Ülgenalp, **a.g.m.**, s. 33;

sahip olmaz. Çünkü devlet zorunlu mirasçısıdır.⁵⁹ Bu hususta ileri sürülen bir diğer görüşe göre⁶⁰ ise, devletin sorumluluğu terekeden kendisine intikal eden malla sınırlı olduğundan devletin mirası reddetmesinin pratik bir değeri bulunmamaktadır. Dolayısıyla devletin mirası reddedemeyeceğini kabul etmek amaca daha uygun olur. Bu ikinci görüş eleştirilmiş ve denilmiştir ki, özellikle borcu fazla olan ve geriye birşey artma ihtimali zayıf bulunan terekelerde alacaklılarla uğraşmak istemeyen devletin mirası reddetme yoluna gitmeyi tercih edebileceği göz önünde bulundurularak devlet için mirası ret yolu kapatılmamalıdır.⁶¹

II. REDDEDEN MİRASÇININ KİŞİSEL ALACAKLILARININ İPTAL DAVASI HAKKI

Yasal veya atanmış mirasçıların⁶² sırf alacaklılarını zarara sokmak amacıyla mirası reddetmeleri muhtemeldir. İşte mirasçıların bu çeşit kötü niyetli davranışlarını önlemek ve alacaklıları korumak amacıyla kanun koyucu Medenî Kanun'un 617'nci maddesinde, mirasçının alacaklılarının veya iflâs halinde iflâs idaresinin mirasın reddinin iptalini talep edebilecekleri hükme bağlanmıştır.⁶³

⁵⁹ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 120-121; Helvacı, **a.g.e.**, s. 48.

⁶⁰ Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 387; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 120; Köprülü, **a.g.e.**, s. 114; Şakir, Berki, "Türk Medenî Kanununda Devletin Mirasçılığı", **Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 20, Sayı 1-4, 1963, s. 147-148.

⁶¹ Otto, Guidon, **Das Erbrecht des Gemeinwesen in seiner geschichtlichen Entwicklung und nach geltendem schweizerischem Recht**, Bern, y.y., 1916, s. 137-138, naklen Helvacı, **a.g.e.**, s. 48, dn. 99.

⁶² Yasal ve atanmış mirasçıların yanı sıra vasiyet alacaklısı da kendisine yapılan bir vasiyeti alacaklılarını zarara sokmak amacıyla reddetmiş olabilir. Fakat 617'nci maddede düzenlenen iptal davasının bu durumda uygulama alanı bulması mümkün olmayacaktır. Böyle bir vasiyet alacaklısı aleyhine İİK.m.280'e dayanarak iptal davası açılabilir (Berki, "Ret ve İade", s. 483; Helvacı, **a.g.e.**, s. 214).

⁶³ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 353; İmre, **a.g.e.**, s. 569; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 514; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 577; Şener, **Miras**, s. 271.

A. Genel Olarak Reddin İptali Davası

Malvarlığının aktif borçlarını karşılamaya yetmeyen bir mirasçı, sırf kendi alacaklılarına zarar vermek amacıyla mirası reddedecek olursa, alacaklılar veya hakkında iflâs açılmışsa iflâs idaresi, kendilerine yeterli güvence verilmemesi halinde, altı ay⁶⁴ içinde reddin iptali davası açabilirler (MK.m.617/I).⁶⁵

Mirasçı borca batık bir mirası reddedebileceği gibi, belirli menfaatleri elde etmeyi istemeyip borçlu olmayan bir mirası da reddetmesi mümkündür. Şayet borçlu olmayan bir mirası reddeden mirasçı, aynı zamanda borçlarını ödemekten acz halinde ise, onun yaptığı reddin alacaklıları zarar görürler. Bu halde, mirasçının, mirasla kazanacağı malların alacaklılara geçmesini engellemek amacıyla, mirası reddetmesi söz konusudur.⁶⁶

Reddin iptali davası sadece gerçek ret halinde uygulama alanı bulacaktır. Zira, aşağıda davanın şartları incelendiğinde anlaşılabacağı üzere, reddin iptalinin talep edilebilmesi için mirası reddeden mirasçının alacaklılarına zarar verme kastı ile hareket etmiş olması gerekir. Eğer hükmi reddin şartları gerçekleşmiş ise, mirasın reddedilmiş sayılmasının alacaklılara zarar verme kastıyla gerçekleştirildiğini iddia etmek mümkün değildir.⁶⁷

⁶⁴ Eski Medenî Kanun'da bu süre üç ay iken Yeni Medenî Kanun ile altı aya çıkarılmıştır. Kanunun gerekçesinde mirasın reddi halinde alacaklıların reddeden kişinin yerine mirasçı olan kişileri tespit etmelerinin ve yeterli teminatın tesis edilip edilmeyeceğinin belirli hale gelmesinin uzun zaman aldığı, Eski Medenî Kanun'un 557'nci maddesindeki üç aylık sürenin bu işlemler açısından yetersiz olduğu bu nedenle sürenin altı aya çıkarıldığı belirtilmiştir (Özkan, **TMK**, s. 618).

⁶⁵ Öğretide MK. 617'nci maddesindeki iptal davası ile İİK. 280'inci maddesindeki iptal davasının yarışıp yarışmayacağı hususu tartışma konusu olmuştur. Bir görüşe göre, 617'nci madde İİK. m.280'e göre özel bir hükümdür. Dolayısıyla alacaklının madde 617'nin yanı sıra madde 280'e dayanarak iptal davası açması mümkün değildir. Bir diğer görüşe göre ise, alacaklı özellikle MK. madde 617' de öngörülen altı aylık süreyi geçirdikten sonra İİK. madde 280'e dayanarak iptal davası açabilmelidir (Görüşler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Helvacı, **a.g.e.**, s. 212, dn. 536).

⁶⁶ İmre, **a.g.e.**, s. 570; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 354.

⁶⁷ Esat, Şener, "Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması", **Yargıtay Dergisi**, Cilt 3, Sayı 1, 1977, s. 119; Helvacı, **a.g.e.**, s. 213. Hükmi reddin söz konusu olduğu hallerde mirasçının kastından söz etmek mümkün olmadığından alacaklıların reddin iptali davası açma hakları bulunmamaktadır. Ayrıca terekenin borca batık olması durumunda zaten alacaklı yönünden reddin iptali bir yarar sağlamayacağından böyle bir halde iptal davası açmakta esasen pratik bir fayda da yoktur. Fakat, mirasçının hileli yollarla terekenin borca batık olduğu yönünde karar alması ya da bir mirasçının

B. Reddin İptali Davasının Şartları

1. Mirası Reddeden Mirasçının Ret Zamanında Mevcut Mallarının Borçlarını Ödemeye Yetmemesi

Reddin iptaline ilişkin 617'nci maddeye göre, reddin iptalinin talep edilebilmesi için reddeden mirasçının ret zamanında, miras yoluyla kendisine intikal edecek olan mallar hariç olmak üzere, mevcut malvarlığının borçlarını ödemeye yetmiyor olması gerekir. Zira, mirasçının, mirası kazandığı sırada ekonomik açıdan güçlü olmasına rağmen ret süresi içinde bu gücünü yitirmesi muhtemel olduğundan kanun koyucu ret zamanındaki ekonomik durumu esas almıştır.⁶⁸

Reddin iptalini talep eden alacaklı, mirasçının mirası reddederken malvarlığının borcuna yetip yetmediğini ispatla yükümlüdür. Burada bir borç ödemediği aciz vesikası veya mirasçının iflâsına ilişkin bir mahkeme kararı alınması şart değildir. Mirasın reddi anında, hâkimde, mirasçının malvarlığının borçlarını ödemeye yetmediği hususunda bir kanaat uyandırılması yeterlidir.⁶⁹

böyle bir karar almasını sağlaması veya açılacak bir davada hükmî reddin şartlarını temin etmesi söz konusu ise, bu şekilde davranışlarda bulunan mirasçının alacaklılarının reddin iptali davası açmaları mümkündür (Şener, **Miras**, s. 275).

⁶⁸ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 354; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 409; Öztan, **Miras**, s. 337; Helvacı, **a.g.e.**, s. 215; İmre, **a.g.e.**, s. 570; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 515; Şener, **Miras**, s. 273; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 239; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 298; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 256.

⁶⁹ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 354-355; Helvacı, **a.g.e.**, s. 216; Öztan, **Miras**, s. 337; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 515; İmre, **a.g.e.**, s. 570; Şener, **Miras**, s. 273-274; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 577-578; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 259. Yargıtay bir kararında, kötüniyetli reddin söz edilebilmesinin mirasçının malvarlığının borcuna yetmediğinin sabit olmasına bağlı olduğuna, bu nedenle öncelikle davalı mirasçının mamelekinin ret tarihinde borçlarını karşılamaya yeterli olup olmadığı hususunun etraflıca araştırılıp tespit edilmesi gerektiğine, reddeden mirasçı hakkında icra takibinin uzun süre devam etmesinin mirasçının aciz halinde olduğunu kabul etmek için yeterli olmayacağına hükmetmiştir (Y. 2. HD. 15.05.1973 T., 2579 E., 3227 K., İnal, **a.g.e.**, s. 665). Öğretide reddeden mirasçının alacaklısının reddin iptalini dava ederken reddeden mirasçı hakkında bir borç ödemediği aciz vesikasının alınmasının şart olmadığı kabul edilmekle birlikte, Yargıtay alacaklının Medenî Kanun'un 617'nci maddesi uyarınca davacı sıfatının kabulü için davalı mirasçının mevcudunun borcuna yetmediğini gösteren aciz vesikasının deliller arasında gösterilmiş olması gerektiğini hükme bağlamıştır (Y. 2. HD. 14.06.1994 T., 4378 E., 27 K.; 21.12.2002 T., 14016 E., 16241 K., İnal, **a.g.e.**, s. 666).

2. Mirasçının Mirası Reddederken Alacaklılarına Zarar Verme Amacıyla Hareket Etmiş Olması

Hâkimin, reddin iptaline hükmedebilmesi için, mirasçının sırf alacaklılarına zarar vermek amacıyla mirası reddetmiş olması gerekir.⁷⁰ Medenî Kanun'un 617/l' inci maddesinde yer alan “... *alacaklılarına zarar vermek amacıyla mirası reddederse...*” ifadesinden bu husus açıkça anlaşılmaktadır. Burada da ispat külfeti reddi talep eden alacaklıya aittir. Alacaklı mirasçının, mirası kendisine zarar vermek amacıyla reddettiğini ispat etmesi gerekir.⁷¹

Reddin iptalinin talep edilmesi için mirasçının sırf alacaklılarına zarar vermek kastı ile hareket etmiş olması yeterlidir. Bunun sonucunda alacaklıların bir zarara uğramış olmaları aranmaz.⁷²

Mirasçının, mirası reddederken tek amacının alacaklılarına zarar vermek olması şart değildir. Mirası reddederken, esas olarak miras payının, kendi mirasçılarına intikal etmesini istemesi ve bunun yanı sıra alacaklılarına zarar vermek amacını da taşıması, reddin iptalini talep etmeye engel değildir.⁷³

⁷⁰ Antalya, **a.g.e.**, s. 390; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 409; İmre, **a.g.e.**, s. 571; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 515; Öztan, **Miras**, s. 337; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 239; Helvacı, **a.g.e.**, s. 216; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 355; Köprülü, **a.g.e.**, s. 381; Özüğür, **a.g.e.**, s. 183.

⁷¹ İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 515; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 355 İmre, **a.g.e.**, s. 571.

⁷² İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 355; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 515; İmre, **a.g.e.**, s. 571; **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 208; Özüğür, **a.g.e.**, s. 182. Helvacı'ya göre, alacaklıların 617'nci maddeye dayanarak reddin iptalini talep edebilmeleri için, mirasçının mirası kendilerine zarar vermek amacı ile reddettiğini ve ayrıca ret nedeniyle zarara uğradıklarını ispat etmeleri gerekmektedir. Yazara göre, alacaklıların ret nedeniyle zarar gördüklerinden söz edilebilmesi için, alacaklıların, şayet miras reddedilmemiş olsaydı mirasın paylaşımı sonucunda mirasçının hissesine isabet edecek olan malvarlığı değerinden alacaklarını tamamen veya kısmen elde edebilecek durumda olabileceklerini ispat etmeleri gerekmektedir (Helvacı, **a.g.e.**, s. 216-217).

⁷³ Helvacı, **a.g.e.**, s. 216; Belgesay, **a.g.e.**, s. 178.

3. Mirasçı Tarafından Reddin İptalini Talep Eden Alacaklıya Karşı Yeterli Güvence Verilmemiş Olması

Reddin iptalinin söz konusu olabilmesi için kanunun öngördüğü bir diğer şart da, borçlu mirasçının mirası reddetmesi nedeniyle alacaklısına verdiği zararın giderilmesi için yeterli güvence vermemiş olmasıdır. Yeterli güvence verilmesi halinde reddin iptali talep edilemez, talep ve dava edilmiş ise de dava reddedilir.⁷⁴ Hükümde yer alan “güvence” ifadesi kapsamına, alacaklıların mirasın reddi nedeniyle uğrayacakları zararın giderilmesini sağlayacak aynî ya da kişisel tüm teminatlar (menkul, gayrimenkul, para, tahvil, banka teminat mektubu vb.) girer. Alacaklı davacının birden fazla olması ya da mirası reddeden borçlu mirasçının iflâs etmiş olması halinde masaya kaydedilmiş bütün alacaklıların alacaklarının tümünü karşılayacak miktarda teminat gösterilmesi gerekir. Burada önemli olan teminatın zararın giderilmesini sağlamaya yetecek olmasıdır.⁷⁵ Teminatın çeşidi ve alacağı karşılayacak nitelik ve miktarda olup olmadığının takdiri hâkime aittir.⁷⁶ Yine güvencenin kimin tarafından verildiği de önemli değildir. Mirası reddeden mirasçı veya mirasın reddi nedeniyle mirasçılık sıfatını kazananlar ya da üçüncü kişiler tarafından verilmesi mümkündür.⁷⁷

Kanun koyucu güvence verilmesi için belirli bir süre öngörmediğinden, hâkim tarafından reddin iptaline hükmedilinceye kadar güvence verilmesi mümkündür.⁷⁸ Ayrıca belirtmek gerekir ki, mirasçının, daha önceden vermiş

⁷⁴ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 355; Öztan, **Miras**, s. 337; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 409; Helvacı, **a.g.e.**, s. 217; Köprülü, **a.g.e.**, s. 381; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 578; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 516; İmre, **a.g.e.**, s. 571; Belgesay, **a.g.e.**, s. 178; Şener, **Miras**, s. 275; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 239; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 258; Y. 2. HD. 16.02.1973 T., 649 E., 888 K. ((Erişim) <http://www.kazanci.com>, 04 Nisan 2010).

⁷⁵ Belgesay, **a.g.e.**, s. 178; Helvacı, **a.g.e.**, s. 217; Özuğur, **a.g.e.**, s. 183. İnan, Ertaş, Albaş’a göre, bu durumda gösterilecek güvencenin miktarı reddedilen mirasın kıymeti ile sınırlı olacaktır (İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 516).

⁷⁶ Şener, **Miras**, s. 275; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 258.

⁷⁷ Şener, **Alacaklıların Korunması**, s. 119; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 516; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 258; Helvacı, **a.g.e.**, s. 218; Şener, **Miras**, s. 275; Belgesay, **a.g.e.**, s. 178; **Kanunu Medeni Şerhi**, s. 209.

⁷⁸ Belgesay, **a.g.e.**, s. 178; Helvacı, **a.g.e.**, s. 218.

olduğu güvencenin zaman içinde yetersiz hale geldiği ispat edilmek suretiyle de reddin iptali talep edilebilir.⁷⁹

C. Reddin İptali Davasında Süre

Reddin iptali davası, ret tarihinden başlayarak altı ay içerisinde açılmalıdır. Kanunda öngörülen süre, hak düşürücü bir süredir. Bu nedenle davanın süresi içerisinde açılıp açılmadığı hâkim tarafından re'sen dikkate alınır. Ayrıca, mirasın reddi beyanı Medenî Kanun'un 609'uncu maddesi ve Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğün 39'uncu maddesi gereğince, mahkemece tescil edileceğinden, alacaklılar her zaman reddin haberdar olmak imkânına sahiptirler. Dolayısıyla alacaklıların veya mirasçının iflâsı halinde, iflâs idaresinin, mirasın reddini altı ay geçtikten sonra öğrendiklerini ileri sürerek dava açmaları halinde, sürenin geçmiş olması sebebiyle bu iddia dinlenemez ve reddin iptalini talep hakları düşer.⁸⁰

D. Reddin İptali Davasının Tarafları

1. Davacı

Reddin iptalini talep hakkı yalnız mirası reddeden mirasçının alacaklıları ve bu mirasçının iflâsı halinde, iflâs idaresine tanınmıştır.

⁷⁹ Helvacı, **a.g.e.**, s. 218.

⁸⁰ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 355; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 255-256; Helvacı, **a.g.e.**, s. 220; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 516; İmre, **a.g.e.**, s. 571; Şener, **Miras**, s. 272; Antalya, **a.g.e.**, s. 390; Helvacı, **a.g.e.**, s. 219; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 239; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 257; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 299, dn. 152a. YHGK. 28.06.2006 T., 2-464 E., 471 K. sayılı kararında, reddin iptali talebine ilişkin altı aylık hak düşürücü sürenin mirasçının mirası ret istemini mahkemeye bildirildiği tarihten itibaren işlemeye başlayacağına hükmetmiştir ((Erişim) <http://www.meseyazilim.com>, 04 Nisan 2010). Aynı yönde kararlar için bkz. Y. 2. HD. 12.09.2005 T., 9178 E., 11843 K. (Gençcan, **a.g.e.**, s. 603); Y. 2. HD. 30.12.1974 T., 8465 E., 8181 K. (İnal, **a.g.e.**, s. 665); Y. 2. HD. 8.1.1971 T., 6650 E., 54 K.; 7.11.1978 T., 7684 E., 7879 K. (Helvacı, **a.g.e.**, s. 219, dn. 564).

Şener, mirasın reddine ilişkin irade beyanının diğer mirasçılara ulaştığı anda hukukî sonuçlarını doğuracağını, mirasın reddinin tescilinin bir formaliteden ve reddin aleniyet kazanmasını sağlamaktan ibaret olduğunu belirterek, şayet alacaklı mirasın reddini öğrenmişse, tescil gecikse bile, reddin iptali davası açma süresinin tescilden değil, reddin öğrenildiği andan itibaren başlayacağını belirtmiştir (Şener, **Miras**, s. 272).

a. Reddeden Mirasçının Alacaklıları

Reddin iptaline ilişkin hükmün kenar başlığından mirası reddeden bir mirasçının tüm alacaklılarının reddin iptalini talep edebilecekleri sonucu çıkmakta ise de, esas itibarıyla iptal davasını, ancak alacakları reddeden önce doğmuş alacaklıların açabileceğini kabul etmek gerekir. Zira, alacaklının alacak hakkı mirasın reddinden sonra doğmuşsa, ret nedeniyle zarara uğradığını iddia etmesi mümkün değildir. Bu halde, alacak hakkının doğduğu anda reddedilen miras payı, borçlunun malvarlığından daha önceki bir tarihte çıkmış olur.⁸¹ Alacaklılar, bu davayı birlikte açabilecekleri gibi, ayrı olarak da açabilirler.⁸² Alacaklının dava hakkını kullanamadan ölmesi halinde mirasçılar, onun küllî halefi olarak iptal davası açabilecekleri gibi, alacaklının ölümünden önce açmış olduğu iptal davasını yine küllî halefiyetin sonucu olarak takip ederek sonuçlandırabilirler.⁸³

b. İflâs İdaresi

Mirası reddeden mirasçının iflâsı halinde, iflâs idaresinin de reddin iptali için dava yoluna gitmesi mümkündür. Ayrıca belirtmek gerekir ki, iflâs idaresi, İcra ve İflâs Kanunu'nun 245'inci maddesi uyarınca reddin iptalini dava etmeyip, iptal davası açma hakkını, bunu isteyen alacaklıya devredebilir. Zira sözü geçen hükme göre, *“Alacaklıların masa tarafından neticelendirilmesine lüzum görmedikleri bir iddianın takibi hakkı istiyen alacaklıya devrolunur.”*⁸⁴

⁸¹ Helvacı, **a.g.e.**, s. 220-221.

⁸² İnan, Ertuş, Albaş, **a.g.e.**, s. 516; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 355; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 257.

⁸³ Şener, **Miras**, s. 274.

⁸⁴ Helvacı, **a.g.e.**, s. 222.

2. Davalı

Reddin iptali davasının kime karşı açılacağı hususu öğretide tartışmalıdır.⁸⁵ Öğretide hâkim olan görüşe göre, dava, mirası reddeden mirasçıya karşı açılmalıdır.⁸⁶ Bir diğer görüşe göre ise, iptal davası mirasın reddiyle mirasçı olacak kişiye bir başka ifadeyle, reddeden yararlanacak olan mirasçılara karşı açılmalıdır.⁸⁷

Mirasın reddi tek taraflı bir hukukî işlemdir. Mirası reddeden mirasçı bu beyanını, reddeden yararlanacak mirasçıların hiç haberi olmaksızın ya da onların rızası olmaksızın dahi açıklayabilir. Redden yararlanacak mirasçı, bu irade açıklamasına hiçbir şekilde katılmayıp, mirası kanun hükmü gereğince kazanmaktadır. Dolayısıyla, kendisi dışında gelişen bütün olaylardan habersiz olan bir mirasçının, alacaklının açacağı iptal davasında davalı sıfatına sahip olduğunu kabul etmek yerinde olmaz. Ayrıca mirasın reddinin kötü niyetle yapıp yapılmadığı da ancak ret beyanında bulunan mirasçının taraf olduğu bir davada tartışılabilir. Mirası reddeden mirasçının yokluğunda görülen bir davada bu değerlendirmenin yapılması mümkün değildir.⁸⁸

Yukarıda açıklanan gerekçeler ışığında davanın, reddeden mirasçıya karşı açılacağını kabul etmek yerinde olur kanaatindeyiz.

⁸⁵ Medenî Kanun'un gerekçesinde reddin iptali davasının süresinin altı aya çıkarılmasının sebebi açıklanırken şöyle bir ifadeye yer verilmiştir: "... mirasın reddi halinde alacaklıların reddeden kişinin yerine mirasçı olan kişileri saptamaları uzun zaman alabilecek..."(Öztan, **TMK**, s. 618). Helvacı bu ifadeden hareket ederek, kanun koyucunun reddin iptali davasının mirası reddeden mirasçının yerine mirasçı olacak kişilere karşı açılması gerektiği görüşünde olduğunu kabul etmektedir (Helvacı, **a.g.e.**, s. 223, dn. 572).

⁸⁶ Şener, **Miras**, s. 274; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 356; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 516; Şener, "Alacaklıların Korunması", s. 118; İmre, **a.g.e.**, s. 572; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 299, dn. 153; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 257; Belgesay, **a.g.e.**, s. 178.

⁸⁷ Bu görüş hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Helvacı, **a.g.e.**, s. 223 vd.

⁸⁸ Helvacı, **a.g.e.**, s. 225; Şener, **Miras**, s. 274. Yargıtay ise bir kararında, yasal mirasçılardan biri mirası reddederse onun payının miras açıldığı zaman kendisi sağ değilmiş gibi altsoyu varsa altsoyuna, yoksa diğer mirasçılara geçeceğini belirterek reddin iptali davası mirası reddedenin altsoyunu da etkileyeceğinden reddeden yararlanacak mirasçıların davaya dâhil edilmesi gerektiğine hükmetmiştir (Y. 2. HD. 05.05.2008 T., 2007/19803 E., 2008/6392 K. (Erişim) www.kazanci.com, 01 Nisan 2010).

E. Reddin İptali Davasında Görevli ve Yetkili Mahkeme

“Görev (vazife), bir davaya o yerdeki (ilçedeki) hukuk (hüküm) mahkemelerinden hangisi tarafından bakılacağını belirtir.”⁸⁹ Öğretide reddin iptali davasında görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemesi olduğu kabul edilmekle birlikte⁹⁰, görevli mahkemenin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nun 8’inci maddesinde yer alan genel kuraldan hareketle belirlenmesi yerinde olur. Nitekim bir davanın doğrudan asliye hukuk mahkemesinin görev alanında sayılması için, bu davanın, ya dava konusunun değerine bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesinin görevli olduğu davalardan olması veya konusu şahıs varlığı olan bir dava olması gerekir.⁹¹ Ancak reddin iptali davası, dava konusunun değerine bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesinin görevli olduğu davalardan olmadığı gibi, konusu şahıs varlığı olan bir dava da olmadığı için görevli mahkeme genel kurala göre belirlenmelidir.⁹² Bu kurala göre, açıldığı tarihteki değeri yedibinikiyüzotuz Türk Lirasını⁹³ geçmeyen davalarda sulh hukuk mahkemesi, değeri bu miktarın üstünde olan davalarda ise asliye hukuk mahkemesi görevlidir. Bu itibarla, reddin iptali davasına konu olan malvarlığı

⁸⁹ Baki Kuru, Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, **Medenî Usûl Hukuku**, Değiştirilmiş 20. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2009, s. 122.

⁹⁰ Öztan, **Miras**, s. 337; İmre, **a.g.e.**, s. 571; Berki, “Ret ve İade”, s. 484; Helvacı, **a.g.e.**, s. 214, dn. 538; Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 219-220.

⁹¹ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Muhammet Özkes, **Medenî Usûl Hukuku**, 7. bs., Ankara, Yetkin Yayınları, 2008, s. 106; Kuru, Arslan, Yılmaz, **Medenî Usûl**, s. 137, 139. Yargıtay vermiş olduğu bir kısım kararlarında, yasada özel hüküm bulunmadığı ve HUMK.’nın 8’inci maddesinde yazılı davaların da söz konusu olmadığı hallerde, her davanın asliye hukuk mahkemesinde görüleceği, Medenî Kanunda da reddin iptaline ilişkin davalarda görevli mahkemenin açıkça belirtilmediği, HUMK.’nın 8’inci maddesinin de uygulama yeri bulunmadığı gerekçeleriyle davanın asliye hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiğine hükmetmiştir (Y. 2. HD. 05.02.1971 T., 6659 E., 54 K. (İnal, **a.g.e.**, s. 664); Y. 2. HD. 13.06.1985 T., 5379 E., 5824 K. (Helvacı, **a.g.e.**, s. 214, dn. 538); Y. 2. HD. 30.11.2001 T., 15568 E., 16977 K. (Kaçak, **a.g.e.**, s. 332); Y. 2. HD. 21.10.2009 T., 5078 E., 17954 K. ((Erişim) <http://www.meseyazilim.com>, 01 Nisan 2010). Yargıtay başka bir kararında bu görüşünden vazgeçerek reddin iptali davasında görevli mahkemenin alacaklı olduğunu ileri süren davacının alacağının tutarına göre belirlenmesi gerektiğine hükmetmiştir (Y. 2. HD. 08.05.2008 T., 2007/6643 E., 2008/6729 K. (Erişim) <http://www.meseyazilim.com>, 04 Nisan 2010).

⁹² Dava konusunun değerine bakılmaksızın asliye hukuk mahkemelerinin görevli olduğu davalar ve konusu şahıs varlığı olan davalar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., Kuru, Arslan, Yılmaz, **Medenî Usûl**, s. 137 vd.

⁹³ Görev sınırına ilişkin bu miktar 01.01.2010-31.12.2010 tarihleri arasında geçerlidir.

değeri yedibinikiyüzotuz Türk Lirasının altında ise sulh hukuk mahkemesinde, üstünde ise asliye hukuk mahkemesinde iptal davası açılmalıdır.

“Yetki (salâhiyet), bir davaya hangi yerdeki görevli hüküm(hukuk) mahkemesi tarafından bakılacağını belirler.”⁹⁴ Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nun 9/1 ‘inci maddesinde her dava için genel yetkili mahkeme tespit edilmiştir. Bu düzenlemeye göre, her dava, kanunda aksine bir düzenleme bulunmadıkça, açıldığı tarihte davalının yerleşim yeri sayılan yer mahkemesinde görülür. Hükümden de anlaşıldığı üzere, genel yetkili mahkemenin tespitinde davalının dava açıldığı tarihteki yerleşim yeri dikkate alınır. Davanın açılmasından sonra davalının yerleşim yerinin değişmesi mahkemenin yetkisini etkilemez.⁹⁵

Bazı davalar için genel yetkili mahkemenin yanında, başka yer mahkemeleri de yetkili kılınmıştır ki, bunlar özel yetkili mahkemelerdir.⁹⁶ Kural olarak özel yetki genel yetkiyi kaldırmaz. Ancak bazı davaların mutlaka belirli bir yer mahkemesinde açılması öngörülmüştür. Bu halde mahkemenin özel yetkisi kesin olup, dava yalnızca bu mahkemede açılabilir.⁹⁷

Reddin iptali davasında hangi mahkemenin yetkili olacağı hususu tartışmalıdır. Bir görüşe göre, davanın miras sebebiyle açılmış bir dava olarak nitelendirilmesi mümkün olmadığından, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nun 9’uncu maddesi uygulanmalı ve davalının yani mirası reddeden mirasçının davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesinin yetkili olduğu kabul edilmelidir.⁹⁸ Bir diğer görüşe göre ise, reddin iptali davasında

⁹⁴ Kuru, Arslan, Yılmaz, **Medenî Usûl**, s. 149; Saim Üstündağ, **Medenî Yargılama Hukuku**, I-II. cilt, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 6. bs., İstanbul, Alfa Yayınları, 1997, s. 194; Pekcanitez, Atalay, Özekes, **a.g.e.**, s. 111.

⁹⁵ Pekcanitez, Atalay, Özekes, **a.g.e.**, s. 112; Kuru, Arslan, Yılmaz, **Medenî Usûl**, s. 151; Üstündağ, **Medenî Yargılama**, s. 194.

⁹⁶ Kuru, Arslan, Yılmaz, **Medenî Usûl**, s. 159; Pekcanitez, Atalay, Özekes, **a.g.e.**, s. 115.

⁹⁷ Kuru, Arslan, Yılmaz, **Medenî Usûl**, s. 150; Pekcanitez, Atalay, Özekes, **a.g.e.**, s. 118.

⁹⁸ Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 258; Berki, “Ret ve İade”, s. 484; Belgesay, **a.g.e.**, s. 178.

yetkili mahkeme, mirasbırakanın son yerleşim yeri mahkemesidir.⁹⁹ Belirtmek gerekir ki, reddin iptali davası bakımından kanunda bir özel yetki kuralı öngörülmemiştir. Dolayısıyla, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 9'uncu maddesinden hareketle yetkili mahkemenin belirlenmesi görüşü isabetlidir.

F. Reddin İptali Davasının Sonuçları

1. Mirasın Resmî Tasfiyesi

Reddin iptali davasının başta gelen sonucu, Medenî Kanun'un 617'nci maddesinde belirtildiği üzere, mirasın resmî tasfiyesidir. Bir başka ifadeyle, reddin iptali davası resmî tasfiye ile tamamlanır. Burada kanun koyucu reddin iptalini talep eden mirasçı sayısı bakımından herhangi bir ayırım yapmamıştır. Birden fazla mirasçı varsa ve bunlardan sadece birisi mirası reddetmişse, bu reddin iptali halinde resmî tasfiye, miras ve terekenin tamamı üzerinde mi, yoksa sadece reddeden ve reddi iptal olunan mirasçının, miras payı üzerinde mi yapılacaktır?

Yukarıda zikredilen hususta kabul edilen bir görüşe göre¹⁰⁰, resmî tasfiye, terekenin bütünü üzerinde yapılmalıdır. Bu görüş, Medenî Kanun'un sistemine uygun olmakla birlikte birtakım sakıncalarının olduğu açıktır. Özellikle, diğer mirasçıların tasfiyeyi istememeleri halinde onların istekleri dışında resmî tasfiyeye gidilmesi, bu mirasçıların haklarının zarara uğramasına yol açabilir. Örneğin, tereke malları arasında mirasçılar için önem ve değer taşıyan mallar varsa bütün terekenin tasfiyesi onlar için zararlı olabilir. Burada diğer mirasçıların terekeye ilişkin hakları da en az mirası reddeden mirasçının alacaklılarının hakları kadar korunmaya lâyıktır. Açıklanan bu sebeplerle, resmî tasfiyenin, sadece mirası reddetmiş ve reddi

⁹⁹ Şener, **Miras Hak ve Payları**, s. 220; Öztan, **Miras**, s. 337; Helvacı, **a.g.e.**, s. 214, dn. 538; Şener, "Alacaklıların Korunması", s. 117.

¹⁰⁰ Bu görüş hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Oğuzman, **a.g.e.**, s. 299, dn. 154; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 354; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 258; Belgesay, **a.g.e.**, s. 178.

iptal edilmiş olan mirasçının payı üzerinde yapılabileceğini kabul etmek yerinde olacaktır. Bu halde tasfiye memuru tarafından yalnızca reddeden mirasçıya düşen miras payı ayrılarak paraya çevrilir ve böylece diğer mirasçıların hakları da korunmuş olur.¹⁰¹

Reddin iptaline karar verilmesi halinde resmî tasfiyeye gidilebilmesi için alacaklıların veya iflâs idaresinin bu yönde ayrıca bir talebinin olmasının gerekip gerekmediği meselesi de tartışmalıdır. Öğretide ileri sürülen bir görüşe göre, kanunda bu yönde emredici nitelikte bir düzenleme bulunmadığından, resmî tasfiyeye gidilebilmesi için alacaklıların veya iflâs idaresinin bu yönde bir talepte bulunması gerekir.¹⁰² Bir diğer görüşe göre ise, reddin iptaline karar veren hâkim ayrıca bir talepte bulunmaya gerek kalmaksızın re'sen resmî tasfiyeye de karar vermelidir.¹⁰³

Belirtmek gerekir ki, Medenî Kanun'un 617/II'nci maddesi emredici niteliktedir. Dolayısıyla, hâkim reddin iptaline karar vermiş ise, resmî tasfiyeye de karar verebilecektir. Zira reddin iptali talebi, resmî tasfiye talebini de içerir. Bu konuda üzerinde durulması gereken bir diğer husus da, Medenî Kanun'un 632/II'nci maddesinde düzenlenmiş olan, mirasçılardan birinin mirası kabul etmesi halinde resmî tasfiye talebinin dinlenmeyeceğine ilişkin hükmünün, reddin iptalini takiben ortaya çıkan resmî tasfiye halinde de uygulama alanı bulup bulmayacağı hususudur. Yani mirasçılardan birinin mirası kabul etmesi, reddin iptaline müteakiben ortaya çıkan resmî tasfiye sürecinin durmasına sebebiyet verecek midir?

Öğretide, Medenî Kanun'un 632/II'nci maddesinin yalnızca mirasçıların resmî tasfiye talebinde bulunmaları halinde uygulama alanı bulacak bir hüküm olduğu, dolayısıyla bu hükmün, resmî tasfiye sürecinin reddin iptali

¹⁰¹ İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 517; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 356; Helvacı, **a.g.e.**, s. 226-227; Şener, "Alacaklıların Korunması", s. 118; İmre, **a.g.e.**, s. 573; Özüğür, **a.g.e.**, s. 183; Köprülü, **a.g.e.**, s. 381; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 239.

¹⁰² Bu görüş hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Helvacı, **a.g.e.**, s. 227.

¹⁰³ Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 401; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 516; Hoşlan, **a.g.m.**, s. 578; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 356.

davasının zorunlu bir sonucu olarak ortaya çıktığı hallerde uygulanamayacağı kabul edilmektedir.¹⁰⁴

2. Resmî Tasfiye Sürecinin Tamamlanması

Medenî Kanun'un 617/III'üncü maddesine göre, tasfiye sonunda öncelikle tereke borçları ödenir. Resmen tasfiyesi yapılan terekeden reddeden mirasçının payına¹⁰⁵ birşey düşerse, bundan, önce itiraz eden alacaklıların alacakları ödenir. Geriye birşey kalırsa mirasçının iptal davası açmamış olan alacaklılarının alacakları karşılanır. Reddeden mirasçının, reddeden önce doğmuş olan bütün borçları ödendikten sonra, mirası reddeden mirasçının payına ilişkin olarak bir değer kalmışsa, bu, mirası reddeden mirasçıya verilmeyip mirasın reddinden yararlanacak olan mirasçılara¹⁰⁶ ait olur. Hükümden anlaşıldığı üzere, kanun koyucu yukarıda açıklanan bütün sakıncalarına rağmen reddin iptali sonucunda terekenin tamamı üzerinde resmî tasfiyeye gidileceğini benimsemiştir.

Bütün alacaklılar tatmin edildikten sonra geriye kalan değerden mirası reddeden mirasçı yararlandırılmayıp, bu değer mirasın reddinden yararlanacak olan mirasçılara verilmesi yerinde olmuştur. Zira, arta kalan değer, sırf alacaklılarını zarara uğratmak amacıyla mirası reddetmiş olan mirasçıya verilmesi hakkaniyete uygun olmazdı. Hükümde yer alan “*diğer alacaklılar*” ifadesi oldukça geniştir. Bu ifadenin kapsamına, mirası reddeden mirasçının tüm alacaklıları değil, daha önce de ifade ettiğimiz üzere,

¹⁰⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 402; Helvacı, **a.g.e.**, s. 229.

¹⁰⁵ Eğer yapılan bir vasiyetname ile borçlu olan mirasçı için sadece saklı payını alabileceği öngörülmüşse, mirası reddeden mirasçının alacaklıları sadece saklı pay üzerinde bir talep hakkına sahip olurlar (Özta, **Miras**, s. 337).

¹⁰⁶ Şayet miras, sonra gelen mirasçılar yararına reddedilmişse (MK.m. 614) artan değer bu kişilere ait olacak, bu yönde bir belirleme yapılmaksızın miras reddedilmiş ise artan değer reddeden yararlanan mirasçılara ait olacaktır (Helvacı, **a.g.e.**, s. 231).

alacakları reddeden önce doğmuş olupta reddin iptalini talep etmemiş olan alacaklılar girer.¹⁰⁷

III. MİRASBIRAKANIN ALACAKLILARININ DAVA HAKKI

A. Genel Olarak

Mirasbırakan sağlığında mirasçılara denkleştirmeye¹⁰⁸ tabi bir takım kazandırmalar yapmış olabilir. Bu tarz bir kazandırmayı almış olan yasal mirasçının, almış olduklarını muhafaza ederek mirası reddetmiş olması muhtemeldir. Ancak mirasbırakan, ölümü anında borçlarını ödemekten aciz bir durumda ise, mirasçının mirası reddi, mirasbırakanın alacaklılarının zarara uğramasına neden olabilir. Böyle bir durumda, mirasbırakanın ölümünden önce mirasçılara vermiş olduğu para ve mallar, terekeden ve mirasbırakanın alacaklılarının elinden çıkmış olacağından, mirasbırakan bilerek veya bilmeyerek alacaklılarından mal kaçırmış duruma düşer. Zira bu halde, denkleştirmeye tabi kazandırmanın konusunu oluşturan malvarlığı değerinin terekede bulunmaması ve mirasçının da mirası reddederek kişisel sorumluluktan kurtulmuş olması, mirasbırakanın alacaklılarının bu malvarlığı değerinden haklarını elde etme imkânını ortadan kaldırır.¹⁰⁹

Kanun koyucu, mirasbırakanın alacaklılarını korumak amacıyla onlara, mirası reddeden mirasçılara karşı yöneltebilecekleri bazı haklar tanımıştır. Medenî Kanun'un 618'inci maddesine göre, mirasbırakanın alacaklıları, mirasbırakanın ölümünden önceki beş yıl içinde denkleştirmeye tabi bir kazandırma almış olup daha sonra mirası reddeden mirasçılara karşı dava açarak, bu kazandırmaların kendilerine geri verilmesini talep edebilirler.

¹⁰⁷ Helvacı, **a.g.e.**, s. 231.

¹⁰⁸ Mirasta denkleştirme ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 494 vd.; Öztan, **Miras**, s. 393 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 441 vd.; Turanboy, **a.g.e.**, s. 29 vd.

¹⁰⁹ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 632-633; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 357; Helvacı, **a.g.e.**, s. 233; Kocayusufpaşaoğlu, **Mirasta İade**, s. 89; İmre, **a.g.e.**, s. 574.

Burada denkleştirmeye tabi kazandırmayı alan mirasçının iyi niyetli olup olmamasına göre geri vereceği miktar değişir.¹¹⁰

Medenî Kanun'un 618'inci maddesi, hem gerçek ret, hem hükmî ret halinde uygulama alanı bulabilir. Ancak belirtmek gerekir ki, mirasbırakanın alacaklıları 618'inci maddeye dayanarak sadece yasal mirasçılar aleyhine dava yoluna gidebilir. Çünkü söz konusu hüküm, mirası reddeden mirasçının denkleştirmeye tabi bir kazandırma elde etmiş olması şartını öngörmüştür. Denkleştirme yükümlülüğü ise, sadece yasal mirasçılar bakımından söz konusudur. Dolayısıyla mirasbırakanın alacaklılarının atanmış mirasçılar aleyhine bu hükme dayanarak dava yoluna gitmeleri mümkün değildir.¹¹¹

Mirasbırakanın alacaklılarının, 618'inci maddeye dayanarak dava açma imkânına sahip olmaları halinde reddin iptalini talep etmelerine lüzum yoktur. Esasen bu halde ret geçerliliğini muhafaza eder.¹¹²

Mirası reddeden mirasçının, mirasbırakanın alacaklılarına karşı sorumluluğunun niteliği hakkında madde metninde açıklık olmamakla beraber, öğretide bu sorumluluğun tali nitelikte bir sorumluluk olduğu, reddeden mirasçının sorumluluğunun mirasbırakanın kendisine yapmış olduğu kazandırma ile sınırlı olduğu ve mirasçının kişisel malvarlığı ile ödeme zorunluluğunun olmadığı ağırlıklı olarak kabul edilmektedir. Buna göre, eğer mirasbırakanın alacaklıları, mirası reddetmemiş olan diğer mirasçılara başvurarak alacaklarını elde edebiliyorlarsa artık zarara uğramaları söz konusu olmaz. Dolayısıyla mirası reddeden mirasçının madde 618 anlamında sorumluluğundan söz edilemez. Ancak alacaklılar, mirası reddetmemiş olan

¹¹⁰ Öztan, **Miras**, 339-340; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 357; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 402-403; Antalya, **a.g.e.**, s. 391; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 410; Helvacı, **a.g.e.**, s. 234; Göktürk, **a.g.e.**, s. 101-102.

¹¹¹ İmre, Erman, **a.g.e.**, s.357; Öztan, **Miras**, s. 340; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 632; İnan, Ertuş, Albaş, **a.g.e.**, s. 518; İmre, **a.g.e.**, s. 574; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 260; **Kanunu Medenî Şerhi**, s. 210; Şener, **Miras**, s. 277; Şakir, Berki, "Türk Medenî Kanununda Mirasçıların Mes'uliyeti", **Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 25, Sayı 3-4, 1968, s. 113.

¹¹² Kocayusufpaşaoğlu, **Mirasta İade**, s. 90; Helvacı, **a.g.e.**, s. 235.

mirasçılardan alacaklarını elde edemezler ise 618'inci maddeye dayanabilirler.¹¹³

Miras, en yakın yasal mirasçıların tümü tarafından reddedilmiş ise, Medenî Kanun'un 612'inci maddesi gereğince terekenin resmî tasfiyesine gidilir. Böyle bir durumda mirasbırakanın alacaklıları, ancak terekenin tasfiyesi neticesinde karşılanamayan alacakları için mirası reddeden yasal mirasçının sorumluluğuna başvurabilirler.¹¹⁴ Buradan anlaşıldığı üzere, 618'inci maddeye dayanarak bir talepte bulunulabilmesi için öncelikle 612'inci madde uyarınca terekenin tasfiyesinin gerçekleşmesi aranır.¹¹⁵

B. Davanın Şartları

Mirasbırakanın alacaklılarının, Medenî Kanun'un 618' inci maddesine dayanarak denkleştirmeye tabi kazandırmanın kendilerine verilmesine yönelik olarak dava yoluna başvurabilmelerinin ilk şartı, yasal mirasçının, mirasbırakanın ölümünden önceki beş yıl içinde mirasbırakandan, denkleştirmeye tabi bir takım karşılıksız kazandırmalar almış olması ve mirası reddetmiş olmasıdır.¹¹⁶ Hükmün uygulama alanı bulabilmesi için tek bir yasal mirasçının dahi mirası reddetmiş olması yeterlidir.¹¹⁷ Burada mirasçı

¹¹³ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 633; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 410; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 358; Helvacı, **a.g.e.**, s. 235-236; Öztan, **Miras**, s. 340; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 403; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 518; İmre, **a.g.e.**, s. 575; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 238; Şener, **Miras**, s. 278.

¹¹⁴ Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 410; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 633; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 358; Öztan, **Miras**, s. 340; Helvacı, **a.g.e.**, s. 236.

¹¹⁵ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 633.

¹¹⁶ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 357; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 402; Helvacı, **a.g.e.**, s. 238; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 410; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 634; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 517; İmre, **a.g.e.**, s. 575; Berki, **Miras**, s. 59; Şener, **Miras**, s. 276; Köprülü, **a.g.e.**, s. 381-382; Gönensay, Birsan, **a.g.e.**, s. 259-260.

¹¹⁷ Eski Medenî Kanun'un 558/I'inci maddesinde yer alan alacaklıların "... mirası reddetmiş mirasçı aleyhine..." dava yoluna başvurabileceğini öngören ifadesine rağmen, kaynak kanunda "mirası reddeden mirasçıdan" değil "mirası reddeden mirasçılardan" söz edilmiş olması sebebiyle, öğretide İnan, Ertaş ve Şener tarafından, Eski Medenî Kanun'un 558'inci maddesinin uygulanabilmesi için, mirasın tüm mirasçılar tarafından reddedilmesi gerektiği ileri sürülmüştür. Yeni Medenî Kanun çalışmaları sırasında hükümde "...mirası...reddeden mirasçılar..." ifadesi kullanılmıştır. Bunun nedeni Yeni Medenî Kanun kaleme alınırken kaynak hükme bağlı kalınmasıdır. Bunun haricinde, anılan ifade değişikliğinden, alacaklıların mirası reddeden mirasçı aleyhine dava yoluna gidebilmeleri için

lehine yapılan kazandırmanın beş yıllık süre içerisinde yapılıp yapılmadığının tespitinde, kazandırmaya ilişkin sağlararası iadeye tabi tasarrufun yapıldığı tarihin değil, tasarrufun ifa edildiği tarihin esas alınması gerekir.¹¹⁸

Mirası reddeden yasal mirasçının mirasbırakandan almış olduğu denkleştirmeye tabi kazandırmalardan ne anlaşılması gerektiği Medenî Kanun'un denkleştirmeye ilişkin 669 vd. maddeleri çerçevesinde tespit edilir.¹¹⁹ Bununla birlikte 618/II' de denkleştirmeye tabi kazandırmalarla ilgili iki istisna öngörölmüştür. Bunlardan ilki, mirası reddeden mirasçı için yapılan *“olağan eğitim ve öğretim giderleridir”*.¹²⁰ Hükümden anlaşıldığı üzere, mirasbırakanın, mirası reddeden mirasçının eğitim ve öğrenimi için yapmış olduğu olağan kazandırmalar hükmün uygulama alanı dışında bırakılmıştır. Netice itibariyle, mirasbırakandan ölümünden önceki son beş yıl içinde eğitimi ve öğrenimi için denkleştirmeye tabi olağan kazandırmalar elde eden mirasçı, daha sonra mirası reddetmiş olsa bile, bu kazandırmalar bakımından madde 618 anlamında sorumluluğu söz konusu olmaz.

Hükümde öngörölen bir diğer istisna, mirası reddeden mirasçıya *“adet üzerine verilen çeyizdir”*.¹²¹ Helvacı, maddede yer alan *“çeyiz”* kavramının geniş yorumlanmak suretiyle *“cihaz”* şeklinde anlaşılması gerektiğini ileri sürmektedir. Yazara göre, çeyiz kavramı, evlenen kız evlâda örf ve âdetlere göre ev idaresini mümkün kılmak ve ev düzenini sağlamak üzere ana ve

mirasçılarının tamamının mirası reddetmiş olmalarının gerektiği sonucu çıkarılmamalıdır(Helvacı, **a.g.e.**, s. 239, dn. 614).

¹¹⁸ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 634.

¹¹⁹ Medenî Kanun'un 669'uncu maddesine göre, mirasbırakanın çeyiz veya kuruluş sermayesi vermek ya da bir malvarlığını devretmek veya borçtan kurtarmak vb. gibi karşılık almaksızın altsoyuna yapmış olduğu kazandırmalar mirasbırakan tarafından açıkça aksi öngörölmemişse denkleştirmeye tabidir(Denkleştirmeye tabi kazandırmalar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, **Mirasta İade**, s. 139 vd.; Turanboy, **a.g.e.**, s. 39 vd.).

¹²⁰ Köprölü, **a.g.e.**, s. 382; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 359; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 410; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 518; Helvacı, **a.g.e.**, s. 239; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 403; İmre, **a.g.e.**, s. 576; Şener, **Miras**, s. 277; Göktürk, **a.g.e.**, s. 101; Aybay, **a.g.e.**, s. 94; Berki, **Miras**, s. 59; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 300; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 260; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 260; Ayan, **a.g.e.**, s. 231.

¹²¹ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 359; Köprölü, **a.g.e.**, s. 382; Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 410; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 259; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 518; Helvacı, **a.g.e.**, s. 240; Serozan, Engin, **a.g.e.**, s. 403; İmre, **a.g.e.**, s. 576; Şener, **Miras**, s. 277; Göktürk, **a.g.e.**, s. 101; Aybay, **a.g.e.**, s. 94; Berki, **Miras**, s. 59; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 300; Gönensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 260; Ayan, **a.g.e.**, s. 231.

babası tarafından verilen taşınır eşyayı ifade eder. Cihaz kavramı ise daha geniş bir kavramdır. Evlenmekte olan veya evlenmiş bulunan altsoya bağımsız bir ev kurmayı gerektiren evlilik ilişkisi göz önünde bulundurularak yapılan kazandırmaları kapsar. Bu anlamda sadece taşınırlar değil, taşınmazlar ve alacaklar da cihaz kavramına dâhil olur. Dolayısıyla mirasbırakanın altsoyuna evlenme nedeniyle bağımsız bir ev kurması için adet üzerine yapmış olduğu kazandırmalar, örneğin, bir taşınmaz bağışlaması, mirasbırakanın ölümünden önceki beş yıl içinde gerçekleştirilmiş olsa bile, bu kazandırmalar bakımından da mirası reddeden mirasçının 618'inci madde anlamında sorumluluğu söz konusu olmaz.¹²²

Yukarıda söz edilen türden bir kazandırmanın adet üzerine verilen bir kazandırma olup olmadığını tespit etmek büyük oranda hâkimin takdir yetkisine bırakılmıştır. Hâkim, her somut olayda yerel adetleri, davalının sosyal durumu ile mirasbırakanın, kazandırmayı yaptığı sıradaki ekonomik ve sosyal durumunu dikkate alarak bir değerlendirme yapar.¹²³

Mirasbırakanın kanunen denkleştirmeye tabi olan bir kazandırmayı denkleştirmeden muaf tutması halinde 618'inci maddenin uygulama alanı bulup bulmayacağı meselesi öğretilde tartışma konusu olmuştur. Bu hususta ileri sürülen bir görüşe göre, mirasbırakanın denkleştirmeden muafiyete ilişkin iradesi dikkate alınmalı ve denkleştirmeden muaf bir kazandırmayı elde eden mirasçının mirası reddetmesi halinde artık madde 618'e göre sorumluluğu söz konusu olmamalıdır.¹²⁴ Bu görüş, mirasbırakanın alacaklılarını korumak üzere düzenlenmiş olan Medenî Kanun'un 618'inci maddesinin uygulanabilme imkânını, mirasbırakanın arzusuna bırakmak anlamına geleceği gerekçesiyle eleştirilmiştir.¹²⁵ Bu konuda tartışma konusu olan bir diğer husus, tek bir yasal mirasçının bulunması ve onun da mirası reddetmiş olması halinde madde 618'e göre sorumluluğunun söz konusu olup

¹²² Helvacı, **a.g.e.**, s. 240-241.

¹²³ Helvacı, **a.g.e.**, s. 241.

¹²⁴ Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 634-635; Köprülü, **a.g.e.**, s. 382, dn.18a.

¹²⁵ Helvacı, **a.g.e.**, s. 242; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 238.

olmayacağı hususudur. Denkleştirmeye ilişkin Medenî Kanun'un 669/II'inci maddesine göre, yasal mirasçılar, mirasbırakandan miras paylarına mahsuben elde etmiş oldukları sağlararası karşılıksız kazandırmaları denkleştirmeyi sağlamak üzere terekeye geri vermekle birbirlerine karşı yükümlüdürler. Hükümden anlaşıldığı üzere denkleştirme yükümlülüğü ancak birden çok yasal mirasçının bulunması halinde söz konusu olabilir. Buradan hareketle ilk bakışta, tek bir yasal mirasçının bulunması halinde denkleştirme söz konusu olmayacağından, madde 618'in de uygulama alanı bulamayacağı akla gelebilir. Ancak belirtmek gerekir ki, 618'inci madde mirasbırakanın alacaklılarını korumaya yönelik bir düzenlemedir. Dolayısıyla tek başına mirasçı olan ve mirası reddeden yasal mirasçının, denkleştirmeye konu olacak olan malvarlığı değerleri ile mirasbırakanın alacaklılarına karşı sorumlu olacağını kabul etmek gerekir.¹²⁶

Mirasbırakanın alacaklılarının 618'inci maddede öngörülen korumadan yararlanabilmelerinin ikinci şartı, mirasbırakanın ölümü anında borçlarını ödemekten aciz durumda olması, başka bir ifadeyle tereke mallarının mirasbırakanın borçlarını karşılamak için yeterli gelmemesidir.¹²⁷ Buna karşılık mirasbırakanın ölümü anında terekesini oluşturan malvarlığı değerlerinin aktif pasiflerini karşılamaya yeterli iken, daha sonra terekeye dâhil bazı malvarlığı değerlerinin hızla değerini kaybetmesinden dolayı borçlarını ödeyemez duruma düşmesi halinde ise, Medenî Kanun'un 618'inci maddesinin uygulanması mümkün olmaz.¹²⁸ Bu hüküm bakımından mirasbırakanın borçlarını ödemekten aciz olmasının, Medenî Kanun'un 605/II'inci maddesi hükmünden farklı olarak açıkça belli olması veya resmen tespit edilmiş olması şart değildir.¹²⁹

¹²⁶ Kocayusufpaşaoğlu, **Mirasta İade**, s. 92; Görensay, Birsen, **a.g.e.**, s. 260; Helvacı, **a.g.e.**, s. 242-243.

¹²⁷ İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 358; Helvacı, **a.g.e.**, s. 237; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 237; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 517; Şener, **Miras**, s. 276-277.

¹²⁸ Kocayusufpaşaoğlu, **Mirasta İade**, s. 89, dn. 35.

¹²⁹ Helvacı, **a.g.e.**, s. 238.

C. Davanın Sonuçları

Yukarıda açıklanan şartların gerçekleşmesi halinde mirasbırakanın alacaklıları, denkleştirmeye tabi bir kazandırma almış olup, daha sonra mirası reddeden mirasçıya karşı dava açarak denkleştirmeye tabi kazandırmanın kendisine verilmesini talep edebilirler (MK. m. 618). Ancak bu halde mirası reddeden mirasçının, elinde bulunan denkleştirmeye tabi kazandırmanın hangi andaki değeri ile sorumlu olacağına ilişkin olarak 618'inci maddede bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Burada Medenî Kanun'un *“açılma ve değerlendirme anı”* kenar başlıklı 575'inci maddesi kapsamında bir çözüme ulaşılabilir. Buna göre, mirasbırakanın sağlığında yapmış olduğu mirasla ilgili kazandırmalar ve paylaştırmalar, terekenin ölüm anındaki durumuna göre değerlendirilir. Bu düzenlemeden hareketle, mirası reddeden mirasçı, mirasbırakanın alacaklılarına karşı denkleştirmeye tabi kazandırmanın mirasın açıldığı tarihteki değeri ile sınırlı olarak sorumlu olur.¹³⁰

Denkleştirmeye ilişkin Medenî Kanun'un 671'inci maddesinde geri vermekle yükümlü olan mirasçıya bir seçim hakkı tanınmıştır. Buna göre, geri vermekle yükümlü olan mirasçı aldığını aynen geri verebileceği gibi, aldığı kazandırmanın değerini miras payına mahsup da ettirebilir. Mirası reddeden mirasçı için böyle bir seçim hakkı 618'inci maddede öngörülmemiştir. Zira, 671'inci madde, denkleştirme alacaklısı ile denkleştirme borçlusu arasındaki ilişkiyi düzenlemektedir. Ancak mirasbırakanın alacaklıları, denkleştirme alacaklısı sıfatı taşımadıklarından mirası reddeden mirasçının 671'inci maddede öngörülen seçim hakkından yararlanması söz konusu olmaz.¹³¹

Mirası reddeden mirasçının sorumluluğunun kapsamı iyi niyetli olup olmamasına göre belirlenecektir. Burada mirası reddeden mirasçının iyi niyetli olmasından kasıt, mirası reddetmesi sonucunda mirasbırakanın

¹³⁰ İmre, **a.g.e.**, s. 576; Helvacı, **a.g.e.**, s. 243; İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 518; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 238.

¹³¹ İnan, Ertaş, Albaş, **a.g.e.**, s. 518; Helvacı, **a.g.e.**, s. 244.

alacaklılarının zarara uğrayacağını bilmemesi veya bilebilecek durumda bulunmamasıdır. Bu halde mirası reddeden mirasçı almış olduğu kazandırmadan, sadece geri vermenin talep edildiği anda elinde kalmış olan miktarla sınırlı olarak; kötü niyetli ise, kazandırmanın tam değeri ile sorumludur.¹³²

Mirası reddeden mirasçının iyi niyetli olup olmadığı tespit edilirken hangi anın esas alınması gerektiği hususu tartışmalıdır. Bir görüşe göre¹³³, mirasçının denkleştirmeye tabi kazandırmayı aldığı andaki durumu esas alınmalıdır. Yani mirası reddeden mirasçı denkleştirmeye tabi kazandırmayı aldığı sırada mirasbırakanın aczini ve bu kazandırmanın mirasbırakanın alacaklılarını zarara uğratacağını bilmiyor veya bilmesi gerekmiyorsa iyi niyetli olduğu kabul edilir.

Bir diğer görüşe göre¹³⁴ ise, mirası reddeden mirasçının iyi niyetli olup olmadığı tespit edilirken mirası reddettiği andaki durumu esas alınmalıdır. Buna göre ret anında, mirasbırakanın aciz halinde olduğunu bilmeyen veya bilmesi gerekmeyen mirasçı iyi niyetli kabul edilebilir.

Belirtmek gerekir ki, birinci görüşün kabul edilmesi 618'inci maddenin uygulanabilmesini oldukça sınırlı hale getirecektir.¹³⁵ Şöyle ki, mirasbırakanın ölümünden üç veya dört sene önce denkleştirmeye tabi bir kazandırma alan bir mirasçının, daha o sırada mirasbırakanın aciz halinde olduğunu ve bu kazandırmadan dolayı alacaklılarının zarara uğrayacağını bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispatlamak neredeyse imkânsızdır. Bu nedenle, mirası reddeden mirasçının iyi niyetli olup olmadığı tespit edilirken mirası ret

¹³² Dural, Öz, **a.g.e.**, s. 410; Helvacı, **a.g.e.**, s. 246; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras**, s. 633; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 238; Şener, **Miras**, s. 278; Köprülü, **a.g.e.**, s. 382; İmre, Erman, **a.g.e.**, s. 358-359; Berki, **Miras**, s. 59; Ayiter, Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 238; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 259; Oğuzman, **a.g.e.**, s. 300; Gönenç, Birsan, **a.g.e.**, s. 261; İmre, **a.g.e.**, s. 576; Belgesay, **a.g.e.**, s. 180; Berki, "Mirasçılarının Mes'uliyeti", s. 113.

¹³³ Belgesay, **a.g.e.**, s. 180. Bu görüşü savunan yazarlar için bkz., Helvacı, **a.g.e.**, s. 244, dn. 631.

¹³⁴ Kocayusufpaşaoğlu, **Mirasta İade**, s. 94, dn.59.

¹³⁵ Helvacı, **a.g.e.**, s. 245.

anındaki durumunun esas alınması yerinde olacaktır. İhtilaf halinde reddeden mirasçının kötü niyetli olduğunu ispat yükü alacaklıya düşmektedir.¹³⁶

D. Zamanaşımı

Medenî Kanun'un 618'inci maddesi uyarınca, mirasbırakanın alacaklıları tarafından mirası reddeden mirasçıya karşı açılacak dava için 617'inci maddeden farklı olarak herhangi bir süre öngörülmemiştir. Öğretide isabetle kabul edildiği üzere, alacaklı tarafından açılacak davada 618'inci maddede özel bir süre düzenlenmemiş olması yerinde olmuştur. Zira, böylece mirasbırakanın alacaklılarının, kendi alacakları zamanaşımına uğrayana kadar sözü geçen hükme dayanarak dava açabilmeleri mümkündür.¹³⁷ Alacaklıların kendi alacakları zamanaşımına uğradıktan sonra dava açmaları durumunda ise, mirası reddeden mirasçının kendisine yöneltilen davada zamanaşımı def'ini ileri sürmesi mümkündür.¹³⁸

¹³⁶ Berki, "Mirasçıların Mes'uliyeti", s. 113.

¹³⁷ Kocayusufoğlu, **Mirasta İade**, s. 91; Helvacı, **a.g.e.**, s. 247; Şener, "Alacaklıların Korunması", s. 130.

¹³⁸ Helvacı, **a.g.e.**, s. 247.

SONUÇ

Miras hukukunda hâkim olan küllî halefiyet ilkesi gereği, miras, mirasbırakanın ölümü ile mirasçılara derhal ve kanunen geçer. Yine küllî halefiyet ilkesinin bir sonucu olarak mirasbırakanın haklarının yanı sıra borçları da mirasçılara geçmekte ve mirasçılar bu borçlardan yalnızca tereke ile değil, aynı zamanda kendi malvarlıkları ile de sorumlu olmaktadır. Bu sebeple terekenin borçları karşılamaya yetmediği hallerde, mirasçılar güç durumlarla karşı karşıya kalabilirler. Bu hususları göz önünde bulunduran kanun koyucu, gerek küllî halefiyet ilkesinin irade serbestisine getirdiği sınırlamanın geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmasını sağlamak gerek mirasçılar, mirasbırakanın borçlarından sorumlu olmaktan kurtarmak amacıyla, mirasın reddi müessesesini düzenlemiştir.

Medenî Kanunumuz bakımından yasal ve atanmış mirasçılara tanınmış bin hak olan mirasın reddi, gerçek ret ve hükûmî ret olmak üzere iki şekilde gerçekleşmektedir. Gerçek ret, mirasçının mirası reddettiğini açıkça beyan etmesiyle gerçekleşir. Mirasçının redde yönelik bu beyanı mirasbırakanın yerleşim yeri sulh mahkemesine vardığında mirasçılık sıfatı geçmişe etkili olarak yani mirasbırakanın ölümü anından itibaren ortadan kalkar. Dolayısıyla gerçek redde, ret beyanının tek taraflı varması zorunlu bozucu yenilik doğuran bir irade açıklaması olarak nitelendirilmesi gerekir.

Ret beyanının geçerli olması için mirasçının fiil ehliyetine sahip olması gerekir. Ret hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olmadığı için temsilci vasıtasıyla da ret beyanında bulunulabilir. Ancak bunun için temsilcinin özel yetkisinin bulunması gerektiği öğretide ve uygulamada ağırlıklı olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, ret beyanının geçerli olarak hükûm ve sonuçlarını doğurabilmesi için kayıtsız ve şartsız olması ve ret süresi içinde mirasbırakanın son yerleşim yeri sulh mahkemesine varmış olması gerekir.

Medenî Kanun'a göre, olağan ret süresi üç aydır. Yasal ve atanmış mirasçılar için bu süre, mirasbırakanın ölümünü öğrendikleri andan itibaren başlar. Ancak mirasçı kendisinin mirasçı olduğunu daha sonraki bir tarihte öğrendiğini ispat ederse, ret süresinin mirasçılık sıfatının öğrenildiği andan itibaren işlemeye başlaması gerekir.

Vasiyetname ile atanmış mirasçılar için ret süresi vasiyetnamenin kendilerine resmen tebliğ edildiği andan itibaren; koruma önlemi olarak terekenin deftere geçirilmesi halinde yasal ve atanmış mirasçılar için ret süresi, defter tutma işleminin sona erdiğinin sulh mahkemesince resmen bildirildiği tarihten itibaren; resmî defter tutma halinde ise ret süresi bir ay olarak düzenlenmiş olup bu halde ret süresi mahkemenin mirasçıları tereke hakkındaki kararlarını açıklamak için beyanda bulunmaya çağırdığı tarihten itibaren başlar.

Mirası reddetmek isteyen mirasçının mirasbırakanın son yerleşim yeri sulh mahkemesine başvurması üzerine hâkim, sözlü veya yazılı olarak açıklanan ret beyanını bir tutanakla tespit eder. Ayrıca mirasın reddi mahkemece tutulan özel sicile işlenir. Burada ret beyanının tesciline ilişkin olarak yapılan işlemler kurucu değil açıklayıcı niteliktedir. Zira, ret beyanı yetkili sulh mahkemesine ulaşmakla ret gerçekleşmiş olur.

Mirasın en yakın yasal mirasçıların tümü tarafından reddedilmesi ve hükmî ret halinde tereke iflâs hükümlerine göre tasfiye edilmelidir. Bu halde mirası reddetmiş olan mirasçı teminat göstererek ret açıklamasını geri alabilir.

Ret süresi içerisinde ret beyanında bulunmayan veya ret süresi içinde mirası kabul eden mirasçıların mirası ret hakkı düşer. Ayrıca ret süresi sona ermeden tereke işlerine karışan, tereke mallarını gizleyen veya kendisine mal eden mirasçıların da mirası ret hakkı düşer.

Mirasın reddi, kanunun bu konuda öngördüğü bir karineden de kaynaklanabilir. Bu halde hükmî ret söz konusu olur. Hükmî ret halinde, mirasçılarının ayrı bir ret beyanında bulunmasına gerek olmaksızın miras kendiliğinden reddedilmiş olur.

Hükmî reddin söz edebilmek için, öncelikle mirasbırakanın ölümü anında terekesinin aktiflerinin pasiflerini karşılamaya yetmiyor olması ve ayrıca bu durumun açıkça belli ya da resmen tespit edilmiş olması gerekir.

Hükmî redde dayanmak için herhangi bir süre öngörülmemiştir. Bunun tespiti mahkemeden her zaman istenebileceği gibi, tereke alacaklılarının açtığı davada da her zaman ileri sürülebilir. Mirasın hükmen reddinde de gerçek redde olduğu gibi mirasçının mirasçılık sıfatı ve mirasbırakanın borçlarından sorumluluğu ortadan kalkar.

Yasal mirasçılardan birisinin mirası reddetmesi halinde, mirasçılık sıfatı geçmişe etkili olarak yani mirasbırakanın ölümü anından itibaren ortadan kalkar. Bu halde, mirası reddeden mirasçı mirasbırakandan önce ölmüş gibi kabul edilerek onun miras payı diğer mirasçılara geçer.

Mirasbırakana ilk planda ve doğrudan doğruya mirasçı olan yasal mirasçıların tümünün mirası reddetmesi halinde, tereke sulh mahkemesince iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir ve geriye birşey kalırsa bu değer sanki mirası reddetmemişler gibi ret beyanında bulunan en yakın yasal mirasçılara verilir.

Sağ kalan eşle birlikte mirasçı olan altsoyun tümünün mirası reddetmesi halinde mirasın tamamı sağ kalan eşe geçer. Eğer sağ kalan eş de mirası reddetmişse artık miras en yakın tüm yasal mirasçılar tarafından reddedilmiş sayılır ve mirasın resmî tasfiyesi yoluna gidilir.

Atanmış mirasçının mirası reddetmesi halinde ölüme bağlı tasarrufta aksi belirtilmemişse onun payı mirasbırakanın en yakın yasal mirasçılarına intikâl eder.

Vasiyet alacaklısının mirası reddi halinde, ölüme bağlı tasarruftan aksi anlaşılmıyorsa vasiyet konusu malvarlığı değeri vasiyet yükümlüsüne aittir.

Malvarlığının aktifleri pasiflerini karşılamaya yetmeyen bir mirasçı sırf alacaklılarına zarar vermek maksadıyla mirası reddedecek olursa, kendilerine yeterli teminat gösterilmeyen alacaklıları veya mirasçının iflâsı halinde iflâs idaresi reddeden itibaren altı ay içinde reddin iptalini talep edebilirler.

Reddin iptali halinde, mirasın resmen tasfiyesine gidilir ve mirası reddeden mirasçının payına birşey düşerse bundan önce reddin iptalini talep eden alacaklıların ve daha sonra diğer alacaklıların alacakları karşılanır. Geriye birşey kalırsa kalan bu tasfiye bakiyesi mirası reddeden mirasçıya verilmeyip mirasın reddinden yararlanacak olan mirasçılara verilir.

Mirasbırakanın ölümü anında terekenin aktifleri pasiflerini karşılamaya yetmiyorsa, mirasbırakanın alacaklıları, onun ölümünden önceki son beş yıl içinde denkleştirmeye tabi bir kazandırma elde etmiş ve mirası reddetmiş olan yasal mirasçı aleyhine dava yoluna başvurabilirler. Böylece mirası reddetmiş olan yasal mirasçının mirasbırakanın borçlarından sorumlu olması sağlanacaktır. Buradaki sorumluluk talî niteliktedir.

Mirası reddeden mirasçının sorumluluğunun kapsamı mirası reddettiği sırada iyi niyetli olup olmasına göre tespit edilir. Reddeden mirasçı iyi niyetli ise alacaklıların kendisinden talepte bulundukları anda kazandırmadan elinde kalan ile sınırlı olarak sorumlu olur. Şayet reddeden mirasçı kötü niyetli ise kazandırmanın tam değeri ile sorumlu olur.

KAYNAKÇA*

- ANTALYA, Gökhan; **Miras Hukuku**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2. Bası, 2009.
- ARSEBÜK, Esat; **Borçlar Hukuku**, I-II. Cilt, Ankara, Güney Matbaacılık, 3. Bası, 1950.
- AYAN, Mehmet; **Miras Hukuku**, Konya, Mimoza Yayınları, 5. Bası, 2009.
- AYBAY, Aydın; **Miras Hukuku Dersleri**, İstanbul, Eko Matbaası, 3. Bası, 2002.
- AYİTER, Nuşin, KILIÇOĞLU, Ahmet; **Miras Hukuku**, Ankara, Savaş Yayınları, Genişletilmiş 2. Bası, 1991.
- BELGESAY, Mustafa Reşit; **Türk Kanunu Medenisi Şerhi Üçüncü Kitap Miras**, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 4. Bası, 1952.
- BUZ, Vedat; **Yenilik Doğuran Haklar**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2005.
- BERKİ, Şakir; **Miras Hukuku**, Ankara, 1975 (Miras).
- BERKİ, Şakir, "Türk Hukukunda Mirasta Ret ve İade", **AD.**, S. 4, 1952, s. 480-497 (Ret ve İade).
- BERKİ, Şakir, "Türk Medenî Kanununda Devletin Mirasçılığı", **AHFD.**, C. 20, S.1-4, 1963, s. 115-150 (Devletin Mirasçılığı).
- BERKİ, Şakir, "Türk Medenî Kanununda Mirasçıların Mes'uliyeti", **AHFD.**, C. 25, S. 3-4, 1968, s. 107-136 (Mirasçıların Mes'uliyeti).
- COQUOZ, R., "Mirasın Reddinin Mirasın İntikali Üzerine Olan Tesirleri" çev. Güral, Jale, " **AHFD.**, C. 8, S. 1-2, 1951, s. 685-695.
- DALAMANLI, Lütfü; **Miras Hukuku Tatbikatı Açıklamalı, Örnekli, İctihatlı**, Ankara, Doruk Yayınları, 1975.

* Atıf yapılırken kullanılan kısaltmalar parantez içinde yer almaktadır.

DAVRAN, Bülent, “Mirası Ret Beyanından Rücu Caiz Midir?”, **İH.**, S. 24, 1947, s. 330-333, 345.

DURAL, Mustafa, ÖZ, Turgut; **Miras Hukuku**, İstanbul, Filiz Kitabevi, Yenilenmiş 2. Bası, 2003.

DURAL, Mustafa, SARI, Suat; **Türk Özel Hukuku, Cilt I, Temel Kavramlar ve Medenî Kanunun Başlangıç Hükümleri**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2004.

EREN, Fikret; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, İstanbul, Beta Yayınları, 11. Bası, 2009.

ERKUL, Cevat; **Türk Kanunu Medenisinde Mirasın Hükümleri ve Tatbikatı**, İstanbul, Marifet Matbaası, 1939.

GENÇCAN, Ömer Uğur; **Miras Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2008.

GÖKTÜRK, Hüseyin Avni; **Miras Hukuku**, Ankara, Devlet Basımevi, 1937.

GÖNENSAY, Samim, BİRSEN, Kemaleddin; **Miras Hukuku**, İstanbul, Ahmet Sait Matbaası, 2. Bası, 1963.

GÜRSOY, Kemal Tahir; **Türk Medenî Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti**, Ankara, Yıldız Matbaası, 1955.

HATEMİ, Hüseyin; **Miras Hukuku**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, Gözden Geçirilmiş 4. Bası, 2004 (Miras).

HATEMİ, Hüseyin; **Medenî Hukuka Giriş**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 3. Bası, 2004.

HELVACI, İlhan; **Eski Medenî Kanunumuzla Karşılaştıralı Olarak Türk Medenî Kanununa Göre Mirasın Reddi**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2002.

HOŞLAN, Osman, “Mirasın Reddi” , **AD.**, S. 7, 1965, s. 554-585.

İMRE, Zahit; **Miras Hukuku**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 4. Bası, 1978.

İMRE, Zahit, ERMAN, Hasan; **Miras Hukuku**, İstanbul, Der Yayınları, Gözden Geçirilmiş 7. Bası, 2010.

İNAL, Nihat; **Miras Davaları**, Ankara, y.y., 2005.

İNAN, Ali Naim, ERTAŞ, Şeref, ALBAŞ, Hakan; **Türk Medenî Hukuku Miras Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayınları, 7. Bası, 2008.

KAÇAK, Nazif; **Yeni İçtihatlarla Yeni Miras Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayınları, 2006.

Kanunu Medeni Şerhi, Türk-İsviçre, II. Cilt, Miras-Ayni Haklar, İstanbul, 1930.

KILIÇOĞLU, Ahmet; **Miras Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 3. Bası, 2009.

KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip; **Miras Hukuku**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 3. Bası, 1987 (Miras).

KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip; “Mirasta İade Mefhumu ve Murisin İadeye Tabi Kazandırmaları”, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, İstanbul, 1960 (Mirasta İade).

KÖPRÜLÜ, Bülent; **Miras Hukuku Dersleri**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 2. Bası, 1985.

KURU, Baki; **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, I. Cilt, İstanbul, Demir Müşavirlik ve Yayıncılık, 6. Bası, 2001.

KURU, Baki, ARSLAN, Ramazan, YILMAZ, Ejder; **İcra ve İflâs Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınları, Gözden Geçirilmiş 23. Bası, 2009 (İcra ve İflâs).

KURU, Baki, ARSLAN, Ramazan, YILMAZ, Ejder; **Medenî Usûl Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınları, Değiştirilmiş 20. Bası, 2009 (Medenî Usûl).

OĞUZMAN, M. Kemal; **Miras Hukuku**, İstanbul, Filiz Kitabevi, Gözden Geçirilmiş 6. Bası, 1995.

OĞUZMAN, Kemal, BARLAS, Nami; **Medeni Hukuk Giriş-Kaynaklar-Temel Kavramlar**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 15. Bası, 2008.

OĞUZMAN, M. Kemal, Öz, Turgut; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 7. Bası, 2009.

ÖZMEN, İsmail; **Eski ve Yeni Açıklamalı-İçtihatlı Miras Hukuku Davaları**, Ankara, Kartal Yayınları, 2006.

ÖZTAN, Bilge; **Miras Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 3. Bası, 2008 (Miras).

ÖZTAN, Bilge; **Türk Medenî Kanunu ve İlgili Mevzuat**, Ankara, Turhan Kitabevi, 4. Bası, 2003 (TMK).

ÖZUĞUR, Ali İhsan; **Türk Medenî Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku**, I. Cilt, Ankara, Seçkin Yayınları, 2005.

PEKCANITEZ, Hakan, ATALAY, Oğuz, ÖZEKES, Muhammet; **Medenî Usûl Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınları, 7. Bası, 2008.

SEROZAN, Rona, ENGİN, Baki İlkay; **Miras Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayınları, 2. Bası, 2008.

ŞENER, Esat; **Miras Hukuku**, I. Cilt, Ankara, Olgaç Matbaası, 1977 (Miras).

ŞENER, Esat; **Miras Hak ve Payları (Feraiz ve İntikal Hükümleri Dâhil)**, Ankara, Seçkin Yayınları, 1996 (Miras Hak ve Payları).

ŞENER, Esat, "Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması", **YD.**, C. 3, S. 1, 1977, s.115-134 (Alacaklıların Korunması).

ŞENOCAK, Zarife, "*Yargıtay'ın Verdiği Bir Karar Dolayısıyla*", **AHFD.**, C. 45, S. 1, 1996, s.449-451.

TEKİNAY, S. Sulhi, AKMAN, Sermet, BURCUOĞLU, Haluk, ALTOP, Atilla, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, I. Cilt, İstanbul, y.y., 5. Bası, 1985.

TUNÇOMAĞ, Kenan; **Türk Borçlar Hukuku**, I. Cilt, **Genel Hükümler**, İstanbul, Sermet Matbaası, 1976.

TURANBOY, K. Nuri; **Mirasbırakanın Denkleştirme ve Tenkise Bağlı Sağlararası Hukuki İşlemleri**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2010.

ÜLGENALP, Nuri, "*Mirasın Reddi ve Defter Tutma Talebi*", **AD.**, S.1, 1945, s. 31-45.

ÜSTÜNDAĞ, Saim; **İflâs Hukuku, (İflâs, Konkordato, İptal Davaları)**, İstanbul, y.y., Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 5. Bası, 1998.

ÜSTÜNDAĞ, Saim; **Medenî Yargılama Hukuku**, İstanbul, Alfa Yayınları, 6. Bası, 1997 (Medeni Yargılama).

Online Kaynaklar

<http://www.kazanci.com> (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2009).

<http://www.meseyazilim.com> (Erişim Tarihi: 22 Şubat 2010).

<http://www.akip.net> (Erişim Tarihi: 20 Aralık 2009).

ÖZET

[BAŞARA, İzzet]. [Mirasın Reddi], [Yüksek Lisans Tezi], Ankara, [2010].

Çalışmanın konusu mirasın reddi müessesesidir. Çalışmada mirasın reddine ilişkin Medenî Kanun hükümleri, öğretide ileri sürülen görüşler ve Yargıtay kararları ile birlikte değerlendirilmiştir.

Tezin birinci bölümünde öncelikle ret kavramı ve ret beyanının hukukî niteliği üzerinde durulmuştur. Daha sonra gerçek ret ve hükmî ret ayrı ayrı incelenmiştir. Gerçek redde ret hakkının kullanılması ve ret hakkının kullanılmasındaki usûli meseleler ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Gerçek ret incelendikten sonra bir diğer ret çeşidi olan hükmî ret incelenmiştir. Burada özellikle hangi şartlar altında hükmî reddin söz konusu olacağı ve hükmî ret halinde ortaya çıkacak sonuçlar üzerinden durulmuştur.

İkinci bölümde mirasın reddinin sonuçları üzerinde durulmuştur. Bu başlık altında öncelikle reddin mirasbırakanın serbest tasarruf oranına ve mirası reddeden mirasçının denkleştirme yükümlülüğüne etkisi değerlendirilmiştir. Daha sonra yasal ve atanmış mirasçılar bakımından reddin sonuçları ve vasiyet alacaklısının mirası reddinin sonuçları ayrı ayrı incelenmiştir. Burada yasal mirasçı olan devletin mirası reddinin sonuçları da ayrıca ele alınmıştır.

Tezin son bölümünde ret hakkının kötüye kullanılması halinde mirası reddeden mirasçının ve mirasbırakanın alacaklarının sahip oldukları haklar incelenmiştir. Bu kapsamda ilk olarak reddin iptali davasının şartları, usule ilişkin meseleler ve davanın sonuçları ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Daha sonra mirasbırakanın alacaklılarının denkleştirmeye tabi kazandırmanın

kendilerine geri verilmesine yönelik olarak sahip oldukları davanın şartları ve sonuçları üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler:

1. Miras Hukuku
2. Mirasın Reddi
3. Hükmî Ret
4. Gerçek Ret
5. Reddin İptali

ABSTRACT

[BAŞARA, İzzet].[Disclaimer of inheritance], [Post Graduate Thesis], Ankara, ,[2010].

The subject of the study is disclaimer of inheritance. In this study, the provisions of civil law associated with disclaimer of inheritance are evaluated with opinions suggested in doctrine and supreme court decisions.

In the first part of the thesis, the legal provision of the disclaimer term and disclaimer statement are described primarily and then virtual disclaimer and judicial disclaimer are analysed separately. Use of the right of virtual disclaimer are described and procedures in use of the right to disclaim are discussed in detail. After virtual disclaimer is examined, judicial disclaimer is examined. It is herein discussed that particularly judicial disclaimer will be in question under which conditions and the results to ensue in the event of judicial disclaimer.

In the second part of the thesis, it is discussed the results of disclaimer of inheritance. Below this head, it is evaluated primarily that the disclaimer has an effect on lagator's free disposition rate and the equalization obligation of inheritor who disclaims the inheritance. Thereafter disclaimer results and results of inheritor who disclaims inheritance with respect to legal and assigned inheritors are examined separately. It is also discussed the results associated with the fact that government that is herein legal inheritor disclaims inheritance.

In the last part of the thesis, it is examined inheritor's rights who disclaims inheritance and lagator's rights to take in the event of being abusing of right to disclaim. In this scope, firstly it is discussed the conditions of action for nullity associated with disclaimer, the concerns associated with

procedure, and the results of action in detail. Afterwards it is discussed the action conditions and the results associated with the fact that the claimants of the legator is repaid the disposition that is subjected to the equalization

Key Words

1. Law of inheritance
2. Disclaimer of inheritance
3. Judicial disclaimer
4. Virtual disclaimer
5. Nullity of disclaimer